

Lokalplan nr. 245
Kommuneplantillæg nr. 2
Spildevandstillæg nr. 3
for

Hospitalshaven

Frederiksberg Kommune

Miljøvurdering

Ændringsliste

Ver	Dato	Beskrivelse af ændringen	Forfatter	KS
A	071025	Første udkast til FK	Fagforfattere jf liste	DK1C4Q
B	011225	Efter høring hos FK og tilretning herefter	Fagforfattere jf liste	DK1C4Q
C	161225	Efter høring hos FK II og tilretning herefter	Fagforfattere jf liste	DK1C4Q
D	060126	Renset		
E	150226	Tilrettet efter RANI kommentarer, feb 26		DK1C4Q

Sweco Danmark A/S
Projekt
Projektnummer
Kunde
Udfærdiget af
Kontrolleret af
Godkendt af
Dato
Ver
Dokumentnavn:

CVR nr. 48233511
 Miljøvurdering Hospitalshaven
 41016771
 Frederiksberg Kommune

 DK1C4Q
 16 februar 2026
 Ver E

Indholdsfortegnelse

1	Indledning.....	9
2	Ikke teknisk resume.....	11
2.1	Beskrivelse af kommende planforhold	11
2.2	Miljøvurdering	11
2.2.1	Bymiljø og landskab.....	11
2.2.2	Kulturarv og kulturhistoriske værdier	12
2.2.3	Natur og beskyttede arter	12
2.2.4	Rekreation, ophold og mødesteder	12
2.2.5	Trafik og parkeringsforhold	13
2.2.6	Skybrud	13
2.2.7	Grundvand	14
2.2.8	Luftkvalitet.....	14
2.2.9	Støj og vibrationer.....	14
2.2.10	Jordforurening.....	15
2.2.11	Affaldsproduktion og håndtering	15
2.2.12	Detailhandel	16
2.2.13	Ressourcer og bæredygtighed	16
3	Miljøvurderingsmetode	18
3.1	Vurdering af data og vidensgrundlag	18
3.2	Eksisterende forhold	19
3.3	Kriterier til vurdering af miljøpåvirkninger.....	19
3.4	Afværge og overvågning.....	20
3.5	Referencescenarie.....	20
3.6	Alternativer.....	21
3.7	Kumulative planer og projekter	21
3.8	Mangler	21
3.9	Afgrænsning af miljøvurdering.....	21
4	Planforslagenes formål og indhold	23
4.1	Forslag til rammelokalplan 245 for Hospitalshaven	23
4.1.1	Rammelokalplanens formål	24
4.1.2	Rammelokalplanens opdeling og funktion	24
4.1.3	Blandede byfunktioner	25
4.1.4	Bevaringsværdige og fredede bygninger.....	25
4.1.5	Vej, sti og parkeringsforhold mm.	25
4.1.6	Bebyggelses ydre fremtræden og ubebyggede arealer	26
4.1.7	Træer og natur	26
4.1.8	Klima og miljø	26
4.2	Forslag til Kommuneplantillæg nr. 2	26
4.3	Forslag til spildevandstillæg nr. 3.....	27
4.3.2	Etablering af forsinkelsesvolumen	28
4.3.3	Fastsættelse afløbskoefficienter, afløbstal m.v.....	28

5	Lovgivning.....	29
5.1.1	Lov om Planlægning	29
5.1.2	Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)	29
5.1.3	Miljøbeskyttelsesloven	29
5.1.4	Jordforureningsloven	29
5.1.5	Bygningsfredningsloven.....	30
5.1.6	Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.....	30
5.1.7	Affalds-bekendtgørelsen	30
5.1.8	Jordflytningsbekendtgørelsen	30
5.1.9	Spildevandsbekendtgørelsen.....	30
5.1.10	Luftkvalitetsbekendtgørelsen	31
5.1.11	Miljøaktivitetsbekendtgørelsen	31
5.1.12	Planhabitatsbekendtgørelsen	31
5.1.13	Artsfredningsbekendtgørelsen	31
5.1.14	Jagt- og vildtforvaltningsloven.....	32
5.1.15	Vandforsyningsloven.....	32
6	Planforhold og relevante strategier / politikker.....	33
6.1	Kommuneplan 2025-2037.....	33
6.1.1	Kommuneplanrammer	33
6.1.2	Retningslinjer	34
6.2	Lokalplaner	34
6.3	Sektorplanlægning	35
6.3.1	Spildevandsplan 2019-2031	35
6.4	Politikker og strategier	35
6.4.1	Arkitekturpolitik.....	35
6.4.2	Træpolitik	36
6.4.3	Klimastrategi	36
7	Bymiljø og landskab.....	37
7.1	Metode og afgrænsning	37
7.1.1	Datagrundlag	37
7.2	Eksisterende forhold	37
7.2.1	Hoveddisponering	38
7.2.2	Grønne træk.....	40
7.3	Vurdering af påvirkninger.....	44
7.3.1	Hoveddisponering	44
7.3.2	Grønne træk.....	45
7.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	48
7.5	Afværgelse og overvågning.....	48
7.6	Sammenfattende vurdering.....	48
8	Kulturarv og kulturhistoriske værdier.....	50
8.1	Metode og afgrænsning	50
8.1.1	Datagrundlag	50
8.2	Eksisterende forhold	50
8.2.1	Kulturmiljø	50
8.2.2	Fredede og bevaringsværdige bygninger.....	51

8.2.3	Bebyggelses- og bygningsstruktur.....	52
8.3	Vurdering af påvirkninger.....	52
8.3.1	Kulturmiljø.....	53
8.3.2	Fredede og bevaringsværdige bygninger.....	53
8.3.3	Bebyggelses- og bygningsstruktur.....	54
8.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	54
8.5	Afværge og overvågning.....	54
8.6	Sammenfattende vurdering.....	54
9	Natur og beskyttede arter	56
9.1	Metode og afgrænsning.....	56
9.1.1	Datagrundlag	56
9.2	Eksisterende forhold	58
9.2.1	Flagermus.....	59
9.2.2	Vegetation.....	59
9.2.3	Fredede arter	60
9.2.4	Andet.....	60
9.3	Vurdering af påvirkninger.....	60
9.3.1	Flagermus.....	60
9.3.2	Vegetation.....	61
9.3.3	Fredede arter	61
9.3.4	Andet.....	62
9.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	62
9.5	Afværge og overvågning.....	62
9.6	Sammenfattende vurdering.....	62
10	Rekreation, ophold og mødesteder.....	64
10.1	Metode og afgrænsning.....	64
10.1.1	Datagrundlag	64
10.2	Eksisterende forhold.....	64
10.2.1	Rekreation.....	64
10.2.2	Opholdsområder	65
10.2.3	Mødesteder.....	65
10.3	Vurdering af påvirkninger	65
10.3.1	Rekreation.....	66
10.3.2	Opholdsområder	66
10.3.3	Mødesteder.....	67
10.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	67
10.5	Afværge og overvågning	67
10.6	Sammenfattende vurdering	67
11	Trafik og parkeringsforhold	68
11.1	Metode og afgrænsning.....	68
11.1.1	Datagrundlag	68

11.2	Eksisterende forhold	68
11.2.1	Biltrafik	69
11.2.2	Cykeltrafik	69
11.2.3	Trafiksikkerhed.....	70
11.3	Vurdering af påvirkninger	70
11.3.1	Fremtidige biltrafikmængder	70
11.3.2	Biltrafikafvikling og biltrafikvækst	71
11.3.3	Udvikling trafik totalt (alle transportformer).....	72
11.3.4	Trafiksikkerhed ved adgangsveje	72
11.3.5	Trafik i anlægsfasen.....	73
11.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	74
11.5	Afværge og overvågning	74
11.6	Sammenfattende vurdering	74
12	Skybrud	75
12.1	Metode og afgrænsning.....	75
12.1.1	Datagrundlag	75
12.2	Eksisterende forhold	76
12.2.1	Opgørelse af reduceret areal i status	76
12.2.2	Oversvømmelse og risiko for skade	76
12.2.3	Strømningsveje og vandoplande	77
12.3	Vurdering af påvirkninger	78
12.3.1	Opgørelse af reduceret areal i plan	78
12.3.2	Oversvømmelse og risiko for skade	79
12.3.3	Strømningsveje og vandoplande	80
12.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	81
12.5	Afværge og overvågning	81
12.6	Sammenfattende vurdering	81
13	Grundvand.....	82
13.1	Metode og afgrænsning.....	82
13.1.1	Datagrundlag	82
13.2	Eksisterende forhold	82
13.3	Vurdering af påvirkninger	85
13.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	86
13.5	Afværge og overvågning	86
13.6	Sammenfattende vurdering	86
14	Luftkvalitet.....	87
14.1	Metode og afgrænsning.....	87
14.1.1	Trafik og baggrundsforurening.....	87
14.1.2	Industri	87
14.1.3	Datagrundlag	87
14.2	Eksisterende forhold	88

14.2.1	Baggrundskoncentration	88
14.2.2	Nærliggende industri.....	89
14.3	Vurdering af påvirkninger	91
14.3.1	Trafik og baggrundsforurening.....	91
14.3.2	Nærliggende industri.....	91
14.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	91
14.5	Afværge og overvågning	91
14.6	Sammenfattende vurdering	91
15	Støj og vibration.....	93
15.1	Metode og afgrænsning.....	93
15.1.1	Datagrundlag	93
15.2	Eksisterende forhold	93
15.2.1	Miljømål – støj.....	95
15.3	Vurdering af påvirkninger	97
15.3.1	Støj fra trafik.....	97
15.3.2	Støj fra virksomheder.....	98
15.3.3	Støj og vibrationer fra bygge- og anlægsarbejder	98
15.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	99
15.5	Afværge og overvågning	99
15.6	Sammenfattende vurdering	99
16	Jordforurening	101
16.1	Metode og afgrænsning.....	101
16.1.1	Datagrundlag	101
16.2	Eksisterende forhold	101
16.3	Vurdering af påvirkninger	102
16.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	103
16.5	Afværge og overvågning	103
16.6	Sammenfattende vurdering	104
17	Affaldsproduktion og håndtering	105
17.1	Metode og afgrænsning.....	105
17.1.1	Datagrundlag	105
17.2	Eksisterende forhold	105
17.3	Vurdering af påvirkninger	106
17.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen.....	107
17.5	Afværge og overvågning	107
17.6	Sammenfattende vurdering	107
18	Detailhandel	108
18.1	Metode og afgrænsning.....	108

18.1.1	Datagrundlag	108
18.2	Eksisterende forhold	108
18.2.1	Eksisterende detailhandel	108
18.2.2	Vejbetjening og parkering	109
18.2.3	Støj	109
18.2.4	Byliv - opholdsområder og mødesteder	109
18.3	Vurdering af påvirkninger	109
18.3.1	Plads til nyt lokalcenter og dermed nye butikker	110
18.3.2	Vejbetjening og parkering	110
18.3.3	Støj	110
18.3.4	Byliv - opholdsområder og mødesteder	110
18.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen	110
18.5	Afværge og overvågning	111
18.6	Sammenfattende vurdering	111
19	Ressourcer og bæredygtighed	112
19.1	Metode og afgrænsning	112
19.1.1	Datagrundlag	112
19.2	Eksisterende forhold	112
19.3	Vurdering af påvirkninger	113
19.4	Eventuelle mangler ved miljøvurderingen	114
19.5	Afværge og overvågning	114
19.6	Sammenfattende vurdering	114
20	Indbyrdes forhold	115
21	Opsamling og overblik	116
22	Sammenfattende redegørelse	117
23	Referencer	118
24	Bilag	121

1 Indledning

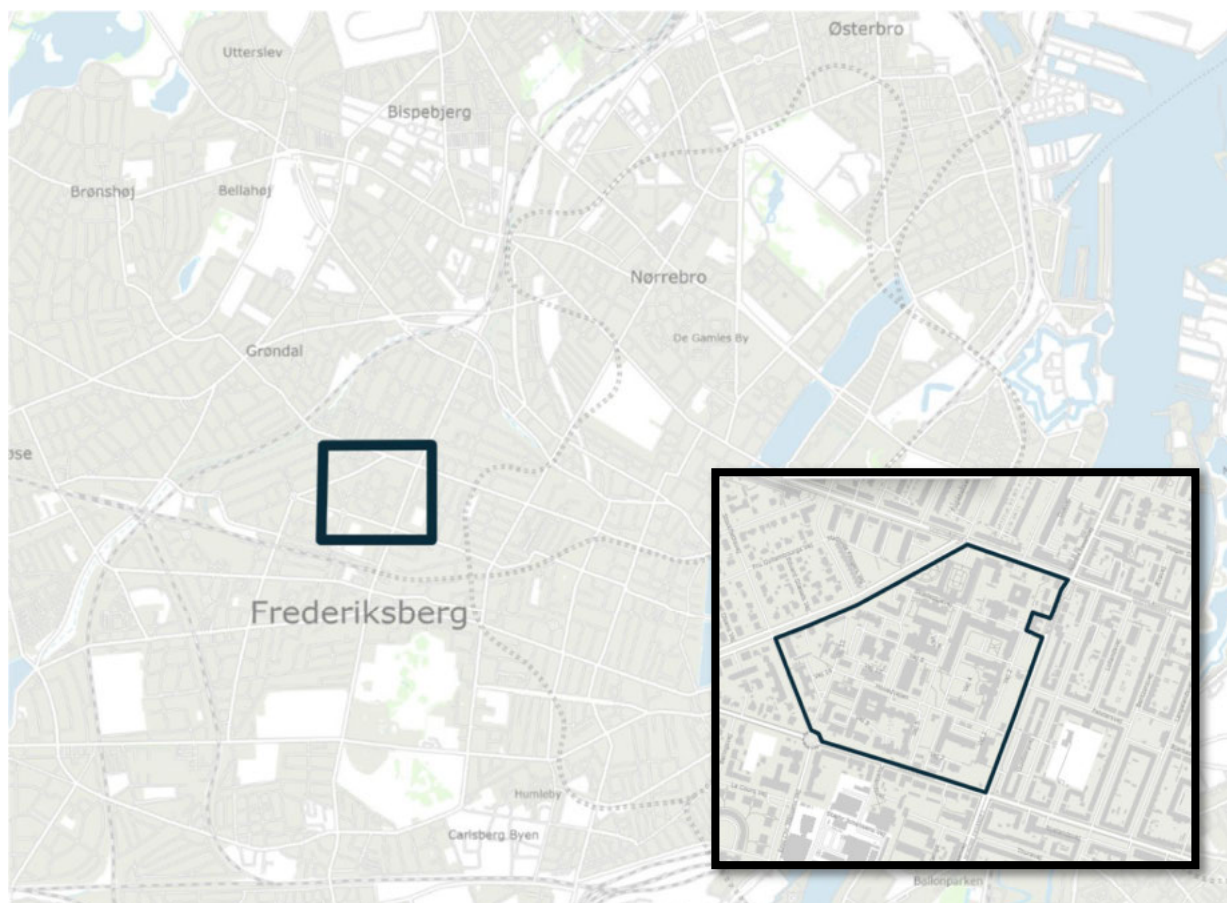
Region Hovedstaden besluttede i 2010, at samle hospitalsfunktionerne fra Frederiksberg Hospital på Bispebjerg Hospital. Dermed fik Frederiksberg Kommune mulighed for at omdanne hospitalsområdet til et nyt bykvarter.

For at sikre en bæredygtig udvikling med langsigtet perspektiv, blev der i midten af 2010'erne igangsat et visionsarbejde med en bred borgerinddragelse. Visionen for "Hele byens nye kvarter" lyder:

"På hospitalsområdet skaber vi et åbent, imødekommende, grønt og blandet byområde, hvor LIV og RO forenes i et bykvarter med bæredygtige fremtidsløsninger og sin egen identitet".

I 2023 blev en udviklingsplan for hospitalsområdet vedtaget. Frederiksberg Kommune har nu igangsat en rammelokalplanproces, der skal omsætte udviklingsplanen til konkrete rammer for omdannelsen af det tidligere hospitalsområde til et blandet bolig- og erhvervsområde samt offentlige funktioner og grønne byrum.

Frederiksberg Hospital ligger centralt på Frederiksberg og omkranset af Nordre Fasanvej, Nylandsvej, Stockflethsvej, Tesdorfsvej og Godthåbsvej.

Figur 1-1 Planområdets placering og omfang. Se i øvrigt Figur 4-1.

Forslag til rammelokalplan nr. 245 for Hospitalshaven fastlægger principperne for områdets udvikling, herunder fordeling af bebyggelsesomfang og anvendelser. Rammelokalplanen er ikke

byggeretsgivende, men danner grundlag for udarbejdelse og vedtagelse af en række byggeretsgivende lokalplaner for området.

Rammelokalplanen ledsages af:

Forslag til tillæg nr. 2 til Frederiksberg Kommunes gældende Kommuneplan 2025, der reviderer detailhandelsstrukturen ved at udlægge et nyt "lokalcenter" inden for området. Kommuneplantillæg nr. 2 tilføjer hotel til anvendelseskataloget og giver begrænset mulighed for erhverv over bolig.

Forslag til Spildevandstillæg nr. 3 til Frederiksberg Kommunes Spildevandsplan 2019, der giver mulighed for, at Frederiksberg Spildevand A/S kan påbegynde arbejdet med klimatilpasningen af området.

Rammelokalplanen, kommuneplantillægget og tillægget til spildevandsplan er omfattet af Miljøvurderingslovens § 8 [1]. I overensstemmelse med Miljøvurderingslovens § 12, er der foretaget en screening af planforslagene. I screeningen er det vurderet, at planerne, set i en sammenhæng, kan have en væsentlig indvirkning på miljøet, og der derfor skal udarbejdes en miljøvurdering af planerne.

Nærværende miljøvurdering indeholder en beskrivelse og vurdering af de sandsynlige væsentlige indvirkninger på miljøet, som plangrundlagenes realisering kan medføre, samt et referencescenarie, der viser udviklingen, hvis planerne ikke gennemføres.

De miljøfaktorer der vurderes på, er tidligere fastsat i et afgræsningsnotat, se nærmere i kapitel 3.9.

2 Ikke teknisk resume

2.1 Beskrivelse af kommende planforhold

I kapitlet præsenteres de tre planforslag:

Rammelokalplan 245 for Hospitalshaven:

Rammelokalplanen omdanner Frederiksberg Hospital til et blandet bykvarter med boliger, erhverv, kultur og offentlige funktioner, bevarer ca. 80 % af eksisterende bygninger, sikrer grøn struktur og muligheden for en fremtidig metrostation. Som rammelokalplan fastlægger planen de overordnede rammer for området. Omdannelse og nybyggeri kan først gennemføres, når efterfølgende byggeretsgivende lokalplaner foreligger.

Kommuneplantillæg nr. 2:

Kommuneplantillægget åbner for etablering af et lokalcenter hvor der gives mulighed for op til 3.000 m² detailhandel. Kommuneplantillæg nr. 2 tilføjer hotel til anvendelseskataloget og giver begrænset mulighed for erhverv over bolig.

Spildevandstillæg nr. 3:

Spildevandstillægget fastlægger at området skal separatkloakeres med afledning af regnvand til skybrudstunnelen i Nyelandsvej, dimensioneret til en 10-årshændelse inkl. klimafaktor.

2.2 Miljøvurdering

I de følgende afsnit fremgår korte opsummeringer af de væsentligste pointer, vurderinger og konklusioner fra de enkelte miljøemner, som behandles i rapportens kapitler:

2.2.1 Bymiljø og landskab

Rammelokalplanen for Hospitalshaven har fokus på bevaring af områdets kulturarv og hospitalshistorie, herunder den historiske hoveddisponering efter pavillon-princippet og de grønne træk. Beplantningen spiller i den forbindelse en stor rolle, både det bygningsnære og den grønne kant, som indrammer området i samspil med den historiske murede teglmur og alléen af lindetræer, som strækker sig igennem området.

Gennem årene er områdets oprindelige hoveddisponering efter det såkaldte pavillon-princip blevet sløret af bygninger, men med rammelokalplanen styrkes den oprindelige struktur og det grønne får en endnu mere markant rolle i området, end i dag. Et af de primære træk er at der centralt i området skal være en park, som der også historisk har været og genetablering af en allé, ud over den eksisterende. Begge beplantningselementer vil styrke den historiske symmetri i området og understøtte den retningsgivende beplantning. Den grønne kant understøtter også dette i og med at den umiddelbart bevares sammen med muren, som er karakteristisk for området udadtil.

Rammelokalplanen prioriterer træer og bynatur, som også kendetegner Frederiksberg Kommune. Kommunen har både med Kommuneplanen 2025 og med sin Træpolitik defineret, hvordan bevaringsværdige og andre træer skal erstattes i tilfælde af fældning hvilket vil blive indarbejdet i kommende byggeretsgivende lokalplaner. På den baggrund vurderes planernes påvirkning af bymiljøet og landskabet, at være ubetydelig i forhold til de eksisterende forhold.

2.2.2 Kulturarv og kulturhistoriske værdier

Hovedformålet med rammelokalplanen er at skabe et solidt grundlag for omdannelsen af det tidligere Frederiksberg Hospital til et nyt bykvarter, hvor områdets kulturarv og kulturhistoriske værdier bevares og bringes i spil.

Hospitalets bygninger udgør et unikt kulturmiljø, der afspejler udviklingen inden for hospitalsbyggeri gennem næsten 150 år. Hospitalsbygningerne blev opført i perioden fra 1892 til 2002 og giver et tydeligt billede af, hvordan offentligt byggeri inden for social- og sundhedsområdet har forandret sig gennem det 20. århundrede. Netop på grund af denne historiske tyngde er området udpeget som kulturmiljø i Kommuneplan 2025.

Rammelokalplanen søger at skabe en harmonisk balance mellem bevaring og fornyelse. Det sker ved både at fremhæve de eksisterende bygningers arkitektoniske og kulturelle værdi, samt ved at åbne mulighed for nye bygninger, der indpasses i en skala og struktur, som respekterer det historiske miljø. Målet er at udvikle et levende bykvarter med fokus på sundhed, fællesskab og moderne byliv, hvor historien fortsat er synlig og aktivt bidrager til stedets identitet.

Rammelokalplanen udpeger et bredt og repræsentativt udsnit af områdets eksisterende bygninger som bevaringsværdige og inddeler disse i bevaringskategorier.

De præcise rammer for ændringer i de udpegede bevaringsværdige bygninger defineres endeligt i kommende byggeretsgivende lokalplaner.

På den baggrund vurderes planernes påvirkning af kulturarv og kulturhistoriske værdier at være positiv i forhold til de eksisterende forhold.

2.2.3 Natur og beskyttede arter

Når det nye byområde ved Hospitalshaven skal realiseres skal naturen skal spille en stor rolle. Mange af de gamle træer i området skal bevares sammen med flere af de gamle bygninger. Og området vil fortsat fremstå grønt og som en ø for naturen i det meget urbane Frederiksberg.

Det kan dog ikke udelukkes, at en realisering af planerne, når de konkretiseres, kan medføre en negativ påvirkning på områdets natur, da flere store, ældre træer fældes og selvom de skal erstattes og der derudover plantes nye, kan der være en midlertidig (over en længere årrække) reduktion i kroneareal. På samme måde er det ikke på dette rammelokalplanniveau vurderet og undersøgt om der eks. er flagermus i bygninger, der skal nedrives eller omdannes.

Områdets brug forventes dog generelt ikke at medføre en væsentlig påvirkning af eks. flagermus, da planområdet i forvejen er anvendt til hospitalsformål og trafikeret.

På den baggrund vurderes planernes påvirkning af natur og beskyttede arter at være ubetydelig i forhold til de eksisterende forhold, når det gælder driftsfasen.

I kapitlet behandles desuden overordnet og generelt, den kommende anlægsfase, som vil medføre forstyrrelser i området, primært i form af lys, tunge maskiner, støj, rystelser og støvgener. For at undgå en væsentlig påvirkning i denne fase skal afværgetiltag implementeres. Dette inkluderer f.eks. at begrænse lys i nattetimerne, tildække eller vande støvende materiale samt etablere beskyttelseszoner omkring træer der skal bevares, så rødderne ikke tager skade. Hvis rødderne tager skade, vil det påvirke træerne, som er et vigtigt element i områdets grønne struktur og levested for eks. flagermus. Desuden skal der sikres støvdæmpende tiltag, da støv kan kvæle, også de fredede, planter der findes i området.

2.2.4 Rekreation, ophold og mødesteder

Området på Frederiksberg Hospital bruges i dag af patienter, beboere, personale og naboer til korte gå- og cykelture, men er kun i begrænset omfang indrettet med rekreative tiltag. Området er afgrænset af

hække, hegn og mure og er ikke en integreret del af Frederiksbergs byliv – man skal vide området er der eller have en anledning til at komme der. Fremover omdannes området til et blandet bykvarter med boliger, grønne områder, erhverv, kultur og stier. Der planlægges et grønt hjerte for området med en ny park, flere stier og offentligt tilgængelige tagflader, samt åbne opholdsarealer, caféer og et lokalcenter med små butikker. Området bliver overvejende bilfrit med samlede parkeringsløsninger og kvartersvise mødesteder som haver og torve. Samlet forventes ændringerne at gøre området mere åbent, tilgængeligt og trygt, og at styrke fællesskab, sundhed og muligheder for rekreation, også for resten af Frederiksberg.

Planerne for Hospitalshaven vurderes at bidrage positivt til Frederiksberg byliv med rekreative muligheder, opholdsområder og mødesteder. Der gives mulighed for at mødes, opholde sig og ikke mindst vil området invitere de omgivende kvarterer ind i og give rum for at mødes formelt og uformelt. Dette vil understøtte menneskers sundhed og de materielle goder inden og udenfor området.

2.2.5 Trafik og parkeringsforhold

Udviklingen af området vil medføre ændringer i det trafikale mønster både internt og uden for området.

I dag er der omkring 510 parkeringspladser fordelt i hele området. I den nye plan samles parkeringspladserne i tre p-kældre i udkanten af området, mens der etableres et mindre antal parkeringspladser på terræn. I alt etableres der ca. 755-780 parkeringspladser i området, hvilket overordnet vurderes at imødekomme kommunens parkeringsnorm.

Den ændrede parkeringsstruktur betyder, at biltrafikken inde i selve området bliver betydeligt mindre. På de omkringliggende veje vurderes byudviklingen kun i begrænset omfang at ændre på trafikniveauet. Den samlede mængde trafik til og fra området forventes generelt at være på samme niveau som i dag.

Ved de primære adgangsveje til området anbefales det at sikre gode oversigtsforhold for at forbedre trafikikkerheden. Generelt vurderes projektets påvirkning af trafikikkerheden dog som ubetydelig, da trafikniveauet vil blive nogenlunde det samme som i dag.

Samlet set vurderes planerne i driftsfasen at give små ændringer – nogle positive og nogle negative – hvorfor den samlede påvirkning på trafik og på parkeringsforholdene vurderes at være ubetydelige.

I den kommende anlægsfase vil der i perioder være tung trafik med lastbiler, men kun i afgrænsede tidsrum. Dette skal vurderes nærmere og der skal opstilles afværgeforanstaltninger i den forbindelse, særligt da området skal udbygges trinvist og der vil være folk der bor i området mens andre områder udbygges.

2.2.6 Skybrud

I dag er Hospitalsområdet fælleskloakeret, og der kan afledes, hvad der svarer til en 2-5-års regn, før der sker opstuvning af opblandet spildevand på terræn. I fremtiden vil regnvand og spildevand i det nye Hospitalshaven blive separeret, og regnvandssystemet vil kunne håndtere en 10-års regn, før der løber vand på terræn. Dette er en klar forbedring i forhold til eksisterende, og risikoen for skader under en skybrudshændelse falder, når der kan håndteres flere mm nedbør på grunden, end der kan i dag. Det er også en positiv påvirkning, at der separatkloakeres, så risikoen for regnvandets kontakt med spildevandet bliver reduceret under skybrud.

Det er planen at etablere flere grønne arealer og mindre befæstelse end i dag, hvilket også reducerer skaderne under skybrud. Sideløbende arbejder Frederiksberg Kommune og Frederiksberg Forsyning på at etablere anlæg, som i fremtiden vil sikre Frederiksbergs borgere mod skader fra regnhændelser med gentagelsesperioder på mellem 10 og 100 år, hvilket også vil have en positiv påvirkning på Hospitalshaven, fordi risikoen for skader under skybrud derved reduceres.

2.2.7 Grundvand

Planområdet ligger i et område, hvor grundvandet skal beskyttes. Under området ligger der vigtige drikkevandsressourcer, hvortil der ikke må nedsives vand, for at beskytte grundvandet.

Ifølge rammelokalplanen skal der bygges parkeringskældre i udkanten af området. Design og præcis placering er endnu ikke kendt. Geologiske analyser viser, at man kan udgrave til 3-4 meters dybde uden problemer.

Når kældrene bygges, kan det være nødvendigt midlertidigt at sænke grundvandsspejlet. Der er to steder med kortlagt jordforurening tæt på området, så hvis grundvandet sænkes, kan det sprede forureningen og dermed påvirke grundvandet negativt.

Derfor anbefales det, at lave ekstra undersøgelser af jord- og grundvandsforholdene. Det kan også være nødvendigt at overvåge vandstanden og vandkvaliteten, mens grundvandet sænkes, så det sikres, at drikkevandsressourcen er fortsat beskyttet.

Hvis de foranstaltninger tages, vurderes det, at der vil være en ubetydelig påvirkning af grundvandet og drikkevandsressourcen. Desuden vurderes det, at planforslaget ikke vil forringe grundvandets nuværende tilstand eller hindre senere målopfyldelse.

2.2.8 Luftkvalitet

Miljøvurderingen af luftkvalitet viser, at lokalplanens gennemførelse ikke forventes at medføre væsentlige ændringer i luftkvaliteten i området omkring planområdet.

Størstedelen af luftforureningen på Frederiksberg stammer fra langtransporterede bidrag fra øvrige dele af Europa, særligt når det gælder partikelforureningen. De største lokale forureningskilder er vejtrafik og brændeovne. Luftkvaliteten i området overholder de gældende EU-grænseværdier, mens WHO's mere strenge anbefalinger primært overskrides for fine partikler og kvælstofdioxid, hvilket generelt er gældende for størstedelen af Danmark.

I anlægsfasen kan der midlertidigt forekomme støv og luftforurening fra bygge- og anlægsarbejde samt kørsel med entreprenørmaskiner og lastbiler. Disse påvirkninger vil være kortvarige og lokale og håndteres gennem almindelige tiltag, såsom støvdæmpning, planlægning af byggeaktiviteter og anvendelse af moderne materiel. Anlægsarbejdet vurderes derfor ikke at medføre væsentlige eller varige påvirkninger af luftkvaliteten i området.

I vurderingen indgår også nærliggende virksomheder. Kun én virksomhed – CTR's fjernvarmeanlæg ved Frederiksberg Forsyning – ligger tilstrækkeligt tæt på til at være relevant. En orienterende beregning viser, at virksomhedens luftudledninger ikke giver anledning til nogen påvirkning i planområdet og ligger langt under de gældende krav. Der er heller ingen virksomheder i nærheden, der giver anledning til lugtgener.

Når planerne skal gennemføres, forventes trafikken at stige ubetydeligt og vurderes ikke at påvirke luftkvaliteten. Samtidig arbejder Frederiksberg Kommune målrettet for at forbedre luftkvaliteten gennem bl.a. elektrificering af busser, flere elbiler, færre brændeovnsudledninger og bedre grøn mobilitet. Disse tiltag betyder, at luftkvaliteten vil blive forbedret frem mod 2030 – uanset om lokalplanen gennemføres.

Samlet set vurderes planerne at have en ubetydelig påvirkning på luftkvaliteten i området.

2.2.9 Støj og vibrationer

Realiseringen af planerne forventes ikke at have en nævneværdig effekt på mængden af trafik på de omkringliggende veje, og derved ikke på de eksisterende trafikstøjniveauer. Den interne trafik forventes at være så minimal, at trafikstøjgrænser på udendørs opholdsarealer og bygningsfacader vil være overholdt.

Facader, vinduer, opholdsarealer og eventuelle altaner i området randbebyggelse kan, afhængigt af bygningens funktion, kræve støjisolering i form af lydvinduer og støjskærme for at overholde gældende grænseværdier. Der bør kun etableres altaner på facader med en støjbelastning, som ligger under den vejledende grænseværdi for trafikstøj, hvilket udelukker mange af facaderne ud mod trafikvejene. Alternativt skal der indtænkes glasafskærmning på altanerne, som kan sikre, at kravet til trafikstøj stadig kan overholdes.

Ved at sikre, at de vejledende grænseværdier kan overholdes, vurderes det, at trafikstøj vil have en neutral påvirkning på planområdet.

De eksisterende virksomheder i nærområdet, som CTR I/S ved Frederiksberg Forsyning, transformerstationen på Nordre Fasanvej samt øvrige dagligvarebutikker etc., vurderes ikke at give anledning til støjgener i planområdet. Samlet set vurderes virksomhedsstøj fra de eksisterende virksomheder at have en neutral påvirkning på planområdet.

Planlægning og udlægning af nye erhverv og virksomheder internt på planområdet bør udføres sådan, at disse ikke giver anledning til negative påvirkninger for områdets nye beboere og at grænseværdierne for ekstern støj fra virksomheder overholdes, jf. Miljøstyrelsen.

Det antages, at de tidsbegrænsede anlægsarbejder, der er nødvendige for realiseringen af rammelokalplanen, via byggeretsgivende lokalplaner, kan planlægges og udføres sådan, at det sker i overensstemmelse med Frederiksbergs Kommunes grænseværdier for støj og vibrationer fra bygge- og anlægsarbejde. I perioder kan der om dagen forventes betydelig støj fra anlægsarbejder selvom grænseværdierne overholdes. Dvs., at når anlægsarbejderne er i gang, så kan naboer blive udsat for en negativ påvirkning, selv om arbejdet overholder støjkravene.

Alt i alt vurderes påvirkningen at være neutral, hvis de gældende støjregler for bygge- og anlægsarbejder på Frederiksberg Kommune overholdes.

2.2.10 Jordforurening

Miljøvurderingen viser, at der findes både kendt og potentiel jordforurening inden for Frederiksberg Hospitalsgrund. Tre områder er kortlagt som forurenede eller muligt forurenede, og hele området er områdeklassificeret. Det betyder, at al jord, der flyttes, som udgangspunkt skal undersøges og håndteres efter særlige regler.

Forureningen stammer fra tidligere aktiviteter som værksteder, oplag og institutionsdrift. Der er fundet olie- og benzinrester, tungmetaller og PAH'er, men der er ikke konstateret påvirkning af grundvand eller indeklima.

Når planerne gennemføres, ændres området til følsom anvendelse – fx boliger, institutioner og rekreative områder. Derfor skal forureningen håndteres i anlægsfasen, og der vil være krav om anmeldelse og tilladelse, før jorden kan flyttes eller genanvendes. En del af den lettere forurenede jord kan sandsynligvis bruges til terrænbearbejdning, men kun efter kommunens godkendelse. Dette bidrager til en mere cirkulær håndtering af ressourcer.

Selvom der stadig er usikkerheder om enkelte arealer, vurderes datagrundlaget som tilstrækkeligt til at foretage en overordnet vurdering. Eventuelle mangler vil blive håndteret gennem yderligere undersøgelser i de efterfølgende plan- og anlægsfaser.

Samlet set vurderes planen at have en positiv miljøpåvirkning, fordi håndteringen af jordforurening bliver reguleret og kontrolleret, og fordi projektet forventes at bidrage til oprydning af kendt forurening og dermed mindske sundheds- og miljørisici i området.

2.2.11 Affaldsproduktion og håndtering

Planerne for Frederiksberg Hospital vil medføre, at området på sigt bruges til boliger mv. i stedet for hospitalsdrift. Det vil også ændre den måde, affald håndteres på. I dag producerer hospitalet både

almindeligt affald og særligt affald fra behandlingsaktiviteter, men når området omdannes til et blandet område med bl.a. boliger, vil affaldet primært bestå af almindeligt husholdningsaffald.

I den nye bydel lægges der op til moderne og lettilgængelige affaldsløsninger i affaldsskure – som placeres tæt på boligerne. De tømmes af elektriske renovationsbiler, hvilket mindsker både støj og udledning. Mobilitetshubs samles nogle få steder i kvarteret og kan samtidig fungere som affaldsstationer, små mødesteder med fx byttestation, cykelservice og andre funktioner, der understøtter genbrug og en mere bæredygtig hverdag.

Særligt lokalplanens anvisning af affaldsløsninger forventes samlet set at have en positiv betydning for miljøet, da de gør det nemmere for beboerne at sortere deres affald korrekt og bidrager til mere genanvendelse. Eventuelle gener fra afhentning af affald vurderes at være små og kortvarige.

2.2.12 Detailhandel

Planen om at placere et "lokalcenter" midt i Hospitalshaven vurderes ikke at ændre Frederiksbergs detailhandelsstruktur væsentligt. Det forventes heller ikke at skabe konkurrence for bymidten eller de andre lokale butikker.

Planerne giver mulighed for at etablere et nyt "lokalcenter" på maksimalt 3000 m² omkring den centrale park. Her må dagligvarebutikker være max 600 m² og udvalgsvarebutikker max 500 m². I det eksisterende område omfattet af bydelscenter Godthåbsvej Vest kan der etables maksimalt 2.000 m² butiksareal (samlet 5.000m² butiksareal indenfor rammelokalplanområdet).

I dag er der ingen detailhandel der funktionsbetjenes eller har vejadgang inde fra selve hospitalsområdet.

En mindre del af planområdet mod nord-øst vil fortsat være omfattet Bydelscenteret Godthåbsvej Vest. Det fremgår af planerne at butikker i det område (fortsat) skal vejbetjenes fra det omgivne vejnet.

Muligheden for at etablere det nye "lokalcenter" vurderes generelt at have en positiv effekt på bylivet og den sociale kontakt. Butikker med indgang fra parken kan skabe et varieret og levende kvarter og fungere som mødested og opholdsrum.

De konkrete butikstyper, adgangsforhold, varelevering og tekniske anlæg (fx udsugning og køling) skal afklares i de kommende byggeretsgivende lokalplaner.

Samlet vurderes påvirkningen af udlæg af nyt lokalcenter til detailhandel i Hospitalshaven at være ubetydelig.

2.2.13 Ressourcer og bæredygtighed

Miljøvurderingen af planerne for Frederiksberg Hospitalsgrund viser, at klimaaftrykket fra omdannelsen i høj grad afhænger af, hvor meget der bygges nyt, og hvor meget der bevares og genanvendes. Nybyggeri kræver store mængder materialer og energi og giver derfor en høj CO₂-udledning, mens renovering og genbrug af eksisterende bygninger giver et markant lavere klimaaftryk.

I dag består området af ældre hospitalsbygninger med et højt energiforbrug, men uden nye udledninger fra byggeri. Denne situation bruges som sammenligningsgrundlag, når planens påvirkning vurderes.

Fire scenarier er blevet analyseret:

- Totalt nybyggeri giver det største klimaaftryk.
- Bevaring og renovering giver det laveste.
- Planens aktuelle løsninger, som indebærer både nybyggeri og bevaring, ligger midt imellem og vurderes samlet at have en moderat negativ klimapåvirkning.

De største kilder til klimaaftryk er bygninger og parkeringskældre, mens mobilitet og arealudnyttelse også har betydning. Områdets nærhed til metro og gode muligheder for grøn mobilitet trækker i positiv retning.

Miljøvurderingen af planerne anbefaler ikke særlige afværgetiltag på nuværende planniveau, men peger på, at kommunen i de kommende udbud og projekteringsfaser aktivt kan reducere klimaaftrykket ved at stille krav om klimavenlige materialer, dokumenteret lav CO₂-udledning og cirkulær ressourcehåndtering.

Samlet viser vurderingen, at rammelokalplanen via kommende byggeretsgivende lokalplaner kan udvikles bæredygtigt, hvis der sættes fokus på renovering, begrænsning af materialeforbrug, genbrug af jord, færre samlede parkeringskældre og grøn mobilitet. Dette vil samtidig understøtte Frederiksberg Kommunes mål om at skabe et mere bæredygtigt og CO₂-neutralt bykvarter.

Der er derved både miljømæssige fordele og ulemper i omdannelsen i forhold til ressourcer og bæredygtighed – men særligt pga. parkeringsløsningen med etablering af meget store parkeringskældre vurderes den samlede påvirkning af ressourcer og bæredygtighed at være med en mindre negativ påvirkning.

3 Miljøvurderingsmetode

Ifølge Miljøvurderingsloven skal miljørapporten indeholde de oplysninger, der med rimelighed kan fremskaffes med gængse vurderingsmetoder og under hensyntagen til planens detaljeringsgrad og placering i planhierarkiet.

I nærværende miljøvurdering er der arbejdet med de miljøtemaer, som ifølge afgrænsningsudtalelsen skal indgå i rapporten. For hvert tema er vurderingen struktureret efter en fast metode, hvor følgende elementer indgår:

- **Miljøstatus:** beskrivelse af eksisterende forhold og grundlæggende miljøtilstand.
- **Miljømål:** relevante mål og krav på internationalt, nationalt, regionalt og kommunalt niveau.
- **Metode:** beskrivelse af datagrundlag, afgrænsning og vurderingsmetoder.
- **Miljøvurdering:** analyse af påvirkninger fra planens gennemførelse, hvor det er relevant opdelt i anlægs- og driftsfase, hvor det er relevant.
- **Referencescenariet:** vurdering af den sandsynlige udvikling, hvis planen ikke vedtages (tidligere kaldet 0-alternativet).
- **Kumulative forhold:** vurdering af eventuelle effekter i samspil med andre eksisterende eller planlagte projekter og planer.
- **Afværgeforanstaltninger:** beskrivelse af tiltag, der kan reducere væsentligt negative påvirkninger. Påvirkningsgraden vurderes herefter igen, inkl. afværge.
- **Overvågning:** for væsentligt negative påvirkninger beskrives overvågningstiltag, der skal sikre, at afværgeforanstaltningerne virker, og at miljøpåvirkningen holdes inden for acceptable rammer

Påvirkningerne vurderes i forhold til en fælles skala, jf. metodeafsnit kapitel 3.3 Kriterier til vurdering af miljøpåvirkninger: positiv påvirkning, neutral/uden påvirkning, mindre negativ påvirkning, moderat negativ påvirkning eller væsentlig negativ påvirkning. Ved væsentlige negative påvirkninger indgår afværgeforanstaltninger i vurderingen, så påvirkningen kan reduceres til neutral eller mindre negativ, hvis dette er muligt.

3.1 Vurdering af data og vidensgrundlag

Som en del af metoden til miljøvurderingen beskrives kvaliteten og omfanget af både datagrundlaget, der danner grundlag for beskrivelse af de eksisterende forhold, og vidensgrundlaget, der anvendes til vurdering af planens miljøpåvirkninger.

For hvert miljøtema vurderes det, om data- og vidensgrundlaget kan karakteriseres som:

- **Godt:** der foreligger veldokumenteret viden, f.eks. fra feltundersøgelser, støj- eller luftkvalitetsberegninger, visualiseringer eller andre specifikke analyser.
- **Tilstrækkeligt:** der foreligger veldokumenteret viden, men i højere grad baseret på publikationer, generelle datakilder og erfaringer fra lignende projekter. Der er ikke gennemført feltarbejde eller konkrete modelberegninger for det aktuelle projekt.
- **Begrænset:** der foreligger kun få data eller erfaringer, og vidensgrundlaget for vurderingen er derfor usikkert.

3.2 Eksisterende forhold

I miljørapporten indgår en beskrivelse af de eksisterende forhold i planområdet, som i denne miljøvurdering er det samme som eksisterende forhold og udgør det såkaldte referencescenarie. Referencescenariet beskriver den sandsynlige udvikling, hvis planen ikke gennemføres, og danner dermed det nødvendige sammenligningsgrundlag for vurderingen af miljøpåvirkninger.

I nogle tilfælde vil referencescenariet svare til de nuværende forhold, f.eks. for de bygningsmæssige forhold, mens der i andre tilfælde vil være tale om en fremskrevet situation, hvor en forventet udvikling inddrages – f.eks. på trafik-området. På den måde er referencescenariet ikke alene en beskrivelse af status quo, men også af den udvikling, som med rimelighed kan forventes inden for de enkelte miljøtemaer.

I miljørapporten er der redegjort for eksisterende forhold i hvert kapitel. Her suppleres beskrivelserne med blandt andet fotos og visualiseringer hvis det understøtter forståelsen af referencescenariet.

3.3 Kriterier til vurdering af miljøpåvirkninger

I miljøvurderingen beskrives den nuværende miljøstatus samt de sandsynlige miljøpåvirkninger ved realisering af planerne, herunder om påvirkningen vurderes som væsentlig eller ej.

Langt hovedparten af påvirkningerne er knyttet til driftsfasen, da det er denne fase, som plangrundlaget regulerer. Ifølge vejledningen til Miljøvurderingsloven skal væsentlige påvirkninger i anlægsfasen dog også indgå i miljøvurderingen. Derfor er anlægsfasen medtaget under miljøemner, hvor den er relevant, enten men en egentlig vurdering af påvirkningsgraden eller med en faglig påmindelse af de forhold der kan være relevante, men ikke vurderes med påvirkningsgrad.

Der er tale om en miljøvurdering af relativt overordnede planer der ikke er byggeretsgivende hvorfor vidensniveauet ikke på nuværende tidspunkt er til at kunne vurdere en anlægsfase på et meget detaljeret niveau.

For natur (kapitel 9) foretages vurderingen på baggrund af de tilhørende lovgivninger. For Bilag IV-arter vurderes påvirkningen på arternes levesteder, yngle- og rasteområder

De enkelte påvirkningers omfang og væsentlighed vurderes som udgangspunkt ud fra følgende parametre:

- Geografisk udbredelse
- Varighed og hyppighed
- Karakter, værdi og sårbarhed af de påvirkede værdier

For de fleste miljøfaktorer er der ikke fastlagt specifikke mål og grænseværdier i lovgivningen. Påvirkningen kan derfor ikke altid kvantificeres eller holdes op mod fastlagte krav. I disse tilfælde vurderes påvirkningsgraden kvalitativt ud fra erfaringer fra faglig indsigt og lignende projekter.

Påvirkningsgraden for de enkelte miljøfaktorer kategoriseres som **positiv**, **neutral**, **mindre negativ**, **moderat negativ** eller **væsentligt negativ** (jf. Tabel 3.1). Vurderingen foretages først uden afværgeforanstaltning. Hvis en påvirkning vurderes som væsentligt negativ, vurderes det herefter, om projektet kan ændres for at undgå eller reducere påvirkningen. Hvor det ikke er muligt, beskrives relevante afværgeforanstaltninger, og påvirkningsgraden revurderes inklusive disse tiltag.

Tabel 3.1 De anvendte påvirkningsgrader.

Påvirkningsgrad	Følgende effekter er dominerende
Positiv påvirkning	Planen har en positiv effekt i forhold til den pågældende miljøfaktor.
Neutral / uden / ubetydelig påvirkning	Ingen påvirkning i forhold til referencescenariet
Mindre negativ påvirkning	Planen medfører påvirkninger, som er lokalt afgrænsede, ukomplicerede, kortvarige eller uden langtidseffekt og uden irreversible effekter.
Moderat negativ påvirkning	Planen medfører påvirkninger, som har relativt stort geografisk omfang eller langvarig karakter som sker med tilbagevendende hyppighed eller er relativt sandsynlige og måske kan give visse irreversible, men helt lokale skader på eksempelvis bevaringsværdige kultur- eller naturelementer.
Væsentlig negativ påvirkning	Planen medfører påvirkninger, som har et stort omfang og/eller langvarig karakter, er hyppigt forekommende, og der vil være mulighed for irreversible skader i betydeligt omfang.

3.4 Afværgelse og overvågning

For de miljøtemaer, hvor miljøvurderingen viser en væsentligt negativ påvirkning, skal påvirkningen så vidt muligt undgås. Dette kan ske enten ved at ændre planforslaget, så påvirkningen undgås eller reduceres, eller ved at fastlægge konkrete afværgeforanstaltninger i miljøvurderingen.

Derudover skal miljøvurderingen fastlægge overvågning af de væsentligt negative påvirkninger samt sikre, at afværgeforanstaltningerne virker efter hensigten. Dette krav følger Miljøvurderingslovens §§ 12 og 20. En samlet oversigt over de opstillede afværgeforanstaltninger, fordelt på hvert miljøtema, fremgår af rapportens afsluttende kapitel 21.

Eksisterende overvågningsordninger kan anvendes, hvor det vurderes hensigtsmæssigt, jf. Miljøvurderingslovens § 12, stykke 4. De konkrete overvågningstiltag beskrives i de enkelte kapitler og opsummeres ligeledes i kapitel 21.

Der indgår under visse kapitler "afværgetiltag" / anbefalinger som med fordel kan / skal indarbejdes i arbejdet med planerne og er generelle bemærkninger i det videre forkøb. Disse indgår også i den samlede vurdering i kapitel 21 og skal betragtes som faglige påmindelser.

3.5 Referencescenarie

Referencescenariet (også kaldt 0-alternativet) beskriver den situation, der anvendes som sammenligningsgrundlag for at vurdere, hvilke miljøpåvirkninger planerne medfører. I referencescenariet gennemføres planerne ikke, hvilket betyder, at eksisterende planlægning bibeholdes og området nuværende anvendelse fortsætter.

Referencescenariet svarer til de eksisterende miljøforhold og den sandsynlige udvikling af området, hvis planen ikke realiseres. Frederiksberg Hospitalsområde er i dag omfattet af en lokalplan der udlægger området til offentlige formål i form af hospital og sociale institutioner, samt af en række temalokalplaner for bevaringsværdige bygninger. I kommuneplanen er området udlagt til blandede byfunktioner.

I referencescenariet vil området derfor ikke blive omdannet, og de eksisterende offentlige formål vil fortsætte som hidtil, og nye vil rykke ind. Hvis kommunen ikke ønsker at ændre området til blandede byfunktioner, via en anden lokalplan, vil kommuneplanen skulle ændres.

3.6 Alternativer

Der er ikke vurderet at være andre alternativer, der skal vurderes på, ud over inddragelse af referencescenariet (0-alternativet).

3.7 Kumulative planer og projekter

I miljørapporten skal der tages højde for mulige kumulative effekter, der opstår når miljøpåvirkninger gradvist akkumuleres over tid og forstærkes gennem samspillet mellem flere projekter. Dette betyder, at planforslagenes virkninger skal vurderes i sammenhæng med andre kendte planer eller projekter, hvis sådanne eksisterer.

Der er på nuværende tidspunkt ikke kendskab til projekter eller planer, der kan medføre kumulative miljøpåvirkninger. På den baggrund vil emnet ikke blive behandlet yderligere.

3.8 Mangler

Vurderingerne omfatter, udover påvirkninger i planernes anlægs- og driftsfase samt kumulative effekter, også eventuelle mangler i miljøvurderingen. Her vurderes, om der er kendskab til sådanne mangler. Hvis der ikke er konstateret mangler, beskrives det, at undersøgelserne på nuværende stadie er dækkende ud fra det tilgængelige datagrundlag. Skulle der være mangler, bliver de beskrevet og uddybet i kapitlet.

3.9 Afgrænsning af miljøvurdering

Før miljøvurderingen er udarbejdet er der i henhold til Miljøvurderingslovens § 11 udarbejdet et udkast til afgrænsning af miljørapportens indhold, som fastlægger, hvilke emner der skal behandles i miljøvurderingen.

Frederiksberg Kommune har foretaget en høring blandt berørte myndigheder for at indhente input til hvilke miljøemner der skal medtages i miljørapporten. Afgrænsningen har været udsendt i perioden 16. juli – 21. august 2025. Der blev modtaget et antal høringssvar, som er behandlet og fremgår af afgrænsningsnotatet (se Bilag 1).

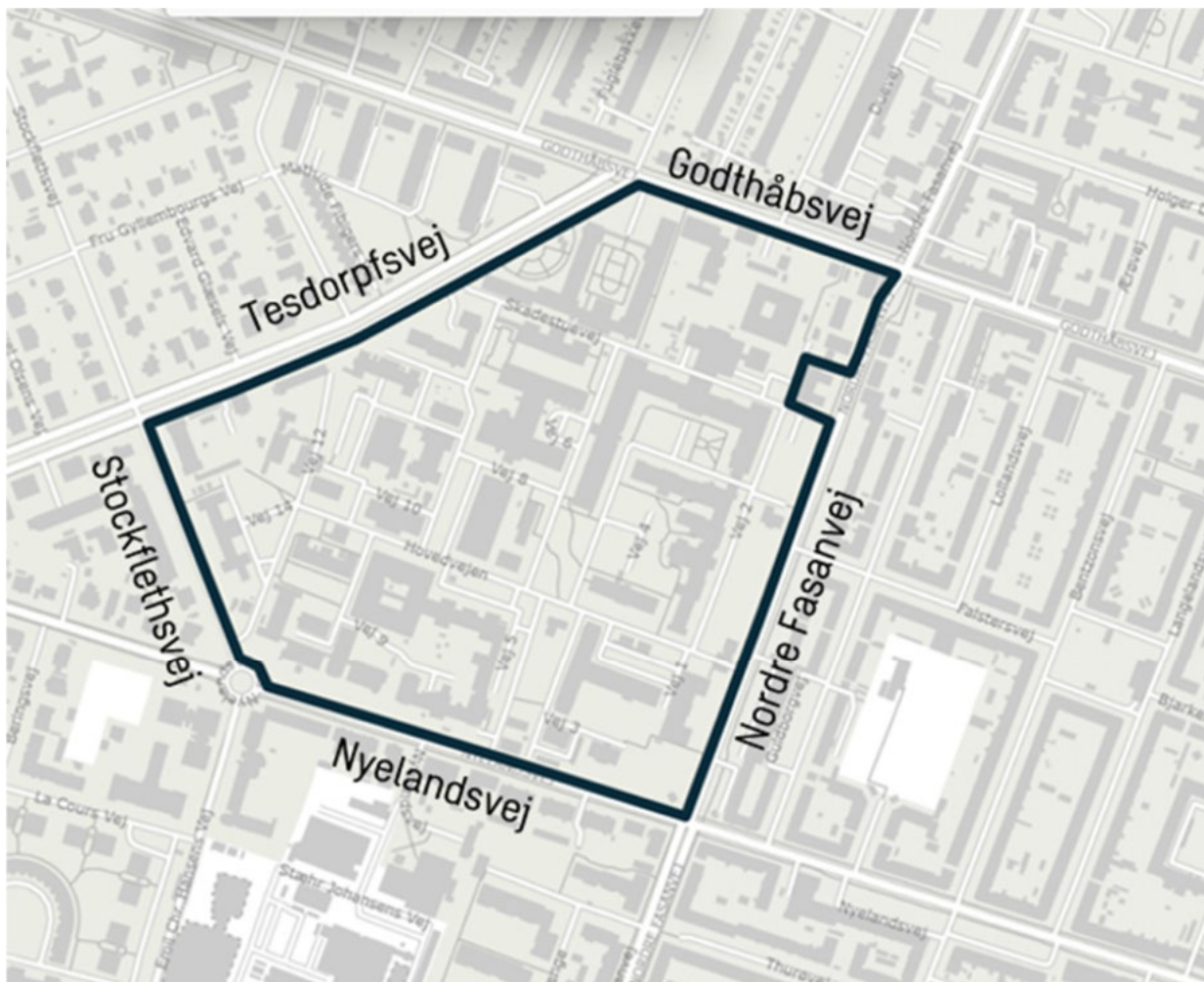
Følgende miljøemner er vurderet at skulle behandles:

Miljøemne	Behandles i Miljøvurderingsrapporten i:
Natur - biologisk mangfoldighed: Påvirkning af bilag IV-arter og beskyttede arter.	Kapitel 9 Natur og beskyttede arter
Vand – grundvand: Påvirkning af grundvand i forbindelse med etablering af parkeringskældre.	Kapitel 13 Grundvand
Befolkning - befolknings levevilkår: Trafik og mobilitetsprincip herunder afvikling og fremkommelighed sammenhæng til kollektiv trafik. Mulighed for fremkommelighed og trafikssikkerhed i anlægsfasen af infrastruktur i området.	Kapitel 11 Trafik og parkeringsforhold

<p>Befolkning - materielle goder: Udlæg af Lokalcenter i hh til detailhandels-planlægningen.</p> <p>Planområdets status som et eksisterende område der ændrer funktion fra offentlige formål til blandet by, påvirkning på lokalsamfundet med mange nye boliger herunder adgang til områdets møde og opholdssteder.</p>	<p>Kapitel 18 Detailhandel</p> <p>Kapitel 10 Rekreation, ophold og mødesteder</p>
<p>Befolkning - menneskers sundhed:</p> <p>Omgivne virksomheders påvirkning ind i området ift. støj, luft- og lugtforurenende stoffer.</p> <p>Omgivne vejes påvirkning ind i området ift. støj, luft- og lugtforurenende stoffer.</p> <p>Trafiksikkerhed og rekreative interesser.</p> <p>Støj og vibrationer i anlægsfasen af infrastruktur i området.</p>	<p>Kapitel 10 Rekreation, ophold og mødesteder</p> <p>Kapitel 11 Trafik og parkeringsforhold</p> <p>Kapitel 14 Luftkvalitet</p> <p>Kapitel 15 Støj og vibration</p>
<p>Jord og arealer - jordbund: Forurenede arealer</p>	<p>Kapitel 16 Jordforurening</p>
<p>Ressourcer - ressource-effektivitet: Affaldsprincip, herunder håndtering af særligt husholdningsaffald</p>	<p>Kapitel 17 Affaldsproduktion og håndtering</p>
<p>Luft og klima - klimatiske faktorer: Håndtering af skybrudsvand</p> <p>CO²-påvirkning af mulighed for omdannelse, anlæg og nybyggeri i området.</p>	<p>Kapitel 12 Skybrud</p> <p>Kapitel 19 Ressourcer og bæredygtighed</p>
<p>Luft og klima – luft: Omgivne virksomheders påvirkning ind i området ift. luftforurenende stoffer.</p> <p>Omgivne vejes påvirkning ind i området ift. luftforurenende stoffer.</p>	<p>Kapitel 14 Luftkvalitet</p>
<p>Bymiljø og landskab - visuelle forhold: Visuelle, arkitektoniske og grønne greb.</p>	<p>Kapitel 7 Bymiljø og landskab</p>
<p>Kulturarv - kulturhistoriske værdier: Udpeget kulturmiljø, fredede og bevaringsværdige bygninger samt kulturhistoriske træk.</p>	<p>Kapitel 7 Bymiljø og landskab</p> <p>Kapitel 8 Kulturarv og kulturhistoriske værdier</p>
<p>Indbyrdes forhold: Hvis der identificeres forhold der kan påvirke indbyrdes sammenhænge, vil de ligeledes blive vurderet.</p>	<p>Kapitel 20 Indbyrdes forhold</p>

4 Planforslagenes formål og indhold

I dette kapitel præsenteres planforslagene, som miljøvurderes. Rammelokalplan nr. 245 for Hospitalshaven som er en oversættelse af Udviklingsplanen for Frederiksberg Hospital til en plan jf. Planloven [2], som danner de overordnede ramme for området og senere skal udmøntes via nye byggeretsgivende lokalplaner. Tillæg nr. 2 til Kommuneplanen udlægger et område inden for Hospitalshaven til at kunne rumme detailhandel som et "lokalcenter", tilføjer hotel til anvendelseskategori og giver begrænset mulighed for erhverv over bolig og Spildevandstillæg nr. 3 skal sikre en løsning for håndtering af regnvand i området.

Figur 4-1 Det samlede planområde / planafgrænsningen

4.1 Forslag til rammelokalplan 245 for Hospitalshaven

Planområdet er beliggende i byzone og vil forblive i byzone.

Området afgrænses som vist på nedenstående kort og omfatter følgende ejendomme, matrikelnumre og herunder opdeltede ejerlejligheder: 10a1, 10aø, 10b, 10gk, 10gq, 10gv, 10gx, 10hb, 10hd, 10hh, 10hi, 10hk, 10hl, 10hm, 10hn, 10ho, 10hp og 10i alle af Frederiksberg.

De fem omkransende veje - Nordre Fasanvej, Nylandsvej, Stockflethsvej, Tesdorfsvej og Godthåbsvej - indtil vejmidte er ligeledes omfattet af lokalplanen Rammelokalplan 245 for Hospitalshaven.

Se Figur 4-1.

4.1.1 Rammelokalplanens formål

Rammelokalplanen skal primært danne grundlag for transformation af Frederiksberg Hospital fra en enkelt funktion som hospital, til et nyt attraktivt bykvarter med flere funktioner. Planen sigter mod at skabe et varieret og levende bymiljø ved at udlægge området til blandede byfunktioner, herunder boliger, erhverv, kulturelle faciliteter og offentlige formål. Transformationen skal tage udgangspunkt i den eksisterende kulturarv og hospitalshistorie, og der lægges vægt på at bevare de historiske bygninger og grønne træk i området. Rammelokalplanen lægger vægt på høj biofaktor og stor biodiversitet samt håndtering af regnvand.

Derudover skal planen sikre en hensigtsmæssig mobilitetsstruktur, herunder udlægning af areal til en mulig fremtidig metrostation ved Nordre Fasanvej, samt adgangsveje, parkeringskældre og stier, og at skabe attraktive opholds- og aktivitetsarealer for både beboere og besøgende.

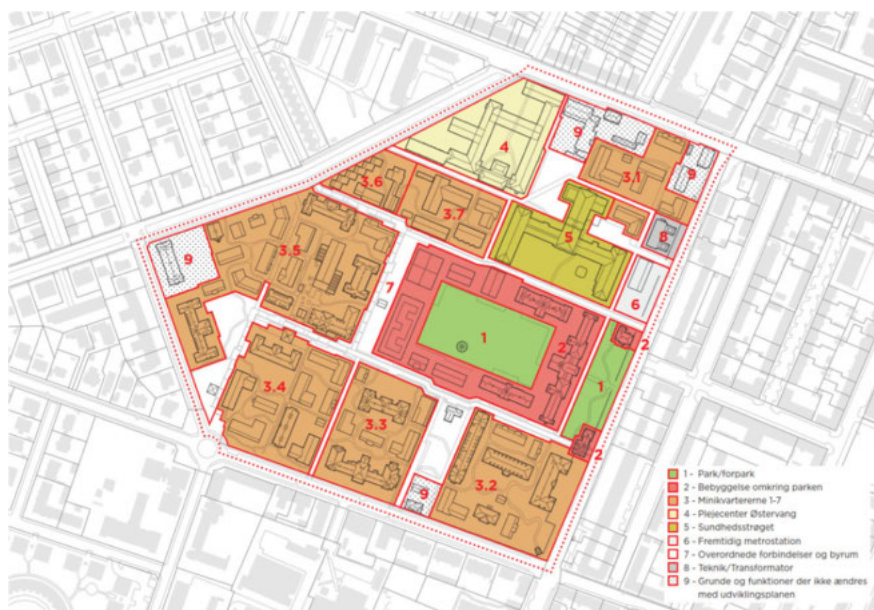
4.1.2 Rammelokalplanens opdeling og funktion

Planområdet opdeles i delområder, med forskellige funktioner, bebyggelsestyper samt anvendelse. Se Figur 4-2.

Parken og for-parken fungerer som rekreative samlingspunkter, omgivet af bygninger med boliger, erhverv og kulturelle faciliteter. Minikvartererne rummer boliger, fælleshuse og grønne gårdrum, Plejecenter Østervang er reserveret til plejecenterfunktioner, og Sundhedsstrøget samler lokale sundhedstilbud. Der er også udlagt areal til en mulig fremtidig metrostation ved Nordre Fasanvej.

Ca. 80 % af den eksisterende bebyggelse bevares (ca. 66.700 m²), og der gives mulighed for ca. 79.800 m² nybyggeri, hvilket giver en samlet bebyggelsesprocent på ca. 108%.

Som rammelokalplan fastlægger planen de overordnede rammer for området. Omdannelse og nybyggeri kan først gennemføres, når der er vedtaget byggeretsgivende lokalplaner.

Figur 4-2 Planområdets opdeling en række delområder.

4.1.3 Blandede byfunktioner

Inden for rammelokalplanens område vil der være blandede byfunktioner, herunder enkeltstående butikker, kontor- og serviceerhverv, kreative erhverv og erhvervs-kuvøser, undervisning og forskning, sundhedserhverv, rekreative og kulturelle aktiviteter, restauranter og caféer samt boliger og hotelvirksomhed. Boligerne kan omfatte kollegier, bofællesskaber, seniorboliger, plejeboliger og bolignære offentlige servicetilbud. Offentlige funktioner vil omfatte idræts- og bevægelsesaktiviteter, sundhedsfunktioner, daginstitutioner, kulturelle faciliteter og sociale samlingssteder.

Kommuneplantillæg nr. 2 tilføjer hotel til anvendelseskataloget og giver begrænset mulighed for erhverv over bolig.

Butikker kan placeres i nuværende bydelscenter Godthåbsvej Vest og i det område, der er omfattet af kommuneplantillæg nr. 2 vedrørende et nyt lokalcenter i detailhandelsstrukturen, se kapitel 4.2.

4.1.4 Bevaringsværdige og fredede bygninger

Rammelokalplanen udpeger bygninger, der ikke må nedrives, ombygges eller ændres i deres ydre udformning uden Kommunalbestyrelsens tilladelse. Inden for planområdet findes ud over en række udpegede bevaringsværdige bygninger også to fredede bygninger: St. Godthåb og den gamle hospitalskirke, som er fredet efter Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde [3].

Rammelokalplanen inddeler de udpegede bevaringsværdige og fredede bygninger i kategorier, der angiver mulighederne for transformation, herunder ombygning, tilbygning og renovering.

4.1.5 Vej, sti og parkeringsforhold mm.

Rammelokalplanen fastsætter en overordnet vejstruktur med adgang til området via flere dobbeltrettede veje fra Nordre Fasanvej, Nylandsvej og Tesdorpsvej. Vejene fører til afsætnings- og vendepladser, som fungerer som områdets mobilitetshubs og parkeringskældre, herunder en nedkørsel til parkeringskælder fra Tesdorpsvej. Den overordnede trafikale struktur følger principperne vist på Figur 4-3.

Figur 4-3 Principtegning over vej og parkeringsstruktur

Rammelokalplanen indeholder desuden bestemmelser om en række overordnede, principielle forhold, såsom belysning og affaldshåndtering, som senere skal konkretiseres og implementeres i byggeretsgivende lokalplaner.

4.1.6 Bebyggelses ydre fremtræden og ubebyggede arealer

Rammelokalplanen fastsætter, at ny bebyggelse skal tilpasses områdets eksisterende struktur som fritliggende bygninger og udføres i høj bygningsmæssig kvalitet.

Planen angiver desuden en overordnet grøn struktur, herunder udpegning af bevaringsværdig beplantning. Der fastsættes også mål for biofaktor med fokus på belægninger og naturindhold samt principper for jordhåndtering og terrænregulering.

4.1.7 Træer og natur

Rammelokalplanen udpeger bevaringsværdige træer, herunder træer, der er bevaringsværdige fordi de indgår i den grønne struktur, eller fordi de er egnede for flagermus.

4.1.8 Klima og miljø

Rammelokalplanen fastsætter en lav befæstelsesgrad samt principper for regnvandshåndtering, som også er beskrevet i spildevandsplanen og tilhørende tillæg 3. Med henvisning til kommunens klimaplan beskrives desuden, hvordan skybrudssikring skal håndteres.

Endelig fastlægges, at støjpåvirkningen af området skal overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

4.2 Forslag til Kommuneplantillæg nr. 2

Tillæg nr. 2 til Frederiksberg Kommunes Kommuneplan 2025 udlægger et areal inden for planområdet som nyt "lokalcenter" i kommunens detailhandelsstruktur. Det nye lokalcenter skal skabe mulighed for at indpasse lokale butikker til Hospitalshavens betjening, f.eks. dagligvarebutikker, kiosker, gallerier, kunsthåndværkere eller andre former for værksteder med detailsalg.

Hensigten med såvel bydels- som lokalcentre er at sprede indkøbsmulighederne for at opnå en mere bæredygtig detailhandelsstruktur med korte afstande til indkøb. Hverken bydelscentre eller lokalcentre må blive så store, at de reelt udgør en konkurrent til bymidten.

Kommuneplantillægget giver mulighed for at placere max 3.000 m² inden for lokalcenteret. Dagligvarebutikker må være max. 600 m² og udvalgsvarebutikker max 500 m², inden for det nye "lokalcenter".

Et lokalcenter er laveste niveau i detailhandelsstrukturens hierarki og skal først og fremmest betjene et mindre lokalområde med dagligvarer - f.eks. som her til en begrænset del af en by eller bydel. Lokalcenteret kan bestå af en eller flere dagligvarebutikker suppleret med mindre butikker med udvalgsvarer.

Figur 4-4 Detailhandelsstruktur Kommuneplantillæg nr. 2 – brun markering nr. 16 anviser området.

Kommuneplantillæg 2 tilføjer herudover "hotel" til anvendelses-kataloget for Kommuneplanens rammeområde 4.C.B og giver begrænset mulighed for erhverv over bolig. Der kan således også etableres "hotelvirksomhed", som en del af de "blandede byfunktioner" inden for hele planområdet.

4.3 Forslag til spildevandstillæg nr. 3

I forbindelse med byudviklingen af Hospitalshaven skal der laves en løsning for håndtering af regnvand. Det er besluttet, at størstedelen af området skal separatkloakeres, dvs. at de fleste ejendomme, som er en del af byudviklingen, skal anlægges med separate ledninger til hhv. spildevand og regnvand. Regnvandet fra området ledes til det allerede etablerede skybrudstunnel i Nyelandsvej, som er dimensioneret til at modtage vand fra hospitalsgrunden. Der er nogle bygninger i kanten af byudviklingsområdet, der bibeholder deres nuværende funktioner og ligeledes bibeholder deres kobling til den eksisterende fælleskloak.

Løsningen med separatkloakering kræver et tillæg til den gældende spildevandsplan for Frederiksberg Kommune.

Spildevandstillæggets afgrænsning svarer til rammelokalplanens afgrænsning, svarende til Figur 4-1.

4.3.1 Principper for regnvandshåndtering i Hospitalshaven

Den planlagte regnvandsløsning i området kan i hovedtræk beskrives således:

- Det separate regnvandssystem for Hospitalshaven kobles på skybrudstunnellen i Nyelandsvej (som er forberedt til modtagelse af forsinket/droslet vand hertil).
- Skybrudstunnelens pumpestation ved 5. juni Plads tilbagefører i dag regnvandet til fælleskloakken, som herefter ledes til renseanlæg Lynetten.
- Regnvandssystemet dimensioneres til en 10-års hændelse inkl. klimafaktor.

- Det primære forsinkelsesvolumen placeres i fællesarealer i form af veje, stier og evt. byrum/grønne områder og anlægges af Frederiksberg Spildevand A/S
- Afledning fra private ejendomme vil så vidt muligt foregå via synlige overfladeløsninger
- Befæstet areal reduceres i videst muligt omfang på både private grunde og fællesarealer
- Frederiksberg Spildevand A/S sikrer, at regnvand fra alle grunde kan afledes til det offentlige regnvandssystem ved gravitation, altså uden brug af pumpe (dette gælder dog ikke omfangs og/eller stikdræn)

En evt. åbning af Grøndalsåen vil give mulighed for at regnvandet på sigt efter rensning kan ledes til åen. Sidstnævnte vil kræve vedtagelse af et nyt spildevandsplantillæg og er ikke besluttet, og indgår derfor ikke i miljøvurderingen.

4.3.2 Etablering af forsinkelsesvolumen

Frederiksberg Kommune vil som grundejer anvise plads til placering af forsinkelsesvolumen, uden mulighed for nedsivning, svarende til en 10-års hændelse inkl. klimafaktor. Det er foreløbigt estimeret, at der skal findes plads til ca. 2.700 m³ på tværs af hele området.

4.3.3 Fastsættelse afløbskoefficienter, afløbstal m.v.

Med henblik på at begrænse og styre afstrømningen fra området, fastsættes der afløbstal for udledningen i Spildevandstillæg, samt principper for befæstelsesgrader i rammelokalplanen, som udspecificeres i de efterfølgende byggeretsgivende lokalplaner.

5 Lovgivning

I dette kapitel præsenteres den relevante nationale lovgivning, som planerne skal forholde sig til og overholde. Tilladelser og dispensationer skal ansøges og behandles særskilt i forhold til den gældende lovgivning. Afgørelser skal meddeles med begrundelse og give mulighed for særskilt klage, ofte efter offentlige høringer.

5.1.1 Lov om Planlægning

Planloven [4] har til formål at sikre sammenhængende planlægning, der forener samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og værner om natur og miljø. Loven skal sikre bæredygtig samfundsudvikling med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand samt hensigtsmæssig udvikling i landet, kommuner og i lokalsamfund.

Planloven fastlægger rammerne for de danske plantyper, som er rangordnede, så en plan ikke må stride mod planer på et højere niveau. Loven fastsætter bestemmelser om, at hele landet zoneopdeles i byzoner, sommerhusområder og landzoner og definerer en kystnærhedszone på 3 km. Planloven fastlægger ligeledes kravene til kommunernes udarbejdelse af kommuneplaner og lokalplaner:

Kommuneplantillægget og rammelokalplanen udarbejdes i medfør af Planloven for at regulere kommende byggeri, indretning og anvendelse indenfor planområdet.

5.1.2 Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Miljøvurderingsloven [5] skal sikre, at miljøpåvirkningerne af planer og projekter vurderes, så der tages hensyn til miljøet i beslutningsprocesser. Den fastlægger også krav til offentlighedens involvering og bestemmelser om, hvilke beslutningsgrundlag der skal være på plads, før myndighederne træffer afgørelser:

Frederiksberg Kommune har besluttet at planerne skal miljøvurderes jf. lov om miljøvurdering.

5.1.3 Miljøbeskyttelsesloven

Miljøbeskyttelsesloven [6] har blandt andet til formål at sikre, at samfundsudviklingen kan foregå på et bæredygtigt grundlag, der tager hensyn til menneskets livsvilkår, herunder ved at forebygge og bekæmpe luftforurening, forurening af vand, jord og undergrund samt vibrations- og støjulemper fra virksomheder m.v., ved at begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer. Endeligt sikrer loven at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldshåndtering.

Der er en lang række afledte forhold som relaterer sig til Miljøbeskyttelsesloven – luftforurening, jordforurening, støj, spildevand mm. som behandles i miljøvurderingen, og som planerne relaterer sig til.

5.1.4 Jordforureningsloven

Jordforureningsloven [7] har til formål at forebygge, fjerne eller begrænse jordforurening samt at forhindre og forebygge den skadelige virkning af jordforurening på grundvand, menneskers sundhed og miljøet i øvrigt.

Jordforureningsloven regulerer de overordnede forhold for opgravning og håndtering af forurenede jord og er udmøntet i en række bekendtgørelser, hvoraf den vigtigste er jordflytningsbekendtgørelsen. Jordforureningsloven fastsætter desuden reglerne for forureningskortlægning og tilladelse til ændret arealanvendelse.

Efter jordforureningsloven klassificeres alle arealer indenfor byzone administrativt som lettere forurenede. Det er den såkaldte områdeklassificering.

I jordforureningsloven er der angivet pligt til at standse arbejdet, hvis der konstateres ukendt forurening i forbindelse med et bygge- og anlægsarbejde:

Der skal opgraves meget jord for at gennemføre omdannelsen – også jord der potentielt er forurenet og fordi jord i byzone som udgangspunkt skal behandles, som om det var forurenet. Dette kræver tilladelser efter Jordforureningsloven.

5.1.5 Bygningsfredningsloven

Bygningsfredningsloven [8] har til formål at værne landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds-, og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Ifølge bygningsfredningsloven er en bygning bevaringsværdig, når den er optaget i en kommuneplan eller i anden bevarende lokalplan.

Bygningsfredningsloven finder anvendelse, idet rammelokalplanen udpeger dele af den eksisterende bygningsmasse i planområdet som bevaringsværdig. Nogle af disse bygninger har ikke tidligere været omfattet af udpegninger i kommuneplanen eller i gældende temalokalplaner og opnår først status som bevaringsværdige med rammelokalplanens vedtagelse.

5.1.6 Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Bekendtgørelsen om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde [3] fastlægger de regler, der gælder for drift, vedligeholdelse, istandsættelse, udvidelse og registrering af kirker og kirkegårde. Formålet er bl.a. at sikre, at kirkebygninger kan fungere som værdige rammer for gudstjenester og kirkens liturgiske aktiviteter, samt at kirkegårde bevares med respekt for både kulturarv og omgivelser.

Loven finder anvendelse, idet rammelokalplanen omfatter dele af den eksisterende bygningsmasse i planområdet inklusiv den gamle hospitalskirke.

5.1.7 Affalds-bekendtgørelsen

Affaldsbekendtgørelsen [9] hører under Miljøbeskyttelsesloven, fastsætter krav til og bestemmelser for håndtering af affald, der ikke er reguleret af anden lovgivning; herunder opbevaring og bortskaffelse af affald. Bekendtgørelsen fastsætter derudover bestemmelser for klassificering af affald, indsamlingsordninger og anmeldelse af affald:

Der produceres affald i anlægsfasen i form af stål, asfalt, beton mm. som skal bortskaffes efter kommunens regulativer og vejledninger der udspringer af affaldsbekendtgørelsen.

5.1.8 Jordflytningsbekendtgørelsen

Jordflytningsbekendtgørelsen [10] fastsætter regler for anmeldelse og dokumentation ved flytning af forurenet jord bort fra en ejendom. Dette omfatter jord fra områder med kortlagt forurening, områdeklassificerede arealer samt jord fra offentlige vejarealer.

Der kan opstå overskudsjord i forbindelse med anlægsarbejdet. Denne jord skal håndteres, analyseres og bortskaffes i overensstemmelse med kravene i jordflytningsbekendtgørelsen samt de anvisninger, som kommunen fastsætter.

5.1.9 Spildevandsbekendtgørelsen

Spildevandsbekendtgørelsen [11] fastlægger regler for håndtering, udledning og tilslutning af spildevand fra husholdninger, industri og lignende. Den udfylder rammerne i Miljøbeskyttelsesloven og angiver, hvilke udledninger der kræver tilladelse til vandløb, søer, havet og jord, fastsætter krav til rensegrader og grænseværdier for forurenende stoffer samt beskriver kommunens forpligtelser til at udarbejde spildevandsplaner og sørge for kloakforsyning. Bekendtgørelsen regulerer også tilslutningspligt til

offentlig kloak og krav til private spildevandsanlæg samt bestemmelser om overvågning, rapportering og kontrol af udledninger, herunder sanktioner og håndhævelse ved overtrædelser.

Spildevandsplaner og Spildevandsbekendtgørelsen hænger tæt sammen — bekendtgørelsen sætter de overordnede regler og krav, mens spildevandsplanen – og tillæg hertil, eks Tillæg nr. 3 til Spildevandsplanen for Frederiksberg Kommune - er kommunens konkrete plan for at opfylde disse krav lokalt. Bekendtgørelsen fastlægger rammerne og pligterne; Spildevandsplanen omsætter dem til handling.

5.1.10 Luftkvalitetsbekendtgørelsen

Luftkvalitetsbekendtgørelsen [12] fastsætter grænseværdier for en række primære luftforureningskomponenter baseret på EU's Luftkvalitetsdirektiv.

Støv og emissioner fra anlægsarbejde samt senere drift af bolig- og erhvervsområdet skal håndteres, så grænseværdier i luftkvalitetsbekendtgørelsen overholdes.

5.1.11 Miljøaktivitetsbekendtgørelsen

Miljøaktivitets-bekendtgørelsen [13] regulerer visse midlertidige aktiviteter, som kan påvirke miljøet. Den fastsætter regler og krav til virksomheder og enkeltpersoner, der udfører visse midlertidige aktiviteter (f.eks. bygge- og anlægsarbejde), der kan have miljømæssige konsekvenser. Bekendtgørelsen dækker blandt andet områder som emissioner, affaldshåndtering, støjkontrol og spildevandshåndtering. Formålet er at beskytte miljøet og sikre, at visse midlertidige aktiviteter udføres på en bæredygtig og ansvarlig måde, i overensstemmelse med Miljøbeskyttelsesloven.

Forskriften for bygge- og anlægsarbejder i Frederiksberg Kommune – omhandlende også projekterne der vil blive etableret i Hospitalshaven - indeholder regler og retningslinjer for, hvordan byggeprojekter skal planlægges og udføres. Den omfatter krav til støj- og støvkontrol, affaldshåndtering, arbejdstider samt sikring af sikkerhed og arbejdsmiljø. Formålet er at minimere gener for omgivelserne og sikre, at bygge- og anlægsarbejder gennemføres på en ansvarlig og bæredygtig måde.

5.1.12 Planhabitatsbekendtgørelsen

Jævnfør Planhabitatbekendtgørelsen § 7, stk. 2 [14], kan et planforslag ikke vedtages, hvis gennemførelsen af planen kan skade eller ødelægge yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter. Bilag IV i EU's habitatdirektiv indeholder en liste over udvalgte dyre- og plantearter, som medlemsstaterne er forpligtet til at beskytte både inden for og uden for Natura 2000-områderne. Dette indebærer blandt andet forbud mod ødelæggelse af yngle- og rasteområder samt forbud mod at forstyrre arterne.

Indenfor planområdet er der registreret flere arter af flagermus, som alle findes på habitatdirektivets Bilag IV.

5.1.13 Artsfredningsbekendtgørelsen

Artsfredningsbekendtgørelsen [15] har til formål at sikre at fredede dyr og planter beskyttes. De fredede dyr og planter må jf. artsfredningsbekendtgørelsen ikke samles ind eller slås ihjel, og planter må ikke fjernes fra det sted, de vokser op. Alle vilde pattedyr og fugle er fredede, medmindre der er givet tilladelse til at jage dem i jagtloven. Miljøstyrelsen fastsætter jagttider og afgør, hvilke arter der må jages. De dyr, der ikke er jagttid på, er fredede. De fleste fuglearter er fredede; bl.a. alle rovfugle og småfugle samt de fleste vadefugle. Desuden er alle krybdyr og padder samt 13 arter af insekter beskyttet af fredning. Det gælder også nogle truede plantearter; bl.a. alle orkideerne. Miljøstyrelsen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbudsbestemmelserne, eks ved flytning af arter.

Der er inden for planområdet viden om at der er arter der er omfattet af bekendtgørelsen. F.eks. er planterne Vedbend-gyvelkvæleren samt Mur-rude fundet i området og det vil kræve tilladelse at fjerne eller flytte dem.

5.1.14 Jagt- og vildtforvaltningsloven

Jagt- og vildtforvaltningsloven [16] har til formål at sikre en bæredygtig forvaltning af vildtbestande og deres levesteder samt at værne om den biologiske mangfoldighed. Loven fastlægger bl.a. regler om jagt, vildtpleje og beskyttelse af fugle og andre dyrearter.

Loven er relevant i planområdet, idet træer og bevoksning skal undersøges for forekomst af fuglereder, inden de eventuelt fældes eller beskæres. Fuglereder – og de træer, de findes i – er beskyttet i yngleperioden, og indgreb kan derfor kun ske uden for denne periode i overensstemmelse med lovens bestemmelser.

5.1.15 Vandforsyningsloven

Vandforsyningsloven [17] har til formål at sikre en bæredygtig indvinding og anvendelse af vandressourcer samt at beskytte grundvandet som drikkevandsressource. Loven fastlægger bl.a. rammer for indvindingstilladelser, sikring af vandkvalitet og hensyn til natur og miljø.

Loven er relevant i planområdet, idet der skal tages hensyn til grundvandsressourcen ved jordarbejder, etablering af parkeringskældre og anden anlægsaktivitet. Tiltagene må ikke forringe grundvandets kvalitet eller mulighederne for indvinding af drikkevand. Eventuelle indgreb, der kan påvirke grundvandet, skal ske i overensstemmelse med vandforsyningslovens bestemmelser og kommunens forvaltning af drikkevandsinteresser.

6 Planforhold og relevante strategier / politikker

6.1 Kommuneplan 2025-2037

6.1.1 Kommuneplanrammer

Planområdet er i den gældende Kommuneplan 2025 udlagt til blandede byfunktioner via kommuneplanramme 4.C.8 *Hospitalshaven*. Rammens hovedbestemmelser fremgår af Tabel 6.1.

I kommuneplantillæg nr. 2 tilføjes hotel til anvendelsesbestemmelsen.

Tabel 6.1 Bestemmelser i Frederiksberg Kommuneplanramme 2025 [18]

Områdets nummer og navn	Områdets anvendelse	Maks. bebyggelsesprocent	Maks. etageantal	Supplerende bestemmelser
4.C.8 Hospitalshaven	<p>Blandede byfunktioner i form af enkeltstående butikker, kontor- og serviceerhverv, kreative erhverv og erhvervs-kuvøser, undervisning og forskning, sundhedserhverv, rekreative- og kulturelle aktiviteter og erhverv, restauranter og cafeer, samt boliger, herunder boliger i form af kollegier, bofællesskaber, seniorboliger, plejeboliger og bolignære offentlige servicetilbud, samt offentlige funktioner i form af idræts- og bevægelsesaktiviteter, sundhedsfunktioner, daginstitutioner, kulturelle faciliteter og sociale samlingssteder.</p> <p><i>I kommuneplantillæg nr. 2 tilføjes hotel til anvendelsesbestemmelsen.</i></p>	110 under ét	6 etager	<p>Udvikling skal ske ud fra "<i>Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital</i>".</p> <p>Der skal sikres areal til en central park.</p> <p>Potentielle yngle- og rastesteder for flagermus inden for Hospitalshaven skal respekteres i den detaljerede planlægning.</p> <p>Udvikling af rammeområdet forudsætter, ud over aktiviteter af midlertidig karakter, at der udarbejdes et kommuneplantillæg med generelle rammer tilpasset "<i>Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital</i>".</p> <p><i>*Byudvikling ved Hospitalshaven</i></p>

6.1.2 Retningslinjer

Hospitalshaven er i kommuneplanen udpeget som et byudviklingsområde med fokus på grøn omdannelse, fællesskab og variation i boligtyper. I retningslinjerne er indeholdt følgende:

- **Arkitektur og kulturmiljø**
 - Nybyggeri skal udformes med høj arkitektonisk kvalitet og respekt for stedets historie.
 - Kulturmiljøer og bevaringsværdige bygninger skal beskyttes og integreres aktivt i byudviklingen.
 - Ved transformation af bevaringsværdige bygninger kan kravet om almene boliger fraviges, hvis projektet har høj arkitektonisk kompleksitet og tilfører nye kvaliteter.
- **Byliv og detailhandel**
 - Detailhandel skal placeres strategisk i bymidten og lokalcentre.
 - Rammerne for butiksstørrelser og nye udlæg skal understøtte byliv og lokal forsyning.
- **Omdannelse og byudvikling**
 - Omdannelse sker via huludfyldning, konvertering og tagudnyttelse.
 - Nye projekter skal tilføre værdier, der understøtter en blandet og bæredygtig byudvikling.
- **Vand og klimatilpasning**
 - Byudviklingen skal bidrage til klimatilpasning, bl.a. gennem skybrudssikring, grønne forbindelser og bæredygtige materialer.
 - Biofaktor og biodiversitet vægtes højt i planlægningen.

6.2 Lokalplaner

Inden for planområdet er der en række eksisterende lokalplaner, hvoraf følgende ophæves ved vedtagelsen af den nye rammelokalplan (bestemmelserne fra lokalplan nr. 158 indarbejdes i sin helhed i den nye rammelokalplan):

Lokalplan 35 for et område begrænset af Nordre Fasanvej, Nylandsvej, Stockflethsvej, Tesdorpsvej og Godthåbsvej (i praksis Frederiksberg Hospital), med ikrafttrædelsesdato 30-11-1983.

Lokalplan nr. 158 for åbning af skolers og institutioners udearealer, med ikrafttrædelsesdato 22-06-2009.

Følgende eksisterende lokalplaner inden for planområdet, vil fortsat og uændret være gældende:

Lokalplan nr. 228 Temalokalplan for bevaringsværdige bygninger med højest bevaringsværdi med ikrafttrædelsesdato 12-05-2021

Lokalplan nr. 238 Temalokalplan for bevaringsværdige bygninger SAVE 3 med ikrafttrædelsesdato 13-12-2023

6.3 Sektorplanlægning

6.3.1 Spildevandsplan 2019-2031

Spildevandsplanen fastlægger de overordnede rammer for udviklingen af spildevandsområdet i Frederiksberg Kommune fra 2019 til 2031.

Regnvandsplan 2024 er et tillæg til spildevandsplanen, og fastsætter blandt andet serviceniveau for håndtering af regnvand, for projekter efter 2027. Heri fremgår at efter 2027 kan Frederiksberg Forsyning kun finansiere regnvandsprojekter op til det samfundsøkonomisk hensigtsmæssige niveau, som er vurderet til at være en 10-års hændelse. Klimatilpasningen af afløbssystemet skal samtænkes med skybrudshåndteringen og ses som ét samlet system.

Visionen for håndtering af regnvand er, at den skal være en løftestang for at opnå en grønnere og sundere by.

På baggrund heraf er følgende mål fastlagt:

- Opstuvning fra det offentlige afløbssystem til terræn skal søges reduceret, så det sker sjældnere end hvert 10. år i gennemsnit.
- Gør byen robust mod skybrud til minimum en 10-årshændelse inden 2036.
- Eksisterende og fremtidige regnvandsprojekter på overgangsordningen skal fuldt udnyttes, så eventuel ledig volumen bruges ved at lede mere regnvand til projekterne.
- Regnvandsprojekter skal integreres i byens rum og skabe synergi med blandt andet sundhed og biodiversitet samt reduktion af varmeø og tørke.
- Overløb til recipienter skal reduceres i samarbejde med blandt andre Københavns Kommune, HOFOR, BIOFOS og øvrige aktører.

6.4 Politikker og strategier

I Frederiksberg Kommune er følgende politikker og strategier væsentlige i forhold til planerne for Hospitalshaven.

6.4.1 Arkitekturpolitik

Frederiksberg Kommunes arkitekturpolitik fra 2017 fokuserer på at sikre bæredygtig, kvalitetsrig og æstetisk tiltalende byudvikling. Politikken indeholder principper for byrum, bygninger og grønne områder samt retningslinjer for at bevare kulturarv, etablere fremtidssikrede løsninger, og fremme sociale interaktioner. Planlægning har fokus på miljøhensyn, energibesparende tiltag og styrkelse af lokal identitet.

Frederiksberg har en særligt velbevaret arkitektonisk kulturarv, som kommunen værner om og anser som en af deres grundlæggende værdier. Kommunen ønsker derfor at byudvikling skal foregå på en ansvarlig og respektfuld måde, hvor fortiden fortsat bevares og videreføres i fremtidens nye og moderne tilvækst. Derudover skal der fortsat sikres en høj kvalitet, hvor arkitekturen understøtter bæredygtighed og mangfoldighed i byen. Arkitekturpolitikken er tiltænkt som et værktøj i byudviklingsprocessen, så kommunens værdier og ønsker opfyldes. Med udgangspunkt i 8 forskellige temaer beskrives alt fra de eksisterende værdier og identitet til kommunens roller og oplyste kriterier, krav og retningslinjer.

Arkitekturpolitikken er i sin natur relevant i de fleste bygge- og udviklingsprojekter i kommunen. Politikken er særligt relevant for planerne for Hospitalshaven, da de er retningsgivende for kommunens største byudviklingsprojekt og omdannelse af et område med høj kulturarvsværdi hvor netop temaer som bevarelse, identitet, mangfoldighed og kvalitet i både bygning, byrum og det grønne er aktuelle.

6.4.2 Træpolitik

Frederiksberg Kommunes træpolitik sigter mod at bevare, beskytte og udvide træbeplantningen i kommunen. Politikken lægger vægt på at fremme biodiversitet, forbedre byens udseende og skabe sundere miljøer for borgere. Gennem strategiske plantningsprogrammer og vedligeholdelsesinitiativer sikrer politikken, at både nye og gamle træer integreres harmonisk i byens landskab. Fokusområder inkluderer beskyttelse af gamle træer, etablering af grønne korridorer og understøttelse af klimaindsatser. Desuden spiller træer en central rolle i byens sociale liv ved at skabe rekreative områder og skyggefulde opholdssteder. Træpolitikken er et værktøj for kommunen til at sikre en bæredygtig og grøn fremtid, hvor miljømæssige og æstetiske værdier går hånd i hånd.

Træpolitikken er relevant for planerne for Hospitalshaven, da planerne med sikkerhed vil have en påvirkning på de eksisterende træer. Politikken er retningsgivende for behandling af træer bl.a. ved at beskrive grundlag for udpegning af bevaringsværdige træer og erstatningsbeplantning i tilfælde af fældning. Der er indenfor planområdet et betydeligt antal eksisterende træer hvoraf en stor del er udpeget som bevaringsværdige og desuden har de en kulturhistorisk og rekreativ værdi.

6.4.3 Klimastrategi

Frederiksberg Kommunes klimastrategi sikrer en samlet retning for at forebygge og begrænse klimaændringernes konsekvenser både ved at reducere udledninger og ved at tilpasse byen til et varmere og vådere klima. Strategien prioriterer at gøre kommunens bygninger og infrastruktur energieffektive, fremme vedvarende energi og grøn mobilitet (mere cykling, kollektiv trafik og færre bilkilometer), samt at reducere affald og fremme cirkulære løsninger. Samtidig arbejdes der med klimatilpasning gennem mere blå-grønne løsninger — fx regnvandsløsninger, grønne tage, træer og bynatur — for at håndtere skybrud og øget nedbør. Borgerinddragelse, erhvervsamarbejder og politisk styring er vigtige elementer; strategien følges op af handlingsplaner og løbende overvågning, så indsatserne kan justeres. Overordnet søger Frederiksberg Kommunes klimastrategi at kombinere ambitiøse reduktionsmål med lokal trivsel, sundhed og bykvalitet, så klimaindsatsen både er effektiv og tilpasset byens karakter.

Klimastrategien er direkte relevant for udviklingen af Hospitalshaven, fordi den sætter rammer og mål for både klimatilpasning og CO₂-reduktion, som alle nye byrum og anlæg på Frederiksberg forventes at følge. Samlet set sikrer koblingen til Frederiksberg Kommunes klimastrategi, at Hospitalshaven ikke blot får smukke byrum, men også sikrer et klimatilpasset, sundt og bæredygtigt anlæg, der bidrager til kommunens overordnede mål.

7 Bymiljø og landskab

Dette kapitel indeholder en vurdering af, om de aktiviteter, som plangrundlaget giver mulighed for, forventes at have en påvirkning på bymiljøet og landskabet i og ved planområdet i forbindelse med transformationen af det tidligere Frederiksberg Hospital til et nyt bykvarter. Transformationen tager afsæt i områdets kulturarv og hospitalshistorie, herunder de historiske bygninger og de grønne træk i den oprindelige hoveddisponering i et samspil og en balance med nyt og gammelt. Planens formål er at fastsætte hovedprincipper for de grønne træk i området herunder etableringen af en park centralt i bykvarteret, en afgrænsende kant med grønne og murede elementer, bevaring af træer samt et klart byrumshieraki i overensstemmelse med den eksisterende hoveddisponering.

7.1 Metode og afgrænsning

Ifølge afgrænsningsnotatet skal der beskrives og vurderes hvordan rammelokalplanen sikrer og understøtter de bærende bevaringsværdier i området og sikrer anlæggets eksisterende hoveddisponering og grønne træk, herunder bebyggelsens struktur og bevaringsværdige træer.

7.1.1 Datagrundlag

Vurderingen af påvirkningen på bymiljøet og landskabet tager hovedsageligt udgangspunkt i:

- Kommuneplan for Frederiksberg Kommune 2025
- Udviklingsplanen for Frederiksberg Hospital 2023
- Jubilæumsskriftet 'Frederiksberg Hospital 100 år' udgivet af Frederiksberg Hospital 2003
- Andre relevante kapitler i nærværende rapport, særligt kapitel 8 og 9

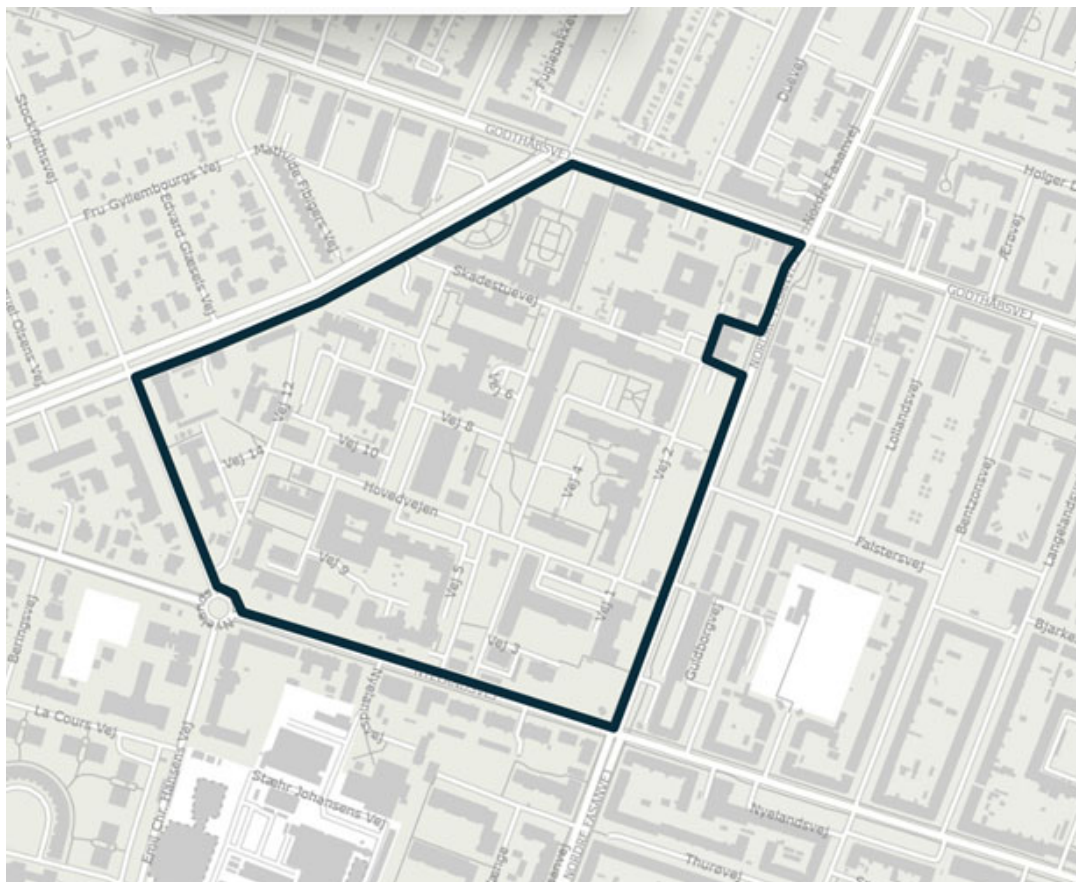
Datagrundlaget vurderes at være **tilstrækkeligt**.

7.2 Eksisterende forhold

Området er i Kommuneplanen 2025 udpeget som kulturmiljø, hvilket betyder at bebyggelsens og haveanlæggets væsentlige, karakteristiske hovedtræk skal sikres, særligt pavillon-strukturen fra starten af det 20. århundrede, linde-alléen og den grønne kant. Områdets relation til udpegningen som Kulturmiljø behandles og vurderes i kapitel 8.

Det cirka 16,5 Ha store hospitalsområde er placeret centralt på Frederiksberg og skal i fremtidens transformeres fra én funktion; hospital til flere nye funktioner i et nyt attraktivt bykvarter.

Hospitalsområdet er opstået fra omkring forrige århundredeskifte, i forbindelse med udflytning af Forsørgelses- og Hospitalsvæsenets institutioner fra området mellem Howitzvej og Solbjergvej.

Figur 7-1 Planområdet – eksisterende forhold.

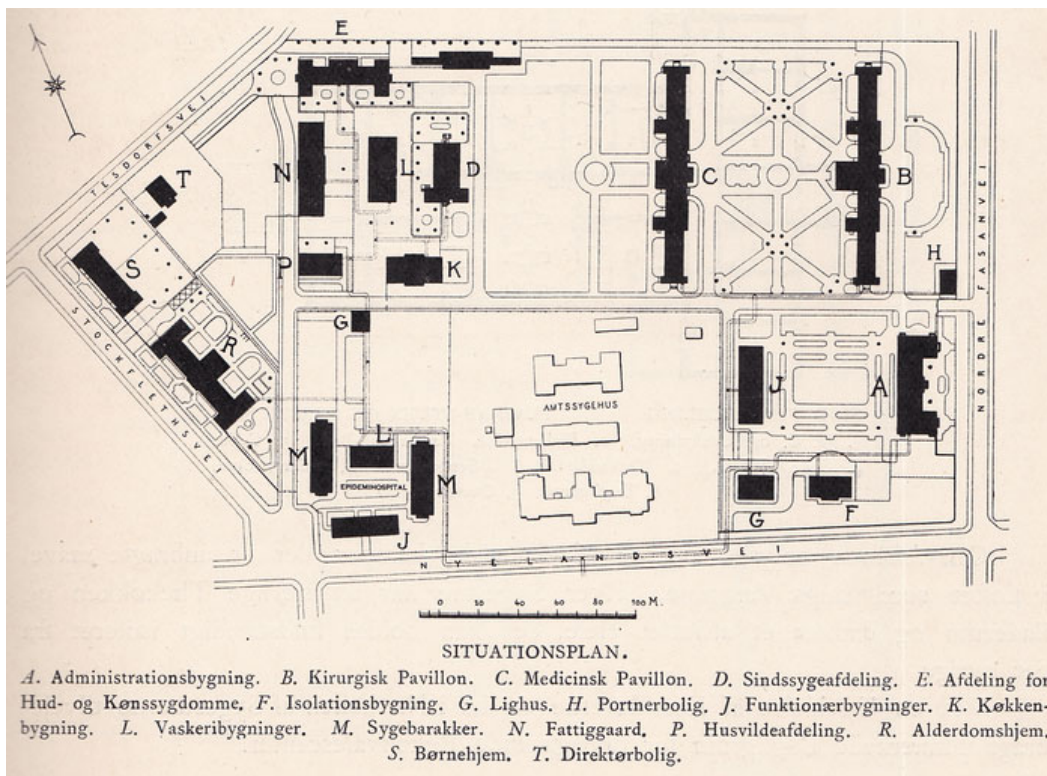
7.2.1 Hoveddisponering

Hoveddisponering

Hospitalet var oprindeligt tiltænkt opført efter det såkaldte pavillonprincip, hvor hver afdeling har sin egen fritliggende rektangulære bygning og indgår i en større sammenhængende struktur for både at opnå lys og luft på stuerne samt nem adgang for patienterne til grønne områder i form af parkområderne imellem pavillonerne.

Pavillonprincippet byggede, foruden et ønske om at mindske smittespredning, på helende arkitektur og anerkendelsen af at lys, luft og adgang til grønne arealer spiller en rolle i helbredelsesprocessen.

Figur 7-2 viser, hvordan situationsplanen fra 1903 indebærer en forholdsvis stringent disponering af bygninger underinddelt i mindre 'klynger', som er fritliggende bygninger med mellemliggende grønne arealer. Kun to af bygningerne er opført som deciderede mindre træpavilloner.

Figur 7-2 Situationsplan fra 1903.

Struktur

I dag fremstår området stadig overordnet som fritliggende bygninger med grønne arealer imellem. Derudover kan den oprindelige struktur spores i dag i form af de primære adgangsveje Hovedvejen og Skadestuevej med bygningerne fordelt til hver side. Hovedvejen har været et strukturelt holdepunkt helt tilbage fra situationsplanen fra 1903, se Figur 7-2. Nord for pavillonbygningerne, hvor Vej 4 ligger i dag, har der historisk også været en primær vej parallelt med Hovedvejen, men den er med tiden blevet afbrudt og sløret af bebyggelse.

Denne infrastrukturelle systematik har været retningsgivende for bygningernes placeringer og indpasser desuden området til den omkringliggende bebyggelsesstruktur. Særligt siden midten af det 19. århundrede har nedrivninger, tilbygninger og opførsel af nye bygninger dog svækket den overordnede struktur i området, se Figur 7-1 og Figur 7-3.

Figur 7-3 Luftfoto fra 1954.

7.2.2 Grønne træk

Den grønne struktur

Som beskrevet under afsnittet Hoveddisponering er den grønne struktur grundlæggende karakteristisk for Frederiksberg Hospitals disposition og har været det igennem hele hospitalets udvikling. Dette skyldes at hospitalet beror på pavillonprincippet, hvor grønne arealer indplacerer sig imellem de fritliggende bygninger. Dette er fortsat tilfældet i dag, dog er de grønne arealer mindre omfangsrige og har ændret karakter ift. den oprindelige grønne struktur.

Frem til midten af det 19. århundrede var de fleste af bygningerne på området omkranset af grønne arealer i form af græsplæner og/eller træer. Flere af dem havde et geometrisk formsprog og et stramt udtryk, som ses på Figur 7-3.

Særligt centralt i området imellem pavillonbygningerne var der to større haveanlæg som ses på Figur 7.8, men også langs med Nordre Fasanvej i form af grønne forpladser ved administrationsbygningen og pavillonbygningen, se Figur 7-3 og Figur 7-2. Siden er flere af de grønne arealer blevet erstattet af bebyggelse eller belægninger og mistet deres geometriske formsprog, som kan ses Figur 7-1.

Områdets træer står primært i rækker, mindre grupper eller som enkeltstående træer og mange af dem i nær relation til bygningerne. Derudover præger hække og kratbevoksning området, som skaber rumlighed og afgrænsning mod bygningerne, se Figur 7.5.

Figur 7-4 Foto af Hospitalskirken på hjørnet af Hovedvejen og Vej 5. Kirken er omkranset af ligusterhæk og krat, mens man til venstre i billedet ser Hovedvejens lindeallé og portnerbygningen.

Figur 7-5 Foto af auditoriet på hjørnet af Hovedvejen 14 og Vej 6, hvor især et stort lindetræ vokser bygningsnært ved indgangen, mens der til højre i billedet ses en græsplæne og flere større træer, herunder en ældre robinie.

Alléen

Lindealléen langs Hovedvejen, som kan ses på Figur 7-6, er et af de markante grønne elementer i området i dag. Alléens træer fremgår ikke af den oprindelige plan for området, men har dog eksisteret længe, se luffoto af området fra 1936 på Figur 7-7.

Luffotoet viser ligeledes, hvordan der er en vis symmetri i beplantningen omkring pavillonerne. Bl.a. er der på begge sider en markant allé, hvoraf den ene er den førmtalte allé langs Hovedvejen.

Lindealléen langs den befærdede Hovedvejen er det eneste af de omtalte elementer, som stadig er fremtrædende, dog domineres vejen i dag af mange parkerede biler. Symmetrien i både bebyggelse og haveanlæg er gradvist forsvundet, bl.a. er der i dag kun en pavillonbygning tilbage. Den nordlige allé findes ikke længere og haverne er blevet nedprioriteret til fordel for bebyggelse og belægning.

Figur 7-6 Foto af Hovedvejen set fra portnerbygningen ved Nordre Fasanvej. Langs vejen står store lindetræer og skaber en allé. Vejen er domineret af trafik og parkering.

Figur 7-7 Luftfoto fra 1936 af planområdet set fra øst. Fotoet viser det geometriske og symmetriske udtryk i pavillonbygningerne og haverne imellem samt alléerne på begge sider.

Den grønne kant

Udover lindealléen er et andet markant grønt element i planområdet den grønne kant, som fungerer som en overgangszone, der afgrænser området mod de omkringliggende veje. Den grønne kant er en kombination imellem beplantning, hegn og mur, som omslutter hele hospitalsområdet og bl.a. er årsagen til, at området opleves som en selvstændig 'ø' i byområdet.

Kanten fremstår frodig og uplejet med mange store træer, krat og klatreplanter. Ved administrationsbygningen på Nordre Fasanvej er den oprindelige forplads med en geometrisk have groet til og fremstår i dag, til dels som skovlignende bevoksning i kombination med græsarealer med stauder og klatreplanter.

Mod Tesdorpsvej er beplantningen mere sparsom end på planområdets øvrige sider. Denne strækning opleves i dag som områdets bagside, med få og mindre formelle adgange til planområdet. Til sammen afskærmer den grønne kant planområdet fra de omkringliggende veje, som en tæt og grøn barriere.

Venstre: Figur 7-8 Foto af den frodige grønne kant set mod nord langs Nordre Fasanvej. Højre: Figur 7-9 Foto af den grønne kant og teglmuren set fra hjørnet af Nordre Fasanvej og Nyelandsvej mod vest langs Nyelandsvej.

Bevaring af træer

Som tidligere beskrevet er der inden for hospitalsområdet mange træer både enkeltstående, i mindre grupper og på række bl.a. som en del af alléen og den grønne kant. En stor del af disse træer er udpeget som bevaringsværdige jf. Frederiksberg Kommunes Træpolitik og Kommuneplanens retningslinjer om, at alle træer over 25 år er bevaringsværdige og skal bevares eller i særlige tilfælde kan de erstattes af nye.

7.3 Vurdering af påvirkninger

7.3.1 Hoveddisponering

Rammelokalplanen fastsætter, som et led i transformationen af Frederiksberg Hospital fra én funktion; hospital, til flere nye funktioner i et nyt attraktivt bykvarter, hovedprincipper for et klart byrums-hierarki for integration af grønne og urbane byrum. Rammelokalplanens bestemmelser fastsætter ligeledes, at transformationen skal have udgangspunkt i den kulturarv og hospitalshistorie, der er grundlag for "Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital - Gro det nye af det gamle", så transformationen tager afsæt i de historiske bygninger og de grønne træk i den oprindelige struktur i et samspil og en balance mellem nyt og gammelt.

Hoveddisponering

Rammelokalplanen fastsætter bestemmelser om hovedprincipper for bevaring af eksisterende bevaringsværdig bebyggelse samt om placering og omfang af ny indpasset bebyggelse i en tilpasset skala i en bystruktur med fritliggende bygninger. Derved videreføres den overordnede disponering med fritliggende bygninger efter pavillonprincippet. Placeringerne af nye fritliggende bygninger, som fremgår af rammelokalplanens kortbilag 4, vil bestyrke pavillonstrukturen ved bl.a. at fjerne dele af den bebyggelse som gennem årene har svækket disponeringen. Dog påvirkes forbindelsen i nord-sydlig retning mellem de eksisterende primære veje Hovedvejen og Skadestuevej, da Vej 4 og Vej 6 delvist

nedlægges som køreveje for at give plads til den centrale park og nye bygninger. Der vil fortsat være mulighed for at bevæge sig i nord-sydlig retning ved at gå mellem nye og eksisterende bygninger og gennem den centrale park. Konkrete byggefelter for ny bebyggelse skal fastsættes i kommende byggeretsgivende lokalplaner.

Et net af organisk formede stier mellem bygningerne, som fremgår af rammelokalplanens kortbilag 5, skal ligeledes understøtte pavillonprincippet, da det vil fremme brugen af de grønne arealer mellem de fritliggende bygninger. Ligeledes vil bestemmelserne omkring en ny centralt placeret park understøtte den oprindelige disponering og tilføje et nyt grønt element til området.

Af rammelokalplanens kortbilag 3 fremgår det, hvordan planområdet disponeres i delområder. Disponeringen understøtter den oprindelige stringente disponering af fritliggende bygninger i mindre 'klynger'.

Påvirkningen på hoveddisponeringen vurderes som **positiv** i forhold til referencescenariet, da rammelokalplanen understøtter den kulturhistoriske disponering efter pavillon-princippet.

Struktur

Rammelokalplanen fastsætter bestemmelser om en overordnet struktur, med to dobbeltrettede adgangsveje fra henholdsvis Nordre Fasanvej og Nylandsvej frem til afsætnings-/vendepladser og parkeringskælder samt en nedkørsel til parkeringskælder fra Tesdorpsvej. Af rammelokalplanens kortbilag 5 fremgår det, at det fra Nordre Fasanvej drejer sig om den eksisterende Skadestuevej, og fra Nylandsvej drejer sig om den eksisterende Vej 5, som begge er eksisterende adgangsveje.

Nedkørslen fra Tesdorpsvej fremgår ligeledes af kortbilaget og vil være en ny adgangsvej. De øvrige forbindelser som fremgår af rammelokalplanens kortbilag 5, er færdselsarealer for gående og cyklende i et net af forbindelser med forsætninger for lav fart, hvoraf en del af dette net er ensrettede serviceveje. Dette net følger den eksisterende infrastrukturelle systematik i planområdet, og bestyrker desuden den oprindelige disponering ved at genetablere den parallelle forbindelse/allé nord for Hovedvejen. Til forskel fra de eksisterende forhold vil disse forbindelser, dog med rammelokalplanens bestemmelser primært være for gående og cyklister og ikke biler, som i dag. Påvirkningen på strukturen vurderes som **positiv** i forhold til referencescenariet, særligt grundet genetableringen af den tværgående forbindelse/allé parallel med Hovedvejen.

7.3.2 Grønne træk

Rammelokalplanen fastsætter hovedprincipper for bevaring af træer og et bykvarter med en grøn karakter via eksisterende og nye træer og beplantninger, herunder en ny park, og med høj biofaktor og stor biodiversitet.

Den grønne struktur

Planområdets eksisterende grønne struktur hænger tæt sammen med hoveddisponeringen med fritliggende bygninger efter pavillonprincippet. Se afsnittet om hoveddisponeringen, hvor rammelokalplanen vurderes at have en positiv påvirkning.

Rammelokalplanen fastsætter, at Hospitalshaven skal have et markant grønt præg med nye og gamle træer og beplantninger samt tæt sammenhæng mellem det byggede og det groede. Ydermere fastslår bestemmelserne, at omfanget og placeringen af bevarede og nye træer, buske og bede i princippet skal være som vist på kortbilag 8, hvor området med mange grønne arealer mellem fritliggende bygninger og den grønne struktur på et overordnet niveau følger det oprindelige pavillon-princip.

Ligeledes fastslår bestemmelserne, at bevaringsværdige træer og beplantningsstrukturer, vist på kortbilag 2, ikke må fældes eller beskæres uden kommunalbestyrelsens tilladelse. Ved sygdom, ringe sundhedstilstand eller ælde fremhæver bestemmelserne, at kommunens til enhver tid gældende træpolitik/kommuneplanbestemmelse skal følges ift. erstatningsbeplantning. Af bestemmelserne

fremgår det desuden, at øvrig ikke-bevaringsværdig beplantning bør tilstræbes bevaret i byggeretsgivende lokalplaner.

Rammelokalplanen fastsætter desuden et overordnet byrums-hierarki for de grønne arealer. Hierarkiet understøtter den overordnede grønne struktur, som fremgår af kortbilag 6, hvor bl.a. minikvarterer med grønne arealer fremgår. Minikvarterernes grønne arealer skal ifølge bestemmelserne være halvprivate. Der skal i byggeretsgivende lokalplaner fastsættes bestemmelser, der sikrer arealer af høj kvalitet med hensyn til indretning og ydre fremtræden, herunder med grønne beplantede arealer med træer, høj biofaktor og biodiversitet bl.a. ud fra en af Frederiksberg Kommune udarbejdet designmanual og en biodiversitetsstrategi.

Bestemmelser vedr. facadebeplantning skal fastsættes i byggeretsgivende lokalplaner.

Kommuneplanen 2025 udpeger på retningslinjekort 8 planlagte grønne parker og anlæg som, sammen med Frederiksbergs øvrige rekreative områder og forbindelser, skal udgøre en sammenhængende grøn struktur. Af kortet fremgår to planlagte grønne parker indenfor planområdet som i rammelokalplanen kommer til udtryk i form af den centrale park og "forparken" ved Nordre Fasanvej, som begge fremgår af rammelokalplanens kortbilag 6. Den centrale park placeres i relation til den eksisterende pavillonbygning, hvor der både i dag og historisk set har været et af områdets primære grønne arealer. Parkens primære beplantningsstruktur skal udgøres af de mange eksisterende træer, som skal bevares og suppleres af mindst 10 store og hjemmehørende træer. Derudover skal parken indrettes med rolige områder til ophold med græs og enggræs/blomstereng, træer og buske og stauedebede samt større områder med opholdsgræs til aktivitet.

Den centrale forpark skal ifølge bestemmelserne være det grønne hovedadgangsareal og have en bred belagt flade og grønne sidearealer. Der skal i byggeretsgivende lokalplaner fastsættes nærmere bestemmelser om denne park og "forparken".

Rammelokalplanens bestemmelser fastslår, at biodiversiteten skal øges og i bestemmelse 7.15 fastslås det at ny beplantning skal være hjemmehørende arter eller tilhørende det nordisk tempererede klimabælte og der må ikke introduceres invasive arter. Derudover skal beplantningen have en variation i farver, strukturer, blomstringstid mv., som ligeledes vil må antages at fremme biodiversiteten.

Derudover introduceres der også våde biotoper.

Bestemmelserne fastslår desuden at biofaktoren skal være minimum 1 for de ubebyggede arealer, hvilket er forøgelse i forhold til Kommuneplanen 2025, hvor grænseværdien fastsættes til 0,5.

I kommende byggeretsgivende lokalplaner skal biofaktoren for det konkrete lokalplanområde fastsættes i princippet ud fra de på Kortbilag 6 viste biofaktor-angivelser.

Det fremgår desuden af rammelokalplanens bestemmelser, at ved anlæg og byggeri må træer og deres rodzoner ikke beskadiges. Dette er i overensstemmelse med Kommuneplanens retningslinjer.

Rammelokalplanens bestemmelser vurderes at have en **neutral** påvirkning på de bevaringsværdige træer, hvor rammebestemmelserne henviser til at kommunens gældende træpolitik følges. Den overordnede grønne struktur vurderes at have en **positiv** påvirkning, særligt den centrale park som strukturelt genetablerer et kulturhistorisk centralt grønt område, den generelle videreførelse af beplantning ud fra pavillon-princippet og ud fra biofaktoren som ifølge rammelokalplanen skal fordobles fra de eksisterende 0,5 til 1.

Forparken vurderes at have en **neutral påvirkning** men den brede belagte flade kan ikke udelukkes at have en **moderat negativ** påvirkning, da omfanget af denne ikke fremgår tydeligt.

Rammelokalplanen behandler i begrænset omfang eksisterende hække og krat, som visse steder i området har en rumlig betydning i relation til eksisterende bygninger. Det fremgår af rammelokalplanen at disse beplantninger i videst muligt omfang skal indgå i byggeretsgivende lokalplaner, hvilket vurderes at have en ubetydelig påvirkning.

Af rammelokalplanens kortbilag fremgår det at erstatningsbeplantning for ikke-bevaringsværdige træer vil udgøre en betydelig antal nye træer, hvilket Kommunens træpolitik og kommuneplanens retningslinjer vedr. erstatningsbeplantning også sikrer. Dette vurderes at have en **positiv påvirkning**.

Alléen

På potentialekortet for grønne sammenhænge i Kommuneplanen 2025 fremgår de grønne forbindelser og strukturer. Grøndalen og Den grønne sti fremgår som to af de overordnede akser, som flere steder skal forbindes på tværs, hvoraf den midterste forbindelse er gennem planområdet i øst-vestlig retning. Det kommer til udtryk i rammelokalplanens bestemmelser om, at der skal være to overordnede strukturerende, øst-vestgående alléer. Disse fremgår af kortbilag 6 i form af den eksisterende lindeallé langs Hovedvejen som bevares samt endnu en parallel allé, som genskabes nord for parkbebyggelsen. Begge alléer skal være til rolig færdsel for gående og cyklende samt til ophold, i modsætning til i dag, hvor biler og parkering dominerer på Hovedvejen. Ved genskabelsen af den nordlige allé vil den kulturhistoriske struktur og symmetri omkring pavillonbygningen mod Nordre Fasanvej bestyrkes. Kommuneplanen 2025 udpeger på retningslinjekort 8 eksisterende og planlagte grønne stier og vejforløb, som, sammen med Frederiksbergs rekreative områder, skal udgøre en sammenhængende grøn struktur. Den eksisterende og planlagte lindeallé fremgår af kortet som planlagte grønne stier. Den nordlige allé vil i vest møde Tesdorfsvej og Mathilde Fibigers Vej og derved skabe en stærk grøn forbindelse til den nærliggende villaby.

Alléerne skal svare til hinanden og begge have et kulturhistorisk allépræg med lindetræer som den bærende art. Dog suppleres de med et grønt og varieret udtryk med nye lavere klimarobuste træer, buske, græsser og blomster i bunden jf. rammelokalplanen.

Der skal i byggeretsgivende lokalplaner fastsættes nærmere bestemmelser om alléerne, som vil kunne suppleres med nye lavere klimarobuste træer, buske, græsser og stauder i bunden uden at sløre det kulturhistoriske allé præg.

Den nye allé vurderes at have en **positiv** påvirkning, da der genskabes et betydeligt kulturhistorisk grønt element i området.

Den grønne kant

Ifølge Kommuneplanen 2025 skal der i byudviklingsprojekter være fokus på etablering af kvalitative grønne kantzoner. Dette udmønter sig i rammelokalplanens bestemmelser om, at den grønne kant i videst muligt omfang skal fastholdes med et grønt beplantet præg og eksisterende beplantning skal i vides muligt omfang fastholdes uden påvirkning/gravearbejde i jorden. Omfanget af den grønne kant fremgår af rammelokalplanens kortbilag 6. Sammenholdt med registreringen fra Rambølls besigtigelsesnotat vil omfanget af den grønne kant blive forøget, hvilket muliggøres bl.a. ved at befæstede arealer og bygninger tæt på kanten fjernes. I byggeretsgivende lokalplaner skal der tages stilling til hvor meget af den grønne kant, der kan bevares upåvirket og hvor meget, der skal etableres eller genskabes med erstatningsbeplantning og fastsættes bestemmelser herom.

Ud over beplantning består den grønne kant også af en mur og metalhegn. Eksisterende metalhegn mod Nordre Fasanvej kan ifølge rammelokalplanens bestemmelser erstattes af et lavt fodhegn i metal, men muren skal overordnet bevares jf. bestemmelse 6.1. Dog må der ifølge bestemmelserne foretages mindre ændringer på muren f.eks. ved den nye forpark og eksisterende åbninger må gøres mere inviterende f.eks. ved at nedtage porte og åbne låger, der i dag er blændede/aflåste. Ved adgangspladserne på terræn mod Nordre Fasanvej/Nyelandsvej, som fremgår af rammelokalplanens kortbilag 6, skal der etableres murede elementer med slægtskab til muren. Murens eksisterende udtryk bevares altså ifølge bestemmelserne overordnet, men åbnes mere op mod de omkringliggende områder og udvides desuden til en mere aktiv rolle i byrummet ift. den eksisterende kant som udelukkende afgrænser planområdet fra de omkringliggende veje.

I byggeretsgivende lokalplaner skal der fastsættes nærmere bestemmelser om, hvordan muren må repareres, forhøjes (f.eks. for at støjafskærme opholdsarealer) eller på anden måde ændres samt

hvordan nye og eksisterende åbninger skal udformes. Dette skal blandt andet ske ud fra en af Frederiksberg Kommune udarbejdet designmanual. Ligeledes skal der i byggeretsgivende lokalplaner fastsættes nærmere bestemmelser om murede elementer, blandt andet ud fra en af Frederiksberg Kommune udarbejdet designmanual.

Rammelokalplanen vurderes at have en **positiv** påvirkning på den grønne kant, da omfanget ud fra kortbilagene umiddelbart forøges. Rammelokalplanen bevarer desuden overordnet den eksisterende mur og vurderes i det henseende at have en **neutral** påvirkning. .

Bevaring af træer

Rammelokalplanens fastslår i sine bestemmelser, at det skal bestræbes at eksisterende træer i videst muligt omfang bevares. Ved anlæg og byggeri må træer og deres rodzoner derfor ikke beskadiges. Der er generelt mange bygningsnære træer på området. Med omfanget og placeringen af nedrevne og nye bygningerne, som fremgår af rammelokalplanens kortbilag, er der en potentiel påvirkning på træerne i forbindelse med transformationen.

Ifølge retningslinjerne for grønne områder og beplantning i Kommuneplanen 2025 skal alle eksisterende træer, både unge og gamle, beskyttes og hvis et træ fældes, skal der plantes to nye, medmindre der på anden måde kompenseres med erstatningsbeplantning på ejendommen. Eksisterende og nye træer fremgår af kortbilag 8 og træer som må fjernes, fremgår af kortbilag 2. Det fremgår af rammelokalplanens bestemmelser, at bevaringsværdige træer og beplantningsstrukturer, vist på Kortbilag 2, ikke må fældes eller beskæres uden kommunalbestyrelsens tilladelse. Dette er i overensstemmelse med Kommuneplanens retningslinjer for bevaringsværdige træer.

Rammelokalplanens bestemmelser vedrørende bevaring af træer vurderes som **neutral** påvirkning ift. de udpegede bevaringsværdige træer, da kommunens træpolitik og Kommuneplanens retningslinjer følges.

7.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Der er ikke konstateret manglende viden, for at kunne vurdere om vedtagelsen af planerne, vil have en påvirkning på Bymiljø og Landskab inden for området på dette detaljeringsniveau.

7.5 Afværge og overvågning

Der vil ikke blive etableret afværgeforanstaltninger eller blive udført overvågning relateret til dette kapitel.

7.6 Sammenfattende vurdering

Rammelokalplanen integrerer grønne og urbane byrum med respekt for området kulturarv og hospitalshistorie. Bevaring af bevaringsværdig bebyggelse og indpasning af nye bygninger efter pavillonprincippet vurderes positivt, da de understøtter den historiske disponering af fritliggende bygninger og grønne arealer.

Den grønne struktur, især den centrale park, vurderes positivt for genetablering af et historisk grønt område. Da kommunens træpolitik følges, vurderes planerne at være neutrale for områdets bevaringsværdige træer. Kortbilag 8 indikerer et betydeligt antal nye træer, hvilket vurderes som

neutralt, idet kommunens træpolitik om erstatningstræer følges. Det fremgår af rammelokalplanens bestemmelser og kortbilag at der vil indgå en betydelig erstatnings for ikke bevaringsværdige træer, hvilket vurderes at være positivt. Bevaring af eksisterende lindeallé og tilføjelsen af en ny allé, som genskabes, vurderes at påvirke området positivt.

Rammelokalplanen sikrer at den grønne kant sikres ved både tilføjelse af nye elementer samt bevarelse af den eksisterende mur. Desuden sikres det at fjernelse og fældning af bevaringsværdige træer kræver en kommunal tilladelse, hvilket svarer overens med den kommunale træpolitik.

Der er mange grønne og landskabelige elementer der sikres i rammelokalplanen, som samlet ses vurderes at blive påvirket **ubetydeligt**.

8 Kulturarv og kulturhistoriske værdier

Dette kapitel indeholder en vurdering af, om de aktiviteter, som plangrundlaget giver mulighed for, forventes at påvirke kulturarv og kulturhistoriske værdier i og ved planområdet i forbindelse med transformationen af det tidligere Frederiksberg Hospital til et nyt bykvarter. Rammelokalplanen fastsætter hovedprincipper for bevaring af bevaringsværdig bebyggelse samt placering og omfang af ny indpasset bebyggelse.

Der vurderes om og hvordan rammelokalplanen sikrer og understøtter anlæggets kulturarv og de kulturhistoriske træk, samt sikring af bevaringsværdige og fredede bygninger. Herunder om planen understøtter områdets udpegning som bevaringsværdigt kulturmiljø i Kommuneplanen.

8.1 Metode og afgrænsning

Ifølge afgrænsningsnotatet skal der beskrives og vurderes hvordan rammelokalplanen sikrer kulturarv samt bebyggelses- og bygningsstruktur, samt understøtter udpegning som bevaringsværdigt kulturmiljø i Kommuneplanen.

Derudover skal der beskrives og vurderes hvordan rammelokalplanen sikrer de kulturhistoriske træk, samt sikring bevaringsværdige og fredede bygninger

8.1.1 Datagrundlag

Vurdering af kulturarv og bevaringsværdige strukturer tager udgangspunkt i:

- Forslag til rammelokalplan 245 for Hospitalshaven
 - o Kortbilag 1
 - o Kortbilag 4
 - o Kortbilag 8
- Kommuneplan for Frederiksberg Kommune 2025
- Udviklingsplanen for Frederiksberg Hospital 2023
- Temalokalplan 228
- Temalokalplan 238

Datagrundlaget vurderes som værende **tilstrækkeligt**.

8.2 Eksisterende forhold

I dette afsnit redegøres for den eksisterende miljøtilstand i og omkring planområdet. Den eksisterende miljøtilstand danner grundlag for miljøvurderingen.

8.2.1 Kulturmiljø

Planområdet har stor kulturhistorisk værdi og er i Frederiksberg Kommuneplan udpeget som kulturmiljø (4.2 Hospitalskvarteret).

Et Kulturmiljø er kendetegnet ved at være et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler i væsentlige træk den samfundsmæssige udvikling (Kulturministeriet, Kommuneplan, Planstrategi og Nationale Interesser, 2023).

Udpegningen af området som kulturmiljø, foreskriver, i overensstemmelse med kommuneplanen, at lokalplaner som omfatter kulturmiljøer, skal indeholde bestemmelser, som sikrer bevaring af væsentlige, karakteristiske hovedtræk.

En vurdering af bebyggelsens væsentlige, karakteristiske hovedtræk kan f.eks. omfatte bebyggelsens art og funktion, bebyggelsesform, bebyggelsens samspil med samfundsudviklingen og byudviklingen, udvikling af den kommunale bebyggelsesregulering samt særligt betydningsfulde enkeltbygninger eller enkeltbebyggelser i det kulturhistoriske miljø.

Frederiksberg Hospital, som i de kommende år vil blive udviklet til Hospitalshaven, er beliggende centralt på Frederiksberg. Det nuværende planområde har sin oprindelse omkring år 1900 i forbindelse med, at Forsørgelses- og Hospitalsvæsenets institutioner blev flyttet fra området mellem Howitzvej og Solbjergvej.

Den efterfølgende bebyggelse, der er opført fra 1892 og frem til 2005, udgør et væsentligt bidrag til forståelsen af offentligt byggeri inden for det sociale og sundhedsmæssige område. Bygningernes arkitektur og funktionalitet afspejler forskellige perioders tilgang til velfærds- og sundhedsopgaver og giver dermed et historisk indblik i udviklingen af offentlige institutioner gennem det 20. århundrede.

På baggrund af denne historiske og kulturhistoriske betydning er området udpeget som kulturmiljø i Kommuneplan 2025. Dette understreger både områdets bevaringsværdi og dets potentiale som et fremtidigt samlingspunkt med fokus på sundhed, fællesskab og byudvikling.

Udover at området oprindeligt baserer sig på pavillonprincippet repræsenterer områdets udvikling i sin bygningsmasse samlet set eksempler på hospitalsbyggeri og hvordan det har udviklet sig gennem de seneste ca. 150 år bl.a. med det gamle Amtshospital (1892-94), Kirurgisk Afdeling A (1899), den medicinske pavillon (1903) og Centralsygehuset (ultimo 1930'erne).

8.2.2 Fredede og bevaringsværdige bygninger

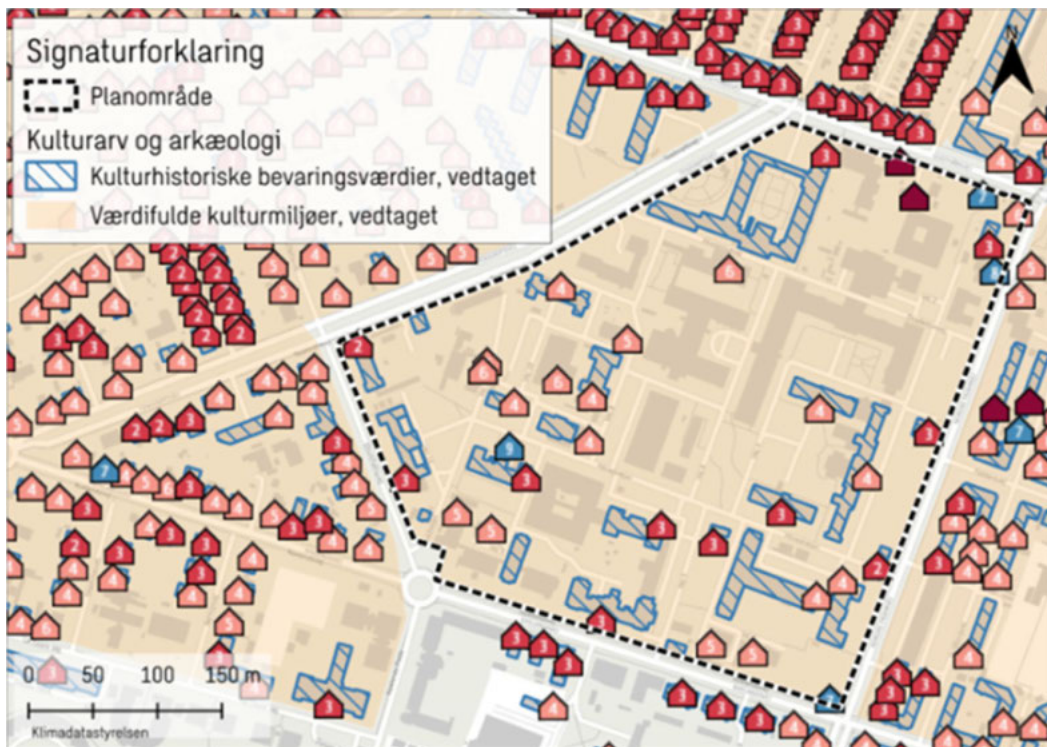
Ansvar for udpegning af bevaringsværdige bygninger ligger hos kommunerne. I henhold til Bygningsfredningsloven § 17 [8].

Planområdet udpeger 2 fredede bygninger og knapt 40 bevaringsværdige bygninger jf. Temalokalplan 228 & 238. Temalokalplanerne sikrer bygningernes klassificering som bevaringsværdige jf. Bygningsfredningsloven § 17.

Temalokalplanerne sikrer klassificering af bygninger med højest bevaringsværdi SAVE-værdi 1-2 (temalokalplan 228) og bygninger med SAVE-værdi 3 (temalokalplan 238).

Bygninger, der er optaget som bevaringsværdige i kommuneplanen omfatter bygninger med SAVE-værdi 1-4. Disse må ikke nedrives, om- eller tilbygges uden kommunalbestyrelsens godkendelse efter Bygningsfredningsloven § 18.

Planområdet omfatter yderligere en række bygninger med SAVE-værdi 5-6 som ikke er omfattet af kommune/bevarende lokalplaner for området. Rammelokalplanen omfatter flere af disse og udpeger dem som bevaringsværdige bygninger, som vil klassificere dem fremadrettet som bevaringsværdige bygninger.

Figur 8-1 Kort af SAVE-registreret bygninger. Kilde: FFB

8.2.3 Bebyggelses- og bygningsstruktur

Frederiksberg Hospitals bygningsstruktur består af et samlet hospitalsanlæg, der er opført over en længere årrække og rummer bygninger fra slutningen af 1800-tallet til slutningen af 1900-tallet.

Området er disponeret som en åben institutionsbebyggelse med fritstående bygninger placeret i et grønt og parkpræget miljø med interne veje og stiforbindelser. Bygningshøjderne er overvejende 2–4 etager, med enkelte lavere eller lidt højere bygningsdele.

De ældre bygninger er primært opført i tegl med saddeltage og traditionelle facadeudtryk, mens nyere bygninger har et mere enkelt og funktionelt formsprog. Bebyggelsen har generelt en lav, horisontal karakter og fremstår i en skala, der adskiller sig fra den tættere omkringliggende by. De grønne mellemrum, gårdrum og træbeplantninger udgør et væsentligt element i området.

Hoveddisponeringen og struktur er nærmere beskrevet i kapitel 7.2.1 Bymiljø og landskab, hvor pavillonprincippet beskrives.

8.3 Vurdering af påvirkninger

Rammelokalplanen har til formål at fastsætte hovedprincipper for bevaring af bevaringsværdig bebyggelse samt for placering og omfang af ny, indpasset bebyggelse.

Rammelokalplanen har desuden til formål at danne ramme for, at transformationen af planområdet tager udgangspunkt i den kulturarv og hospitalshistorie, der ligger til grund for "Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital – Gro det nye af det gamle". Transformationen skal således tage afsæt i de historiske bygninger og de grønne træk i den oprindelige struktur og skabe et samspil og en balance mellem nyt og gammelt.

Kulturarven og de kulturhistoriske værdier i området er i høj grad knyttet til bygningsmassen, strukturen og de rum, der opstår imellem bygningerne. Dette afsnit fokuserer på bevaringen af kulturarven og de historiske værdier, som er knyttet til bygningsmassen og strukturen mellem bygningerne.

Rammelokalplanens hovedprincipper for bevarelse af områdets kulturarv og kulturhistoriske værdier udmøntes ved at udpege bevaringsværdige og fredede bygninger samt ved at fastlægge tre niveauer for, i hvilket omfang de bevaringsværdige bygninger kan og må omdannes og transformeres.

8.3.1 Kulturmiljø

Kulturmiljøet i planområdet er tæt forbundet med udviklingen af områdets bygningsmasse, som samlet set udgør markante eksempler på hospitalsbyggeri gennem de seneste ca. 150 år. Blandt de væsentlige bygninger kan nævnes det gamle Amtshospital (1892-94), Kirurgisk Afdeling A (1899), den medicinske pavillon (1903) og Centralsygehuset fra slutningen af 1930'erne.

Rammelokalplanen understøtter Kommuneplanens udpegning af området som bevaringsværdigt kulturmiljø ved at medtage en bredere repræsentation af planområdets eksisterende bygninger. Dermed sikres, at disse bygninger fortsat indgår som en væsentlig del af planområdets fremtidige bybillede og bidrager til bevarelsen af områdets kulturhistoriske træk, hvilket vurderes at have en **positiv påvirkning** og understøtter udpegningen af området som kulturmiljø.

For at give plads til fortætningen anviser kortbilag 1, at alle bygninger, som ikke er klassificeret som bevaringsværdige skal nedrives, herunder tilbygninger og mellembygninger. Nedrivninger af bygninger, som ikke er vurderet som bevaringsværdige, herunder sekundært byggeri, er vurderet til at have en **neutral påvirkning** på sikringen af kulturarv samt bebyggelses- og bygningsstruktur. Der er i planområdet identificeret 5 bygninger og sekundære bygninger, som SAVE har vurderet til bevaringsværdi 6-9, og som ifølge kortbilag 1 og 4 ikke er udpeget til bevaring.

8.3.2 Fredede og bevaringsværdige bygninger

Af kortbilag 1 fremgår alle planområdets fredede og bevaringsværdige bygninger jf. temalokalplanerne 228 og 238. Yderligere fremgår et antal SAVE-klassificerede bygninger med SAVE-værdi 4-6, som tidligere ikke har været klassificeret som bevaringsværdige. Derved definerer rammelokalplanen i bestemmelserne og på kortbilag 1, at flere bygninger inddrages og anerkendes som bevaringsværdige bygninger i planområdet.

Rammelokalplanen omfatter et større omfang af planområdets eksisterende bygninger end de allerede udpegede, hvilket sikrer, at en bredere repræsentation af bygninger kategoriseres som bevaringsværdige. Kategoriseringen som bevaringsværdig bygning sikrer, at bygningerne ikke må nedrives, ombygges eller på nogen måde ændres i deres ydre udformning uden kommunalbestyrelsens tilladelse. Udpegningen vurderes til at have en **positiv påvirkning** på sikringen af bevaringsværdige og fredede bygninger samt kulturhistoriske træk.

Rammelokalplanen opdeler de udpegede bevaringsværdige bygninger i 3 bevaringskategorier: "fuld transformation mulig", "omdannelse og tilbygning" samt "nænsom renovering."

Rammelokalplanen danner kun en overordnet ramme for muligheden for tilbygninger og bygningsændringer. Mere detaljerede bevaringsbestemmelser overlades til efterfølgende byggeretsgivende lokalplaner. Rammelokalplanen foreskriver dog, at der skal fastsættes mere detaljerede bestemmelser ud fra ovenstående kategorisering i efterfølgende byggeretsgivende lokalplaner.

Rammelokalplanen opdeler de udpegede bevaringsværdige bygninger i 3 bevaringskategorier:

Fuld transformation mulig – bygninger, hvor der kan tillades omfattende til- eller ombygning/fjernelse af bygningsdele, uden at den værdi bygningen tilfører området, bliver forringet.

Omdannelse og tilbygning – bygninger, hvor der kan tillades mindre til- eller ombygning/fjernelse af bygningsdele, uden at den værdi bygningen tilfører området, bliver forringet.

Nænsom renovering – bygninger, hvor der kun kan tillades fjernelse af bygningsdele for tilbageførsel til oprindeligt udtryk, og hvor nye elementer kun kan tilføjes ud fra det oprindelige udtryk.

Dette vurderes til at kunne have en **neutral påvirkning** på sikringen af de kulturhistoriske træk samt på sikringen af bevaringsværdige og fredede bygninger, da bestemmelser herom samt bestemmelser omkring altaner eller anden form for bygningsændringer først specificeres i de byggeretsgivende lokalplaner.

8.3.3 Bebyggelses- og bygningsstruktur

Rammelokalplanen fastsætter bestemmelser om hovedprincipper for bevaring af eksisterende bevaringsværdig bebyggelse samt om placering og omfang af en fremtidig fortætning af planområdet, i en tilpasset skala med fritliggende bygninger.

Fortætningen er planlagt til at følge principperne fra "Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital - Gro det nye af det gamle", så det overordnede princip om pavillonstrukturen fastholdes samt at der opdeles i minikvarterer. Miljøvurderingen af hoveddisponeringen og understøtning af pavillon-princippet er beskrevet i afsnit 7.3.1.

Af bestemmelserne i rammelokalplanen og kortbilag 4 fremgår, at den nye bebyggelse skal have en hovedvægt på 3-4 etager plus tagetager og opholdsarealer på tage, og placeres som fritstående bygninger med omfang/fodaftryk som vist på kortbilag 4.

Rammelokalplanen fastlægger bygningshøjder på 1 til 6 etager og maksimalt 5½ etage for nybyggeri i planområdet. Bestemmelserne for etagehøjder medfører, at ny bebyggelse indpasses i en skala, der overordnet svarer til områdets eksisterende bygningsmasse. Planen muliggør samtidig en øget bebyggelsestæthed gennem opførelse af nye bygninger, hvilket kan medføre en ændret rumlig oplevelse og en mindre grad af åbenhed sammenlignet med den nuværende situation. Den øgede bebyggelse forudsættes primært realiseret ved nedrivning af eksisterende bygninger i én etage med stort fodaftryk og opførelse af byggeri i 3-6 etager, som ikke i væsentligt omfang øger det samlede bygningsfodaftryk. Herved vurderes der fortsat at være mulighed for etablering og opretholdelse af grønne arealer og opholdsrum inden for planområdet.

Bestemmelserne i rammelokalplanen vurderes at have en **neutral påvirkning** på sikringen af bebyggelses- og bygningsstruktur, trods yderligere præcisering overlades til byggeretsgivende lokalplaner for området, og al væsentlig ny bebyggelse kun kan etableres efter tilvejebringelse af en supplerende lokalplan.

8.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Der er ikke konstateret manglende viden, for at kunne vurdere om vedtagelsen af planerne, vil have en påvirkning på Kulturarv og Kulturhistoriske værdier inden for området på dette detaljeringsniveau.

8.5 Afværge og overvågning

Der vil ikke blive etableret afværgeforanstaltninger eller blive udført overvågning relateret til dette kapitel.

8.6 Sammenfattende vurdering

Rammelokalplanen udpeger et bredt felt af de eksisterende bygninger, som fremadrettet vil blive kategoriseret som bevaringsværdige bygninger jf. bygningsfredningsloven. Dette er dog ikke

ensbetydende med, at bygningerne og deres ydre fremtræden bevares uændret, men det indebærer, at bygningerne ikke må nedrives, ombygges eller på nogen måde ændres i deres ydre udformning uden kommunalbestyrelsens tilladelse. Rammelokalplanen understøtter dermed udpegningen af Hospitalshaven som kulturmiljø og sikrer, at udviklingen af de fremtidige bevaringsværdige bygninger ikke sker uden kommunalbestyrelsens samtykke.

Rammelokalplanen opdeler desuden de udpegede bevaringsværdige bygninger i tre bevaringskategorier: *Fuld transformation mulig*, *Omdannelse og tilbygning* samt *Nænsom renovering*. Disse kategorier skal danne den overordnede ramme for udviklingen af de fremtidige bevaringsværdige bygninger. Rammelokalplanen vurderes til overordnet at have en lille **positiv påvirkning**, da definitionen af ovenstående og derved bevaringen af de udpeget bevaringsværdige bygninger er afhængige af at der i efterfølgende byggeretsgivende lokalplaner skal fastsættes mere detaljerede bestemmelser på baggrund af denne kategorisering. Dette vurderes nødvendigt for at sikre planområdets kulturhistoriske træk og understøtte områdets udpegning som kulturmiljø.

9 Natur og beskyttede arter

I dette kapitel vurderes det, om de aktiviteter som plangrundlaget giver mulighed for, forventes at påvirke naturen i og ved planområdet. Der vurderes, om aktiviteterne i planområdet kan påvirke Bilag IV-arter og fredede arter. En indledende screening har udelukket påvirkning af Natura 2000-områder samt §3 beskyttede naturtyper, da disse ikke findes indenfor planområdet eller er i hydrologisk kontakt.

I dette kapitel vurderes driftsfasen, men der gives faglige vurderinger omhandlende anlægsfasen da der kan være anlæg, der kan etableres uden konkrete byggeretsgivende lokalplaner, som kan påvirke natur og beskyttede arter – og særligt træer.

9.1 Metode og afgrænsning

Ifølge afgrænsningsnotatet skal der beskrives og vurderes på påvirkningen af Bilag IV-arter som følge af realisering af plangrundlaget. Det er desuden relevant at vurdere på områdets træer samt beskyttede arter jf. Artsfredningsbekendtgørelsen.

9.1.1 Datagrundlag

Vurdering af natur og beskyttede arter tager udgangspunkt i et besigtigelsesnotat udarbejdet af Rambøll i 2021 [19] samt offentlige databaser. Besigtigelsesnotatet er vedlagt som Bilag 2.

Undersøgellesområdet for Rambøll er afgrænset af planområdet. Her er naturindhold kortlagt på vegne af Frederiksberg Kommune. Besigtigelsen tager udgangspunkt i metoden anvist i DGNB-manuel [20] om udregning af biofaktor. Dette er gjort for at have et sammenligningsgrundlag, en såkaldt base-line, fra før planen realiseres. Derudover er potentielle levesteder for flagermus undersøgt i området, ved registrering af træer med hulheder eller sprækker, som kan benyttes af flagermus til rast eller yngleadfærd. Endeligt er der opsat lyttebokse i området for at screene for aktivitetsniveau fra flagermus.

Af offentlige databaser er der brugt Arter.dk, hvor der er fremsøgt data fra de sidste 10 år.

Undersøgelse for flagermus

En visuel besigtigelse af træerne i området er udført i september 2021 af Rambøll [19] med fokus på træernes egnethed som flagermustræer. Her blev der udpeget 13 træer med potentiale til at være yngle- eller rastested for flagermus. Over en enkelt nat (13. september 2021) blev der opsat 8 lyttebokse i området som optog fra en time før solnedgang til en time efter solopgang.

Datagrundlaget vurderes at være **tilstrækkeligt** forholdt planernes detaljeringsgrad, herunder rammelokalplanniveauet, for så vidt gælder driftsfasen. Når planerne skal udmøntes via byggeretsgivende lokalplaner, skal der udføres nye flagermusundersøgelser jf. Miljøministeriets forvaltningsplan for flagermus samt en undersøgelse af relevante bygninger, hvor flagermus også kan opholde sig.

Datagrundlaget vurderes at være **utilstrækkeligt** i forhold til vurdering af anlægsfasen. Dette skyldes, at en miljøvurdering af anlægsfasen vil være baseret på arbejdsgangen herunder maskiner, arbejdsmetoder, adgangsveje mm. Da dette ikke er kendt på nuværende tidspunkt af planen, vil der kun blive lavet nogle overordnede vurderinger for anlægsfasen, men ikke en egentlig miljøvurdering.

Figur 9-1 Placering af lyttebokse og potentielle flagermustræer fra Rambølls besigtigelsesnotat [19].

Undersøgelse af vegetation

Alle træer indenfor planområdet er undersøgt både for egnethed som flagermustræ, men også den naturværdi, som træerne bringer til området. De større træer er optalt og kortlagt.

Alle grønne områder indenfor projektområdet er undersøgt. Arealernes naturværdi er estimeret baseret på fordelingen af hjemmehørende arter, ikke hjemmehørende arter og invasive arter.

Datagrundlaget vurderes at være **tilstrækkeligt** forholdt planernes detaljeringsgrad for så vidt gælder driftsfasen – når planerne skal udmøntes via byggeretsgivende lokalplaner.

Datagrundlaget vurderes at være **utilstrækkeligt** i forhold til vurdering af anlægsfasen. Dette skyldes, at en miljøvurdering af anlægsfasen vil være baseret på arbejdsgangen herunder maskiner, arbejdsmetoder, adgangsveje mm. Da dette ikke er kendt på nuværende tidspunkt af planen, vil der kun blive lavet nogle overordnede vurderinger for anlægsfasen, men ikke en egentlig miljøvurdering.

9.2 Eksisterende forhold

Hospitalshaven er et relativt isoleret område, naturmæssigt, på Frederiksberg, omgivet af hegn og bygninger. Området rummer flere grønne arealer og mange gamle træer. Rambøll har i forbindelse med besigtigelsen af området udarbejdet et kort med arealfordeling i forskellige kategorier såsom græsplæner, krat (over og under 2 meter), grønne tage, hække, skovlignende bevoksning mm (Figur 9-2).

Figur 9-2 Kort over Frederiksberg Hospital med arealfordeling fra Rambølls besigtigelsesnotat [19].

9.2.1 Flagermus

Ved Rambølls undersøgelse i 2021 blev der registreret fire forskellige flagermusarter: Dværgflagermus, brunflagermus, troldflagermus og vandflagermus. Placering af de potentielle flagermusegnede træer og lytteboksene kan ses i Figur 9-1. Aktiviteten var størst i de områder, hvor der findes flere store træer (lytteboks 3). Den laveste aktivitet er registreret ved trafikerede veje (lytteboks 5 og 7) samt lytteboks 8, som var placeret tæt ved en større parkeringsplads og busholdeplads.

Rambølls undersøgelse er suppleret med fremsøgning af fund på Arter.dk. Her er der, indenfor en radius af 2 km, i løbet af de sidste 10 år registreret 24 fund af flagermus, hvoraf halvdelen er skimmelflagermus. 2 registreringer er gjort af hhv. dværg- og brunflagermus, et enkelt fund af vandflagermus og 7 registreringer er ikke nærmere artsbestemt.

Dværgflagermus er sandsynligvis Danmarks mest almindelige flagermusart og knyttet til løvskov, og er en af de hyppigste arter i bygninger på lofter og lignende steder. Dværgflagermus jager primært langs træer, i skovbryn, haver og parker.

Brunflagermus er relativt almindelig og stærkt knyttet til løvskov. Brunflagermus jager højt over træer eller åbent land og tilbringer dagene i hule træer eller spættehuller.

Troldflagermus er en af de mere almindelige flagermusarter i Danmark og er knyttet til ældre løvskov. Troldflagermus jager typisk i skoven og dens lysninger, men kan jage i åbent land. Arten bor typisk i træer, men er også fundet i huse.

Vandflagermus er en af Danmarks mest almindelige flagermusarter og jager primært over overfladen på søer og vandløb, men kan også jage over land. Om dagen raster vandflagermus i hule træer. Arten overvintrer i kældre, kloakker, brønde, beskyttelsesrum eller lignede.

Skimmelflagermus er meget almindelig i Nordøstsjælland, men i resten af landet mere sporadisk forekommende. Den jager primært i bebyggelse og over søer, og tiltrækkes af insektsvarme omkring kraftige lamper. Arten benytter oftest huse og høje bygninger som opholdssted hele året.

9.2.2 Vegetation

Indenfor planområdet findes forskellige typer af vegetation. Fordelingen af natur i området er kortlagt af Rambøll og kan ses i Figur 9-2. Af hele området er 39,6 % befæstet, 29,7 % er bygning og de resterende 30,7 % er grønne områder hvoraf græsplæne fylder mest (15,7 %) [19].

Der er registreret 124 større træer (>40 cm i brysthøjde) af 24 forskellige arter. Træernes kroneareal dækker lidt over 10 % af det samlede areal i planområdet. Træerne fungerer som vigtige habitater, ledelinjer og skjulested for mange forskellige arter af f.eks. fugle, insekter, pattedyr, svampe, mosser og laver. På grund af de mange træer i området er naturtilstanden for hele arealet vurderet til at være høj.

De mest dominerende træarter i området er småbladet lind, parklind, platan, ahorn og robinie. Robinie er en invasiv art i Danmark (robinie er dog ikke opført på de to juridisk bindende lister: den nationale liste og EU-listen). Der er registreret 31 robinietræer indenfor planområdet, særligt omkring vej 6 [19].

Krat og buske i området udgør omkring 6 % af området. Dele af disse er plantet (og driftet) for den æstetiske og kulturelle fortælle værdi mens resten er mere naturligt. Buske og krat udgør gode skjule- og levesteder for fugle og pattedyr mens vegetations blomstring har stor værdi for insekter. Der er generelt fundet mange invasive arter i krat rundt omkring i området. Det drejer sig bl.a. om canadisk gyldenris, robinie og armensk brombær. Fordi intet krat i området har dominans af hjemmehørende arter er naturtilstanden vurderet til at være middel.

Indenfor planområdet findes desuden mindre arealer med hæk, skovlignende bevoksning og artsrige beplantede arealer. Sidstnævnte dækker over mindre plantebede, tilplantet med blomstrende stauder og urter af dekorativ værdi, omgivet af græsplæner.

9.2.3 Fredede arter

Planområdet rummer også flere fredede plantearter fundet på Arter.dk. I den sydlige del af området, mod Nyelandsvej, er der gjort flere fund af murrude, som vokser på hospitalsmuren. Den seneste registrering er gjort i maj 2025. Omkring vej 4 er der registreret fund af vedbend-gyvelkvæler. Både murrude og vedbend-gyvelkvæler er opført på Artsfredningsbekendtgørelsens bilag 2. Dette beskrives i rammelokalplanens redegørelse og fundstederne vises på rammelokalplanens kortbilag.

9.2.4 Andet

Planområdet og nærliggende arealer er undersøgt for andre beskyttede arter, men uden fund. Det nærmeste paddefund er gjort umiddelbart vest for planområdet på Tesdorpfvej. Her er der i 2019 fundet en enkelt skrubbudse. I Frederiksberg Have er der registreret omkring 30 fund af skrubbudse og det tyder på, at den enkelte registrering tæt ved planområdet er en strejfer. I Frederiksberg Have er der desuden registreret fund af butsnudet frø, men da der ikke findes en naturlig spredningsvej gennem byen, vurderes det ikke, at padder vil indvandre til området.

9.3 Vurdering af påvirkninger

Generelt gælder, at anlægsfasen ikke er miljøvurderet, da datagrundlaget for dette ikke er tilstrækkeligt. En miljøvurdering af anlægsfasen vil være baseret på arbejdsgangen herunder maskiner, arbejdsmetoder, adgangsveje mm. Da dette ikke er kendt på nuværende tidspunkt af planen, vil der kun blive lavet nogle overordnede vurderinger for anlægsfasen, men ikke en egentlig miljøvurdering.

9.3.1 Flagermus

Baseret på Rambølls undersøgelser [19], er der med områdets nuværende brug flagermusaktivitet i hele planområdet.

Driftsfase:

Driftsfasen, ment som når planerne er realiseret og byggeretsgivende lokalplaner senere vedtages, vurderes ikke at være mere forstyrrende end områdets nuværende brug i dagtimerne. Der er i dag trafik i området fra biler, cykler og gående. Planområdet er også indrammet af Frederiksbergs byliv. Den daglige brug af området efter realisering af planen vurderes derfor ikke at påvirke flagermus. Der kan dog være undtagelser hvis der i området fremover skal være events, koncerter og andre rekreative formål, som vil kunne give øget forstyrrelse efter solnedgang. Dette kan medføre en mindre negativ påvirkning, da forstyrrelsen er kortvarig.

Det fremgår af rammelokalplanen at lys i driftsfasen begrænses i områder, hvor flagermus opholder sig. Det drejer sig særligt om områder i nærheden af større træer, som efter en undersøgelse har vist sig, at være brugt af flagermus. Det samme gælder for bygninger, som også kan udgøre yngle- eller rastested for flagermus.

Påvirkningen af flagermus i driftsfasen vurderes at være **ubetydelig**.

Anlægsfase:

Anlægsfasen – når de byggeretsgivende lokalplaner skal udmøntes - vil medføre en høj grad af forstyrrelse i området. Området er som udgangspunkt forstyrret, pga. områdets brug og fordi det er beliggende i en byzone. Forstyrrelsen ved anlægsarbejde vil være større, men planen indebærer at bevare de fleste gamle træer og på den måde mindske forstyrrelsen for flagermus.

Arbejde udenfor normale arbejdstider samt natlig belysning i anlægsfasen vil også kunne påvirke områdets flagermus og ændre deres jagtadfærd. For de fleste arter af flagermus er der tale om en mindre negativ påvirkning, hvor arterne vil finde andre jagtområder i perioden. For andre flagermusarter

kan påvirkningen være positiv, da lyset vil tiltrække insekter og nogle flagermus jager omkring gadelamper.

Påvirkning af flagermus i anlægsfasen er **ikke miljøvurderet**.

9.3.2 Vegetation

Ifølge rammelokalplanen skal en stor del af vegetationen i området bevares ved en realisering af planen. Naturværdien i området er høj (baseret på biofaktor) pga. de mange ældre træer og deres kroneareal, men afhængigt af, hvor, hvilke og hvor mange af disse træer bevares, kan naturværdien falde. Se desuden kapitel 7.

Lokalplanen fastslår, at når der fældes et træ vil der kompenseres enten ved udplantning af to nye træer eller på anden måde kompenserende beplantning. Tabet af flere af de store træer vil dog, på trods af kompensation, kunne sænke naturværdien som følge af mindsket kroneareal i en årrække indtil udvoksning. Der vil derfor være en **mindre negativ påvirkning** på vegetationen.

Anlægsfase:

Planen for området inkluderer at bevare mange af de ældre træer. Bevarelsen af ældre træer indebærer, ud over at de ikke skal fældes, at der holdes en vis afstand til træerne, når der køres i områder med tunge maskiner. Træer (særligt ældre træer) kan have et omfattende rodnet, som er i risiko for at blive ødelagt, hvis tunge maskiner kører hen over. Hvis rødderne af et træ ødelægges, kan det risikere at kompromittere træet i en sådan grad, at træet skal fældes for ikke at udgøre en fare for områdets beboere, hvis det vælter. Afhængigt af, hvor mange træer beskadiges, kan påvirkningen potentielt være alvorlig. Planområdets naturværdi vurderes at være høj pga. mængden af ældre træer i området og fraværet af disse træer, vil give en negativ påvirkning af langvarig karakter.

Påvirkning af vegetation i anlægsfasen er **ikke miljøvurderet**.

9.3.3 Fredede arter

Driftsfase:

I driftsfasen er det nødvendigt at beskytte fredede arter i området. Det drejer sig, som nævnt, om murrude og vedbend-gyvelkvæler.

I rammelokalplanen nævnes det, at dele af det eksisterende murværk omkring Hospitalsparken bevares. Det fremgår af kortbilag 1 hvilke dele af muren der bevares, herunder at murrudens voksesteder bevares.

For vedbend-gyvelkvæler, som er fundet ved vej 4, samt murrude er det beskrevet i lokalplanen, at beskyttede arter ikke må indsamles, plukkes eller opgraves og skal bevares i anlægsarbejdet.

Murrude og vedbend-gyvelkvæler er desuden begge beskyttet af Artsfredningsbekendtgørelsen og da projektet skal leve op til gældende lovgivning, må arterne inkl. deres voksesteder ikke ødelægges eller flyttes.

For de fredede arter vil påvirkningen derfor være **ubetydelig**.

Anlægsfase:

I anlægsfasen vil der være flere processer som støver. Støv kan lægge sig på vegetationen og særligt den lave, urtelignende beplantning risikerer at blive kvalt, hvis støvet bliver for omfattende. Dette kan medføre en negativ påvirkning da de fredede arter kan blive udryddet lokalt. Kommunens anvisninger ift. støvende arbejde skal overholdes, hvilket kan mindske påvirkningen på vegetationen.

Påvirkning af fredede arter i anlægsfasen er **ikke miljøvurderet**.

9.3.4 Andet

Driftsfase:

Da der ikke er naturlige spredningsveje fra omkringliggende grønne områder, hvor der er gjort fund af beskyttede arter (padder), ind i planområdet, vurderes disse arter ikke at blive påvirket. I driftsfasen vurderes der derfor at være en **ubetydelig påvirkning** for øvrige beskyttede arter indenfor planområdet.

Anlægsfase:

Der forventes ikke at findes padder indenfor planområdet under anlægsarbejdet.

Påvirkningen af andre beskyttede arter i anlægsfasen er **ikke miljøvurderet**.

9.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Områdets bygninger er ikke blevet undersøgt for flagermus. Dette er relevant da flere bygninger skal nedrives eller renoveres. Der skal derfor forinden nedrivning eller ombygning foretages en visuel inspektion af bygningerne i området med fokus på de bygninger, der påtænkes at skulle nedrives eller ombygges. Efterfølgende kan det blive nødvendigt at undersøge loftsrum og, hvis steder er egnede, skal der laves lytteundersøgelser jf. Miljøstyrelsens artshåndbog [21].

Før planen kan realiseres via byggeretsgivende lokalplaner skal der udføres nye flagermusundersøgelser jf. Miljøstyrelsens artshåndbog ved relevante træer indenfor området. Dette vil inkludere minimum tre lytteundersøgelser; to i yngleperioden (20/6-7/8) og en undersøgelse i spredningsperioden (15/8-15/9).

Derudover skal der laves en detaljeret kortlægning af områder med fredede plantearter, så disse i videst muligt omfang kan undgås i anlægsfasen. Hvis det ikke er muligt at undgå disse områder skal der søges en dispensation hos Miljøstyrelsen.

Inden der fældes træer i området, skal disse desuden undersøges for fuglereder, da fuglereder (og træerne de findes i) er beskyttet i yngleperioden jf. Jagt og vildtforvaltnings loven [16].

9.5 Afværge og overvågning

Der vil ikke blive etableret afværgeforanstaltninger eller blive udført overvågning relateret til dette kapitel.

Afværgetiltag vil i høj grad relatere til anlægsfasen, som ikke er miljøvurderet.

9.6 Sammenfattende vurdering

Når det nye byområde ved Hospitalshaven på Frederiksberg skal realiseres, påtænkes det, at naturen skal spille en stor rolle. Mange af de gamle træer i området skal bevares sammen med flere af de gamle bygninger.

Områdets brug forventes ikke at medføre en væsentlig påvirkning, da området i forvejen er anvendt til hospitalsformål og trafikeret. Der kan være en mindre negativ påvirkning for flagermus som følge af evt. events og koncerter i området, hvis disse finder sted efter mørkets frembrud.

Det vurderes, at der kan være en mindre negativ påvirkning på de fleste arter af flagermus som følge af øget lysforurening i nattetimerne. Enkelte arter jager insekter som tiltrækkes af kunstigt lys og her kan der være tale om en positiv påvirkning.

Ødelæggelse af træerødder som følge af kørsel med tunge maskiner tæt ved træet kan give en

væsentlig negativ påvirkning under anlægsfasen. Træerne hæver områdets naturværdi væsentlig samtidig med, at de kan være yngle- eller rastested for flagermus, som er en del af Habitatdirektivets bilag IV.

Det kan ikke udelukkes, at en samlet realisering af planen vil medføre en negativ påvirkning på områdets natur. Flere store, ældre træer fældes og selvom det plantes nye, vil der være en reduktion i kroneareal i en årrække.

Baseret på en indledende screening er det vurderet, at beskyttet natur, Natura 2000-områder samt andre Bilag IV-arter end flagermus, ikke vil blive påvirket som følge af en realisering af planen.

Samlet set vurderes rammelokalplanen påvirkningen af natur og arter i driftsfasen at være **ubetydelig**.

10 Rekreation, ophold og mødesteder

Dette kapitel beskriver og vurderer, hvordan planerne vil påvirke de rekreative muligheder inden- og udenfor planområdet. Ligeledes vil der blive vurderet på hvordan opholdsområder og mødesteder vil blive påvirket i relation til menneskers sundhed og de materielle goder, der er i området.

10.1 Metode og afgrænsning

Rekreation i byen handler om at give beboerne mulighed for afslapning, fysisk aktivitet og fornyelse af kræfterne. Dette opnås gennem områder og faciliteter som parker og grønne anlæg, der også fungerer som sociale mødesteder. Formålet er at fremme beboernes fysiske og psykiske sundhed og trivsel.

Opholdsområder omfatter generelt formelle - sociale såvel som kommercielle - mødesteder samt steder til egen fordybelse. Det kan være biblioteker, caféer, kirker og andre bygninger eller områder, der gør det muligt for ophold og forsamlinger. Mødesteder kan være det samme som opholdsområder, men defineres mere uformelt – steder hvor borgere og beboere uformelt mødes og krydser deres veje.

Der er indsamlet oplysninger om de eksisterende rekreative anlæg og faciliteter samt muligheder for ophold via kommunale planer og strategier, og andre offentligt tilgængelige oplysninger.

Der er derudover indhentet oplysninger fra plangrundlagene samt kapitlerne Natur og beskyttede arter, Bymiljø og landskab, Trafik og parkeringsforhold m.fl. hvor det er fundet relevant for vurderingen af påvirkningen for rekreation, opholdsområder og mødesteder.

Undersøgelsen omfatter de miljømæssige påvirkninger af rekreative muligheder, opholdsområder og mødesteder.

10.1.1 Datagrundlag

- Kommuneplan for Frederiksberg Kommune 2025
- Udviklingsplanen for Frederiksberg Hospital 2023
- Frederiksberg Kommunes hjemmeside
- Kortlægning af naturindhold Frederiksberg Hospital (Rambøll besigtigelsesnotat) 2021 [19]
- Andre relevante kapitler i nærværende rapport

Beskrivelsen og vurderingen tager udgangspunkt i en overordnet kortlægning af områdets anvendelse samt konklusioner fra miljøvurderingens øvrige kapitler. Datagrundlaget vurderes at være **tilstrækkeligt**.

10.2 Eksisterende forhold

Planområdet udfyldes i dag primært af Frederiksberg Hospital, der fortsat har funktion i form af ikke akutte hospitalsfunktioner, samt plejehjem, daginstitutioner og øvrige private og offentlige anvendelser. Området er inden for kort afstand forsynet af såvel metrostation ved Fasanvej som S-tog ved Grøndal Station, samt flere busforbindelser på bl.a. Nordre Fasanvej, Nylandsvej og Godthåbsvej.

10.2.1 Rekreation

Området er udover bebyggelserne indrettet med stier, mindre græsarealer og havelignende parkområder, vejforløb og parkeringspladser. Det er ikke specifikt designet til rekreation, og har flere steder barrierer ud mod offentlige fortove og veje, i form af omkransende hæk, hegn og mur. Formelle rekreative faciliteter er hovedsageligt de udendørs padelbaner i områdets sydlige del. Tidligere var området mest benyttet af patienter og hospitalspersonale, men lokalbefolkningen er også begyndt at

bruge området til cykel- og gåture, da området er centralt placeret på Frederiksberg og er et geografisk bindeled imellem Godthåbsvej og Nyelandsvej.

Afstanden til nærmeste rekreative idrætsfacilitet er Nandrupsvvej idrætsanlæg som ligger ca. 100 meter øst fra området, dertil er nærmeste grønne park Grøndalsengen der ligger ca. 400 meter vest for området og Egernvejanlægget der ligger ca. 400 m nord for området. Frederiksberg Have ligger ca. 1 km syd for området.

10.2.2 Opholdsområder

Området bærer stadig præg af funktionen som hospital, og de nuværende opholdsområder understøtter denne funktion, i form af områder med forventelige korte ophold. Dette er områder som mindre havelignende parkområder, der ligger knyttet til de tilhørende afdelinger for patienter. De er designet efter pavillonprincippet beskrevet i kapitel 7, og giver patienter og deres besøgende mulighed for at få noget frisk luft. Dertil er der opholdsbænke foran diverse bygninger og busstopsteder.

Der er ikke eksisterende kommercielle spisesteder og cafeer inden for området, til forskel fra de nærtliggende gader, hvor der findes flere cafeer og restauranter.

I den vestlige del af området ligger Det Bæredygtige Forsamlingshus, hvor borgere der går op i en grønnere livsstil afholder forskellige arrangementer. Hospitalskirken bruges af kor og små orkestre til øvelokale og som møde- og samlingslokale i forbindelse med borger- og aktørdialog. Nord for området ligger det lille bibliotek Godthåbsvej ligesom der mod nord – inden for planområdet – er beliggende mødelokaler og selskabslokaler orienteret mod Godthåbsvej. I dette område har Ældre Sagen ligeledes mødelokaler på hjørnet af Godthåbsvej og Ndr. Fasanvej.

Cafe Paraplyen ligger ligeledes inden for planområdet og er et socialt mødested der har genbrugssalg, cafe mm. og ligger orienteret mod Nyelandsvej, mod syd.

10.2.3 Mødesteder

Som hospital med ikke akutte funktioner samt sociale institutioner er området primært et mødested for patienter, brugere og beboere der mødes i venteområder, ud og ind ad døren samt i fælles opholdsområder. Der er parkeringspladser spredt i området og brugerne og beboere færdes spredt med områdets funktioner som mål.

Der er relativ få eksisterede egentlige selvstændige boliger i området, som har adgang og opholdsarealer inde i selve området – de fleste lever i institutionssammenhæng, eller det er boliger, der på den ene eller anden måde har være knyttet til hospitalsfunktionen, som elevboliger. Øvrige boliger har adgang fra det omkringliggende vejnet.

I områdets nordlige del ligger Louis Petersens Børnegård samt Børnehuset Fasangården og i områdets vestlige del ligger Børnehuset Kufferten. Disse institutioner skaber rammerne for uformelle mødesteder imellem forældre og børn og har legepladser og nogle er åbne uden for åbningstid.

Ved Sundhedscenteret er der en træningshave særligt målrettet seniorer, men er åben for alle, døgnet rundt.

10.3 Vurdering af påvirkninger

Planområdets ændring fra offentlige formål til et område med blandede byfunktioner (boliger, grønne områder, erhvervs, kultur, hotel og stier etc.) vurderes at kunne påvirke lokalområdets generelle anvendelse af området – rekreativt og generelt tilgængelighed af området for offentligheden. Dertil udarbejdes rammelokalplanen bl.a. på baggrund af en strategi om at sikre gode opholdsarealer, samlingssteder, tryghed og en blandet bydel. På den baggrund vurderes det at planen vil påvirke disse sammenhænge i lokalområdet.

10.3.1 Rekreation

Planerne vurderes at påvirke områdets rekreative anvendelse positivt ved at skabe et mere varieret og tilgængeligt miljø. Hospitalshaven bliver en 'siveby' med fritstående bygninger og en ny park i midten. Parken omkranses af kultur, spisesteder, idrætsfaciliteter samt muligheder for publikumsorienteret let erhverv, som kontorer, klinikker, butikker og hotelformål. Dertil vil der på større tagflader gives offentlig adgang f.eks. via publikumsrettet erhvervs-, idræt- eller kulturfunktioner. Med indretning af grønne områder, kultur og hotelfaciliteter, stier og boligområder vil området få en bredere anvendelse, som inviterer til ophold og aktiviteter for forskellige målgruppe, aldersgrupper og interesser. Der vil være attraktive områder, som ikke bare vil være til glæde for områdets beboere, men også blive tiltrukket fra nærområdet. Dette kan styrke følelsen af fællesskab og tilhørsforhold blandt beboere og besøgende.

Med områdets ændring til udlagte områder til idrætsaktiviteter og parkformål, vil området i endnu højere grad tilføre en positiv udvikling for hele lokalområdet.

Forskning viser at hvis borgere har mindre end 300 meter til grønne områder, er de mere tilbøjelige til at anvende det til fysisk aktivitet, end ved længere afstande. Det er derfor vigtigt at tilbyde grønne områder, i forbindelse med byplanlægning [22].

Områdets udvikling vil have en **positiv påvirkning** i såvel nærområdet som inden for planområdet forholdt rekreative interesser, som understøtter såvel menneskers sundhed som levevilkårene i området.

Med mange nye borgere vil der også være brug for nye arealer og bygninger til formelle rekreative aktiviteter, som haller, boldbaner mm. Dette er ikke vurderet om kan udfyldes i denne sammenhæng, men det vil være muligt at etablere en idrætsfacilitet inden for rammelokalplanområdets delområde 2.

10.3.2 Opholdsområder

Planerne sikrer gode opholdsarealer og samlingssteder gennem planlægningen, der tager højde for blandede byfunktioner. Ved at integrere grønne områder og offentlige pladser skabes åbne, indbydende rum, hvor lokalbefolkningen kan samles og interagere. Gode opholdsarealer og samlingssteder er designet til at være lettilgængelige og sikre, med god belysning og udsigt til omgivelserne, hvilket fremmer tryghed.

I et blandet bymiljø er sikkerhed og tryghed afgørende. Planerne adresserer dette gennem en effektiv brug af belysning, synlighed, samt en aktiveret gadefront med erhvervs- og kulturfaciliteter, som tiltrækker mennesker og øger den naturlige overvågning. Opholdsarealer er planlagt med forskellige sociale funktioner for øje, hvor beboerne kan tage del i aktiviteter, hvilket fastholder det dynamiske miljø og skaber en følelse af sikkerhed og sammenhold.

Ved at indføre blandede byfunktioner sikres der en naturlig integration af flere typer aktiviteter, hvilket fremmer en dynamisk og livlig atmosfære. Etableringen af grønne områder vil fungere som rekreative oaser, og stisystemerne vil give nem adgang til disse områder for både gående og cyklister. Kulturfaciliteter som cafeer skaber mødesteder, hvor folk kan samles og interagere, hvilket fremmer social aktivitet og mental velvære. Eksisterende anvendelse som eks. Cafe Paraplyen kan fortsat anvendes til kulturelle faciliteter/aktiviteter og -erhverv samt sociale samlingssteder, ligesom de funktioner der retter sig mod Godthåbsvej og Ndr. Fasanvej, kan fortsætte.

Tillæg nr. 2 til Frederiksberg Kommunes Kommuneplan 2025 udlægger et areal inden for planområdet som nyt "lokalcenter" i kommunens detailhandelsstruktur. Det nye lokalcenter skal skabe mulighed for at indpasse lokale butikker til Hospitalshavens betjening, f.eks. mindre dagligvarebutik/kiosk, butikker, gallerier, kunsthåndværkere eller andre former for værksteder med detailsalg.

Hensigten med at kunne etablere disse funktioner er at skabe indkøbsmuligheder for at opnå en mere bæredygtig detailhandelsstruktur med begrænsede afstande til indkøb samt at kunne etablere muligheder for ophold.

Det vurderes at planernes understøttelse af opholdsområder har en **positiv påvirkning** i forhold til menneskers sundhed og levevilkårene i området.

10.3.3 Mødesteder

Det nye område med blandede funktioner er bygget op omkring mindre kvarterer således at området opdeles i mindre områder, der hver især har centrale møde- og samlingspunkter i form af haver, torve, pladser mm. udover de private opholdsarealer. Beboerne og brugerne i området vil derfor have såvel private som fælles arealer, der vil indgå i deres dagligdag. Dette gør at folk vil mødes når de ankommer og forlader deres bopæl og at det vil være nemt at opsøge fællesskabet.

Parkeringspladserne vil være samlet og området vil som udgangspunkt være bilfrit, bortset fra handicap-parkering, renovationsbiler, flyttebiler mm. Det vil derfor være nemt at møde og bevæge sig i området for lette trafikanter – og invitere til leg, mødet og interaktion mellem bygningerne på en tryk måde.

Forskning viser at ensomhed er en trussel for helbredet [23]. Planerne vil bidrage og understøtte fællesskaber og danne naboskaber, som kan bidrage til at folk i området bliver mindre ensomme.

Det vurderes at planernes understøttelse af mødesteder har en **positiv påvirkning** i forhold til menneskers sundhed og levevilkårene i området.

10.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Der er ikke konstateret manglende viden, for at kunne vurdere om vedtagelsen af planerne, vil have en påvirkning på rekreation, opholdsområder og mødesteder inden for området på dette detaljeringsniveau.

10.5 Afværge og overvågning

Der vil ikke blive etableret afværgeforanstaltninger eller blive udført overvågning relateret til dette kapitel.

10.6 Sammenfattende vurdering

Planerne for Hospitalshaven vurderes på alle undersøgte parametre – og dermed menneskers sundhed og de materielle goder – at bidrage **positivt** til Frederiksberg byliv med rekreative muligheder, opholdsområder og mødesteder. Der gives mulighed for at mødes, opholde sig og ikke mindst vil området invitere de omgivende kvarterer ind i og give rum for at mødes formelt og uformelt. Byplanen vil sikre at folk mødes når deres veje krydses bl.a. pga. den trafikale løsning hvor der alt overvejende vil være bilfrit på fladen, bortset fra servicekørsel, varelevering mm.

11 Trafik og parkeringsforhold

Dette kapitel indeholder en vurdering af, hvordan de aktiviteter, som plangrundlaget giver mulighed for, forventes at påvirke trafik og parkeringsforhold i og omkring planområdet i en driftsfase. Der er dog, som med støj og vibrationer, foretaget vurderinger af anlægsfasen ud fra forventninger til anlægsarbejdet og erfaringer med sådanne.

11.1 Metode og afgrænsning

De trafikale miljøkonsekvenser er vurderet ved at sammenligne den planlagte udvikling af området med referencescenariet (0-alternativet), hvor området i al væsentlighed svarer til status quo hvad angår bygningsomfang, anvendelse og trafik.

Vurderingerne omfatter trafikale forhold indenfor området og på de omkringliggende veje, der grænser op til området.

11.1.1 Datagrundlag

De trafikale vurderinger er foretaget ud fra foreliggende materiale, herunder Udviklingsplan for området, trafiktællinger, Vejdirektoratets vejregler, erfaringstal samt kvalificerede skøn.

Der er ikke væsentlig manglende viden ift. trafik. Datagrundlaget vurderes derfor at være **tilstrækkeligt**.

11.2 Eksisterende forhold

Området ligger vest for Nordre Fasanvej og er i øvrigt afgrænset af Nylandsvej, Stockflethsvej, Tesdorpsvej og Godthåbsvej. Hastigheden på det omkringliggende vejnet er 50 km/t (byzone), dog er Tesdorpsvej skiltet med anbefalet 30 km/t. Internt i området er flere steder skiltet med 30 km/t.

Figur 11-1 Oversigtskort. Eksisterende veje og signaler

11.2.1 Biltrafik

Den nuværende trafik på de omkringliggende veje fremgår af Tabel 11.1:

Tabel 11.1 Nuværende biltrafik

Strækning	Tælleår	ADT	HVDT	Største timetrafik
Nordre Fasanvej	2022	14.344	16.113	1.240
Nyelandsvej	2025	3.309	3.913	500
Stockflethsvej	2023	889	1.086	150
Tesdorpsvej	2022	4.546	5.045	540
Godthåbsvej	2022/24	11.373	12.734	1.050

Tællingerne for Nyelandsvej, Stockflethsvej og Tesdorpsvej ligger på de aktuelle del-strækninger langs Hospitalshaven. Tællingen på Nordre Fasanvej ligger nord for Godthåbsvej, men er vurderet at svare nogenlunde til trafikniveauet ud for Hospitalshaven. På Godthåbsvej er trafikmængden beregnet som et gennemsnit af to tællinger, der ligger øst for Nordre Fasanvej og vest for Tesdorpsvej og hvor trafikken er på nogenlunde samme niveau. Den største timetrafik er den største registrerede timetrafik i tælleperioden for den enkelte tælling (afrundet).

Der er ikke oplysninger om trafikniveauet på det interne vejnet, men der er foretaget et kvalificeret skøn ud fra områdets interne vejstruktur, og antallet og placeringen af områdets bilparkeringspladser. Antallet af nuværende bilparkeringspladser er opgjort til ca. 510 p-pladser (august 2025). Den samlede HVDT til og fra området er estimeret til 3.500 biler, begge retninger tilsammen. Tallene er usikre, men giver en indikation af det nuværende trafikniveau.

Tabel 11.2 Estimeret nuværende biltrafik til og fra Hospitalshaven

Adgangsvej	Estimeret HVDT
Nordre Fasanvej	900
Skadestuevej	300
Hovedvejen	300
Nyelandsvej	1.300
Vej 5	1.300
Stockflethsvej	500
Vej 12	500
Tesdorpsvej	500
Skadestuevej	500
Sum	3.500

11.2.2 Cykeltrafik

Der er oplysninger om omfang af cykeltrafik på fire af de omkringliggende veje. Det viser, at der er flest cyklister på Nordre Fasanvej og på Godthåbsvej, færre på Nyelandsvej, og et begrænset antal på Stockflethsvej. Antallet på Tesdorpsvej er skønnet.

Tabel 11.3 Nuværende cykeltrafik

Strækning	Tælleår	HVDT
Godthåbsvej	2018	6.931
Nordre Fasanvej	2018	7.839-8.779
Tesdorpsvej	-	(1.000)
Nyelandsvej	2025	2.077
Stockflethsvej	2023	500

Der er ikke oplysninger om omfanget af den lette trafik internt i området, men trafikken vurderes at være af moderat størrelse

11.2.3 Trafiksikkerhed

Der er indhentet uheldsdata i form af politiregistrerede uheld for årene 2020-2024 for uheld sket i Hospitalshaven eller på det omkringliggende vejnet i tilknytning til ind og udkørsler til Hospitalshaven. Der er registreret 11 uheld, heraf 1 personskadeuheld, 7 uheld med materielskade og 3 ekstra uheld (uheld med begrænset materielskade). 3 uheld er sket inde i området, de 8 i tilknytning til ind- og udkørsler.

11.3 Vurdering af påvirkninger

I det følgende vurderes miljøpåvirkningen i driftsfasen hvad angår trafikmængder, trafiksikkerhed uden og inden for planområdet samt den trafikale fremkommelighed. Til sidst i afsnit 11.3.5 vurderes de trafikale forhold i anlægsfasen.

11.3.1 Fremtidige biltrafikmængder

Det er forudsat, at der skal etableres ca. 755 til 780 bilparkeringspladser i området (fremtidige samlede parkeringskapacitet i området). Heraf viser foreløbige skitser af tre p-kældre, at der her anlægges i alt 706 p-pladser, som angivet i Tabel 11. 4. De resterende forudsættes etableret på terræn.

Tabel 11. 4 P-kældre – Forventet kapacitet.

P-kælder	Adgangsvej	Areal m ²	P-pladser/niveau	Etager	Kapacitet
1	Nordre Fasanvej	3.400	113	2	226
2	Nyelandsvej	5.000	166	2	332
3	Tesdorpsvej	5.300	148	1	148
Sum		13.700			706

Den fremtidige biltrafik i det fuldt udbyggede område er estimeret ud fra det forventede antal parkeringspladser i området, samt et estimat baseret på forventede antal personture og fordeling på transportmidler.

De to metoder giver tilnærmelses det samme resultat; en hverdagsdøgntrafik på ca. 3.220 bilture, der er fordelt på intern trafik i området (20%), og trafik til og fra p-kældrene (80%). Det er en trafik på nogenlunde samme niveau som i dag. Resultater er vist i Tabel 11.5, hvor trafikken er beregnet i 7 snit, der er vist på Figur 11-2.

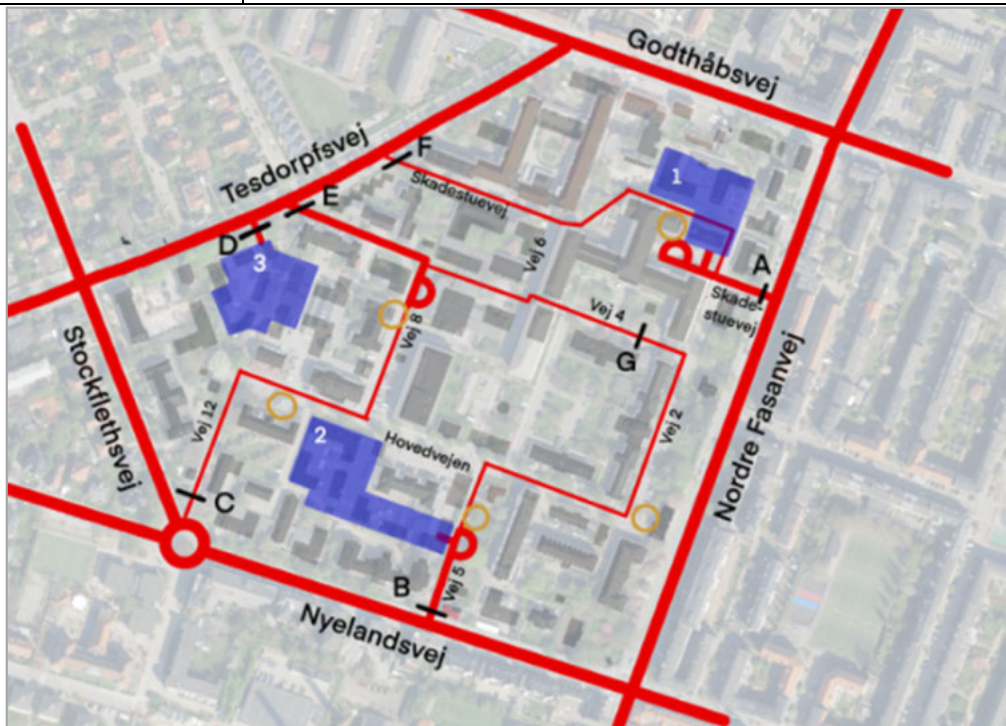
Generelt vurderes det, at der kun i begrænset omfang vil være gennemkørende trafik i området svarende til et niveau på ca. 50 køretøjer pr. hverdagsdøgn pr. strækning. Den gennemkørende trafik udgøres primært af afsætning, renovation og varekørsel.

Det er forudsat at al trafik til og fra de p-kældre benytter den korteste rute til og fra det omkringliggende vejnet.

Tabel 11.5 Fremtidig intern trafik (afrundede tal, HVDT, begge retninger tilsammen). Den gennemkørende trafik er højere i målepunkt E, da det er summen af både B og C.

Intern biltrafik	P-kældre	Ærindetrafik		Sum
		Vendepladser	Gennemkørende	
Snit				
A	820	110	50	980
B	1.210	110	50	1.370
C			50	50
D	540			540
E		110	110	220
F			50	50

G			50	50
Sum	2.580	320	320	
Ærindetrafik - sum			640	
Samlet trafik		3.220		

Figur 11-2 Fremtidig vejstruktur, p-kældre samt snit. De tykke røde streger viser dobbeltrettede veje til områdets vendepladser. De tynde røde streger er interne ensrettede veje, der kun befærdes med service- og ærindetrafik. De gule cirkler er de planlagte mobil.

11.3.2 Biltrafikafvikling og biltrafikvækst

Ud fra ovenstående, er der lavet et estimat af konsekvenserne for biltrafikken på det omkringliggende vejnet. Resultaterne, der fremgår af Tabel 11.6 viser at byudviklingen kun i begrænset omfang vil ændre på trafikniveauet på de omkringliggende veje. Det skal bemærkes, at da den nuværende trafik på Stockflethsvej er relativt begrænset, vil faldet i trafikniveauet medføre et procentvis større fald på Stockflethsvej end på de øvrige veje. Faldet skyldes primært en ændring i kørselsmønster.

Resultaterne er følsomme overfor kapaciteten i de tre p-kældre (Tabel 11. 4).

Tabel 11.6 Estimeret trafikvækst på det omkringliggende vejnet

Strækning	Nuværende Trafik	Vækst	Fremtidig trafik	Vækst
Nordre Fasanvej	16.113	-158	15.956	-1%
Nyelandsvej	3.913	-190	3.723	-5%
Stockflethsvej	1.086	-186	900	-17%
Tesdorpsvej	5.045	155	5.200	3%
Godthåbsvej	12.734	39	12.773	0%

Det vurderes således at udviklingen af området sammenlignet med referencescenariet vil medføre:

- En **neutral påvirkning** af det trafikale miljø på de omkringliggende veje.

- En **positiv påvirkning** på det trafikale miljø inde i område, hvor biltrafikken bliver markant mindre end i dag. Det skyldes at bilparkeringen samles i større p-anlæg i randen af området.

Det skal understreges, at den nærmere planlægning i form af endelig beslutning om kapaciteten i de tre parkeringskældre til biler, pris for bilparkering, adgang til kollektiv trafik og delemobilitet, boligsammensætning mv. kan påvirke biltrafikniveauet til og fra og internt i området i både opadgående og nedadgående retning. Det samme vil rækkefølgen i etablering af tiltag, der påvirker konkurrencefladen mellem bil og øvrige transportformer.

Derudover må det vurderes, at varelevering til områdets institutioner, butikker, erhverv mm. alt efter hvordan det i praksis vil foregå, kan have en vis mindre negativ påvirkning på områdets samlede trafikbetjening, -afvikling og -sikkerhed.

11.3.3 Udvikling trafik totalt (alle transportformer)

Forventningen til den samlede udvikling i antal ture til og fra Hospitalsområdet – dvs. inklusive ture til fods, på cykel og med kollektiv trafik – indgår ikke i miljøvurderingen. Årsagen er, at det primært er udviklingen i bilture, der vurderes at kunne have en mærkbar miljøeffekt, hvorimod belastningen fra gang, cykel og kollektiv trafik vurderes uden mærkbar miljøeffekt.

Intern trafikal tryghed

Inden for Hospitalshaven geografiske område er der sket 3 politiregistrerede uheld, heraf 2 ekstrauheld mellem biler, og 1 uheld mellem en bil og en cyklist med en mindre alvorlig personskade.

Området vurderes i dag at være relativt trygt at færdes i. Biltrafikken er moderat og den færdes med relativ lav hastighed på de smalle veje. Der er dog formentlig steder, som opleves utrygge, på grund af det tætmaskede vejnet, de mange terrænparkeringspladser og udflydende vejarealer.

Den planlagte ændring medfører at stort set al terrænparkering fjernes til fordel for bilparkering i kældre, at vejnettet reduceres, og biltrafikken minimeres. Det vil på den ene side medføre en forbedring af trafiksikkerheden og trygheden mellem lette trafikanter og biltrafik, men kan på den anden side – forudsat der etableres direkte adgang mellem bil p-kældre og opgang og dermed fjernes fodgængertrafik fra gadeniveau - måske medføre at området opleves mere øde og dermed utrygt at færdes i om aftenen/natten.

I den fremtidige udformning af området bør det overvejes nøje, hvordan de planlagte parkeringskældre til biler og adgangsveje kan udformes, så de bidrager til et trygt boligområde at færdes i fremfor det modsatte. Herudover bør der være fokus på potentielle konfliktpunkter mellem cyklister og gående.

Der er således fordele og ulemper ved de fremtidige løsninger og området indretning.

Påvirkningen vurderes at være **ubetydelig**.

11.3.4 Trafiksikkerhed ved adgangsveje

De væsentligste fokuspunkter i forhold til trafiksikkerhed er de steder, hvor der er vejadgang til og fra området, og blandt disse i særdeleshed de tre steder, hvor der er mest trafik.

Det drejer sig om:

- Skadestuevejs tilslutning til Nordre Fasanvej
- Vej 5's tilslutning til Nylandsvej
- Adgangsvejen til p-kælderen på Tesdorpsvej

Ved alle vejadgange, men især ved de specifikt nævnte, skal der i udformningen være fokus på, at der er gode oversigtsforhold (hvilket kan medføre at nærtliggende langsgående parkering bør fjernes) og tilstrækkeligt areal til at køretøjer kan afvikles i begge retninger samtidigt.

I forhold til de politiregistrerede uheld er det især krydset mellem Nordre Fasanvej og Skadestuevej, der påkalder sig opmærksomhed. Her er der sket flere uheld mellem biler og cyklister.

I dette kryds kan det forbedre trafiksikkerheden hvis der også kan etableres en højresvingbane. Det skyldes, at der på denne strækning er intensiv biltrafik og mange cyklister. De højre-svingende biler vil

med et separat spor ikke føle sig presset af den øvrige biltrafik, hvilket potentielt kan forbedre trafikikkerheden.

På Nyelandsvej er behovet for en svingbane ikke så påtrængende, da trafikken er mindre, og på Tesdorpsvej er kørebanen bred nok til at bil, der venter på en cyklist, kan passeres.

Hvis der ikke foretages særlige tiltag for at forbedre trafikikkerheden ved adgangsvejene, vurderes projektets miljøpåvirkning at være **ubetydelig** i forhold til de nuværende forhold, da trafikniveauet er nogenlunde det samme som i dag.

Hvis ovenstående anbefalinger følges, vurderes den trafikale miljøpåvirkning **positiv** i forhold til sammenligningen med 0-alternativet.

11.3.5 Trafik i anlægsfasen

Udviklingen af Hospitalshaven vil omfatte store byggeprojekter, der i byggefasen kan medføre særlige trafikale gener. Den mest markante trafik er i perioder med jordkørsel og i perioder med elementmontering, der kan medføre en ret intensiv trafik med store køretøjer. Generne kan om nødvendigt reduceres ved at begrænse denne kørsel i myldretiden, ved tvangsruter og ved at udpege arealer til opmarch af elementbiler, der afventer aflæsning mv.

Den øvrige lastbiltrafik, der kommer mere jævnt i hele byggeperioden, medfører også en miljømæssig påvirkning. Omfanget afhænger meget af vejnettet og områdets karakter. Hospitalshaven er i den henseende hjulpet lidt af, at området kan vejbetjenes fra flere af de overordnede veje og byggepladstrafikken inde i området dermed kan reduceres, eller at tilstødende områder kan friholdes ved at betjene hele området fra en af de overordnede veje.

Det gælder også i mindre skala, hvor byggeriet indenfor et mindre område med fordel kan tilrettelægges, så "der bygges indefra og ud", så trafik i anlægsperioden generer det færdige byggeri mindst muligt.

Varebiler og personbiler giver generelt ikke større gener end den biltrafik der skabes af det færdige byggeri.

Mængden af trafik i anlægsperioden afhænger af byggeriets størrelse og opdeling i faser. Det afhænger også af behovet for terrænregulering, herunder fx anlæg af p-kældre og om byggeriet har kælder, af boligtype mv. Et trafikestimater tidligt i planlægningsprocessen er derfor forbundet med stor usikkerhed. Erfaringstal fra et byggeri i København der omfattede 220 boliger, opført over 1½-2 år er angivet i Tabel 11.7.

Tabel 11.7 Reference. Estimeret lastbil og varebiltrafik til boligbyggeri med 220 boliger.

Aktivitet	Kvartal								Dagligt antal		I perioder
	1	2	3	4	5	6	7	8	Lastbiler	Varebiler	
Byggemodning									4-8	4-8	4-6 lastbiler med kærre / time i 2-4 uger (Jordkørsel)
Råhus									30-50	8-12	4-6 elementbiler / time i 4-5 dage i perioden - med pauser
Aptering									15-20	8-12	-

Hvis området udvikles i delprojekter, der hver omfatter op til et par hundrede boliger vil både aktivitetsperiodernes længde og antallet af *daglige vare- og lastbiler være på samme niveau eller mindre end estimeret i tabellen. Jordkørsel og elementmontage vil formentlig ske med samme intensitet.*

På det grundlag, er der samlet set tale om en relativ begrænset trafik, der forekommer i afgrænsede tidsperioder – anlægsperioder - og som derfor vurderes kun at medføre en **mindre negativ påvirkning** på det trafikale miljø.

11.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Der er ikke konstateret manglende viden, for at kunne vurdere om vedtagelsen af planerne, vil have en påvirkning på trafik og parkeringsforhold. inden for området på dette detaljeringsniveau.

11.5 Afværge og overvågning

Der vurderes ikke behov for overvågning af trafikken.

Der er anbefalet afværgeforanstaltninger ved udformningen af de 6 adgangsveje til området, jf. afsnit 11.3.4.

11.6 Sammenfattende vurdering

Projektet vurderes samlet at medføre begrænsede ændringer i det trafikale miljø, nogle forhold i positiv retning og andre i negativ i driftsfasen. Den samlede vurdering er således, at den samlede påvirkning af de trafikale og parkeringsmæssige forhold er **ubetydelig** i forhold til referencescenariet. Det skal bemærkes, at den nærmere planlægning i form af endelig beslutning om kapaciteten i de tre parkeringskældre til biler, pris for bilparkering, adgang til kollektiv trafik og delemobilitet, boligsammensætning, varelevering mv. kan påvirke biltrafik-niveauet til og fra samt internt i området, i både opadgående og nedadgående retning.

Ud fra umiddelbare vurderinger vurderes det at anlægsfasen at kunne medføre **en mindre negativ** påvirkning på det trafikale miljø.

12 Skybrud

Dette kapitel indeholder en vurdering af, hvordan Hospitalshaven i fremtiden vil blive påvirket under skybrud. Der er allerede skitseret en plan for regnvandshåndteringen på grunden, så der i fremtiden vil kunne håndteres en 10-års regn vha. af lokale tiltag, som regnbede, etablering af kassetter i jorden samt anlæggelse af grøfter og lavninger. Samtidig er det tanken, at der skal være flere grønne arealer og mindre befæstelse end i dag. Sideløbende arbejder Frederiksberg Kommune og Frederiksberg Forsyning med at etablere anlæg, som i fremtiden vil sikre borgerne mod skader fra regnhændelser med gentagelsesperioder på mellem 10 og 100 år.

12.1 Metode og afgrænsning

Ændringer af lokalplaner / byggemodninger må, ifølge Frederiksberg Kommune, ikke øge risikoen for oversvømmelse på nabogrunde, og bygherre kan blive pålagt at dokumentere, at projektet ikke fører til øget afstrømning mod naboer. Samtidig ønsker Frederiksberg Kommune at sikre bygninger mod skader fra regnhændelser med gentagelsesperioder mellem 10 og 100 år.

12.1.1 Datagrundlag

Der er kun et forholdsvis sparsomt grundlag til at vurdere, hvordan det nye Hospitalshaven vil blive påvirket under skybrud i sammenligning med i dag. Ideelt set er der behov for en oversigt over den fremtidige arealanvendelse, det fremtidige terræn og den fremtidige regnvandshåndtering i Hospitalshaven, samt hvordan afledningen til kloak- og skybrudssystemet kommer til at foregå i fremtiden. Dette overblik haves ikke for nuværende. Der tages udgangspunkt i det foreløbige grundlag, som er udarbejdet i forbindelse med rammelokalplanen.

Under udarbejdelsen af skybrudkonkretiseringsplanerne blev der brugt en regnhændelse svarende til en 100-års regn i år 2100. Det oprindelige servicemål for skybrud har været at sikre en maksimal vandstand på 10 cm vand i skel ved en fremskrevet 100-årshændelse. Men efter 2027 kan Frederiksberg Kommune og Frederiksberg Forsyning kun finansiere projekter op til en 10-års regnhændelse.

Det betyder, at Frederiksberg Kommune i fremtiden vil være sikret mod skadevoldende oversvømmelse ved regnhændelser mellem 10 og 100 år, fordi der allerede er anlagt skybrudsanlæg til sikring af den fremskrevne 100-års regn. Ifølge DMI's klimaatlas svarer en 100-års døgnedbør til 110 mm i 2100, hvis der forudsættes et mellemhøjt scenarie.

En stor del af denne nedbør havner i kloakken, hvorfor den del skal fratrækkes. Det antages, at kloakken i dag kun kan håndtere en 5-års regn, svarende til en døgnedbør på 58 mm. Hvis man fratrækker de to tal, får man: $110 \text{ mm} - 58 \text{ mm} = 52 \text{ mm}$. Det er det volumen, som vil løbe på terræn ved en fremtidig 100-års regn, hvis nedbøren håndteres som i dag.

Hvis det antages, at Hospitalshaven i fremtiden kan håndtere en 10-års regnhændelse, kan der fratrækkes 69 mm fra 100-årshændelsen jf. DMI's klimaatlas, hvilket svarer til en regnhændelse på 41 mm, som vil strømme på overfladen.

Selv om det samlede datagrundlag ikke er ideelt, vurderes det dog **tilstrækkeligt** til, at der kan foretages en kvalitativ vurdering af de eksisterende forhold og de påvirkninger som det nye boligområde vil have under skybrud (worst case) på dette detaljeringsniveau.

12.2 Eksisterende forhold

I dag afledes regnvand til fælleskloakken, som antageligt er dimensioneret til en afledning på 140 l/s/ha, hvilket er en gammel standard. Hvis regnen er større end en 2-års regn, vil vandet stuve op i rørene, og der er risiko for, at det vil løbe ud på terrænet. Det antages at ske ved en 5-års regn, som nævnt ovenfor.

12.2.1 Opgørelse af reduceret areal i status

Tabel 12.1 viser en oversigt over det reducerede areal i status, opgjort ud fra befæstelsestyper i Scalgo. Den samlede befæstelsesgrad i dag kan opgøres til omkring 77 %.

Tabel 12.1 Opgørelse af reduceret areal i status som er 77% befæstet.

Type befæstelse	Areal (m ²)	Reduktionsfaktor	Reduceret areal (m ²)
Bar jord	1.973	0,2	395
Øvrigt befæstet	34.972	1	34.972
Græs	12.218	0,2	2.444
Tæt vegetation	28.295	0,2	5.659
Veje	24.759	1	24.758
Bygninger	45.631	1	45.631
Total	147.847		111.029

Under en regnhændelse vil der altså afstrømme vand fra 77% af Hospitalshavens areal, som skal håndteres af kloakken. Det gælder dog kun for mindre regn. Ved skybrud og formentlig også 10 års regnen, må det forventes at jorden hurtigt bliver vandmættet, hvorefter der skal regnes med 100 % befæstelse.

12.2.2 Oversvømmelse og risiko for skade

En skybrudsanalyse i Scalgo viser, at der er flere lavninger i terrænet, hvor vandet samler sig inden for hospitalsområdet – se Figur 12-1. Der er lavninger, hvor der står helt op til 420 m³ vand, og der er steder, hvor der står over 2 m vand (markeret med røde cirkler) tæt på bygninger, muligvis ved kældernedgange. Det er dog ikke undersøgt nærmere her, men der er usikkerhed på terrænmodellen, som er skabt ud fra LIDAR opmålinger, som har svært ved at se ned gennem f.eks. trækroner.

Der ser ud til at være risiko for skader ved skybrud, da mange af lavningerne i terrænet, hvor vandet samler sig, ligger tæt op ad bygninger, som Figur 12-1 viser. Igen skal det bemærkes at terrænmodellen kan være fejlbehæftet, især op ad høje bygninger.

Figur 12-1 Viser oversvømmelser under ekstremregn (T100) vha. Scalgo. Hospitalsområdet er markeret med en rød linje.

12.2.3 Strømningsveje og vandoplande

En Scalgo-analyse af strømningsveje og vandoplande viser, at det gule opland inden for området afvander mod syd, hvor vandet fortsætter i vestlig retning, mens det blålige område løber mod nordvest. Den østlige del af Hospitalshaven (militærgrønt opland) løber mod øst i det nordøstlige hjørne, som vist med sort pil – se Figur 12-2.

Figur 12-2 Kortlægning af strømningsveje og vandoplande for en fremtidig 100 års regn med det nuværende kloaksystem i Scalgo.

Derudover er der nogle oplande, hvor vandet bliver stående inde på området, dvs. de tilbageværende mindre oplande, som omfatter polygonerne med farverne lilla, grøn, lyserød og lysegul osv. jf. Figur 12-2.

12.3 Vurdering af påvirkninger

I fremtiden, når Hospitalshaven står færdig, vil den efter planen være sikret til en 10-års regn, hvilket er en forbedring i forhold til i dag, hvor der i bedste fald maksimalt kan håndteres en 5-års regn. Der er gjort nogle indledende skitser til regnvandshåndteringen i rammelokalplanen, som kommer til at omfatte grøfter, regnbede og kassetter samt lavninger, hvor vandet kan tilbageholdes under dagligdagsregn og skybrud.

12.3.1 Opgørelse af reduceret areal i plan

I Rammelokalplanen er der lavet skitser af, hvordan den fremtidige hospitalsgrund vil blive udformet, hvilket er vist nedenfor på Figur 12-3. Det er ikke fastsat, hvilken type befæstelse de bygbare arealer (rødstribede felter) kommer til at have, men det vil her blive forudsat, at halvdelen af disse vil blive befæstede overflader.

Figur 12-3 Skitse af det fremtidige Hospitalshaven, som viser grønne arealer, nye og bevarede bygninger samt veje og bygbare arealer.

Det vurderes, at det samlede reducerede areal er mindre end i status – ca. 62 % mod 77 % i dag. Det betyder, at der vil strømme mindre regnvand af fra overfladen, end der gør i dag, især under mindre regn. Under skybrud er det dog vigtigt at de grønne områder indrettes, så vandet ikke afstrømmer direkte ud på befæstede overflader, når jorden er mættet.

Tabel 12.2 viser skønnede opgørelser af reduceret areal ud fra tegningen på figur 12.4.

Tabel 12.2 Opgørelse af reduceret areal i plan skønnet efter Rammelokalplanens grundlag, hvilket giver ca. 62% befæstet areal.

Type befæstelse	Areal (m ²)	Reduktionsfaktor	Reduceret areal (m ²)
Bar jord skønnet	2.000	0,2	400
Bygbart areal	53.244	0,5	26.622
Park og forpark	9.820	0,2	1.964
Grønne arealer skønnet	24.957	0,2	4.991
Veje	8.979	1	8.979
Bygninger	48.847	1	48.847
Totalt areal	147.847		91.803

Men kombinationen af lavere befæstelse og håndtering af regnvand på egen grund op til en 10-års regn vil bidrage til en lavere risiko for oversvømmelser under skybrud, hvilket er en **positiv påvirkning** i forhold til eksisterende forhold.

12.3.2 Oversvømmelse og risiko for skade

Figur 12-4 viser oversvømmelser under T100 i fremtiden, hvor det antages, at 10-års regnen håndteres på området. Det skal bemærkes, at oversvømmelserne, som fremgår af figuren, er baseret på det eksisterende terræn, og at der ikke er taget højde for de terrænændringer, som de nye bebyggelser, lavninger, grøfter m.v. kommer til at medføre.

Det ses, at der på de to steder, hvor der akkumuleres mest vand, nu ligger mindre vand end i statussituationen jf. Figur 12-1. Der er nu også kun to steder med vanddybder over 2 m, markeret med rød cirkel, hvor der før var 3 steder.

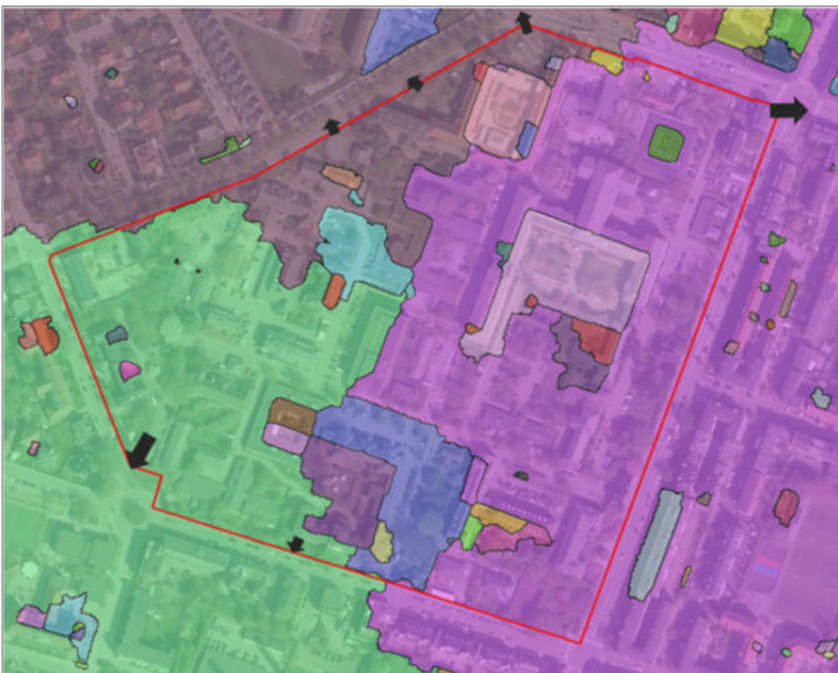
Overordnet er der mindre vand på terræn, hvorfor risikoen for skader er blevet mindre og er dermed en **positiv påvirkning**.

Figur 12-4 Viser oversvømmelser under ekstremregn (T100) vha. Scalgo i fremtiden med det nuværende terræn og bebyggelse. Hospitalsområdet er markeret med en rød linje.

12.3.3 Strømningsveje og vandoplande

Det ses af Figur 12-5 at vandoplandene og strømningspilene er nogenlunde de samme som i status, men der løber mindre vand ud på naboarealerne, end der gør i dag, hvilket vurderes som en **positiv påvirkning**.

Figur 12-5 Kortlægning af strømningsveje og vandoplande for en fremtidig 100-års regn, med det fremtidige kloaksystem, vha. Scalgo.

12.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Der er ikke konstateret manglende viden, for at kunne vurdere om vedtagelsen af planerne, vil have en påvirkning på vurderingen af skybrud-forholdene inden for området på dette detaljeringsniveau.

Planerne for Hospitalsgrunden er endnu på et tidligt stade, hvilket gør, at der fortsat er mange ubekendte faktorer og ikke indgår i ramme lokalplanens bestemmelser. Ændringer i terræn, den endelige befæstelse og regnvandshåndtering på grunden, samt Frederiksberg Forsynings regnvandsplaner, har alle indflydelse på, hvordan afstrømninger og oversvømmelser fordeler sig på Hospitalsgrunden og til omgivelserne.

12.5 Afværge og overvågning

Der vil ikke blive etableret afværgeforanstaltninger eller blive udført overvågning relateret til dette kapitel.

Det må anbefales at foretage en skybrudsberegning med 100-års regnen, når byggemodningen har nået en fase, hvor det giver mening – for at sikre, at der ikke løber vand i parkeringskældre, og at der ikke står vand op ad bygninger, som kan være skadevoldende. Det skal helst først være, når alle regnvandshåndteringselementerne og det fremtidige terræn er på plads. Da vil det være muligt at vurdere, om der skal foretages yderligere tiltag for at undgå skader.

12.6 Sammenfattende vurdering

I dag håndterer kloaksystemet formentlig, hvad der svarer til en 2-5-års regn, før der sker opstuvning på terræn. I fremtiden vil det nye Hospitalshaven kunne håndtere en 10-års regn, før der løber vand på terræn. Dette er en klar forbedring og altså **en positiv påvirkning**, da risikoen for skader under en skybrudshændelse falder, når der kan håndteres flere mm nedbør på grunden, end der kan i dag. Samtidig vil det reducerede areal formentlig blive mindre, og der kommer flere grønne arealer, hvor vandet kan opmagasinere under skybrud.

13 Grundvand

I dette kapitel beskrives og vurderes den påvirkning, som planforslaget kan have på grundvandsforhold i henhold til Vandforsyningsloven [17], Miljøvurderingsloven [1] og vandområdeplanerne [24].

13.1 Metode og afgrænsning

Jordbundsforhold, lokal hydrogeologi og identificering af grundvandsmagasiner og sårbarhed af disse kortlægges på baggrund af nedenstående data. På baggrund af kortlægning af hydrogeologi, vandforsyningsforhold og grundvandsforekomster jf. Vandområdeplaner, vurderes det, om rammelokalplanen mv. påvirker grundvandsforholdene.

13.1.1 Datagrundlag

Til miljøvurdering af planforslagene, benyttes følgende data:

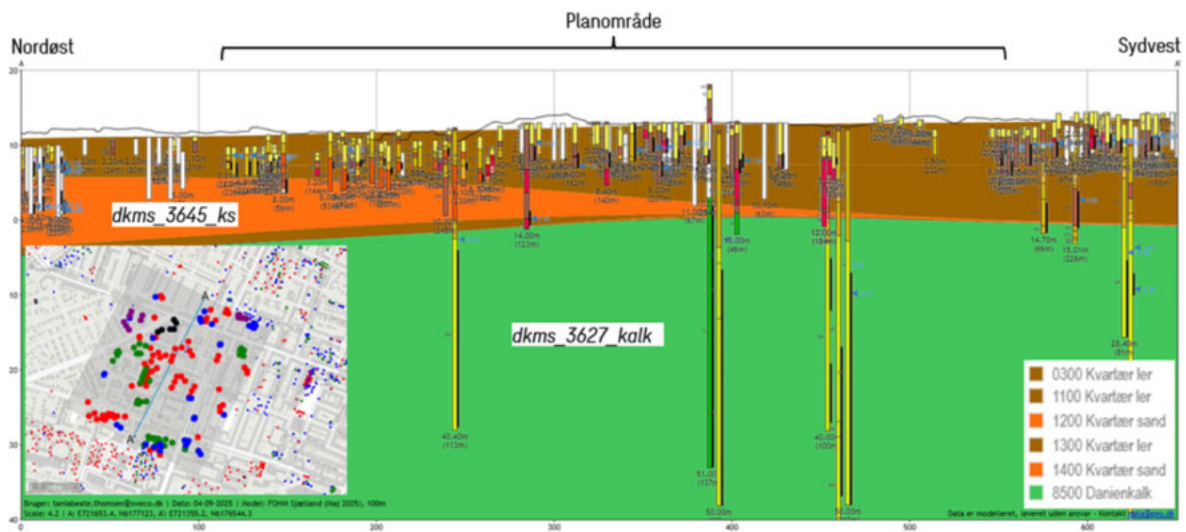
- Boringer og pejlinger samt information om vandværksanlæg og indvindingsboringer fra Jupiter, GEUS' boringsdatabase [25], og værktøjet GeoAtlas Live [26].
- Oplysninger om almene og ikke-almene drikkevandsboringer med tilhørende beskyttelseszoner og indvindingsoplande, hvor disse er fastlagt fra Statslig grundvandskortlægning [27].
- Nyeste data fra Arealinformation, Danmarks Miljøportal, vedrørende OSD (områder med særlige drikkevandsinteresser), OD (områder med drikkevandsinteresser), NFI (nitratfølsomme indvindingsområder) og BNBO (boringsnære beskyttelsesområder) [28].
- Målsatte grundvandsforekomsters placering og tilstand fra Genbesøg af Vandområdeplanerne 2021-2027 [29].
- Kortlagte jordforureningslokaliteter (V1 og V2) fra Danmarks Arealinformation [28].

Datagrundlaget for vurderingen vurderes **tilstrækkeligt**, da der findes masser af eksisterende boringer med gode boringsbeskrivelser og pejlemålinger, som skaber et godt datagrundlag for de hydrogeologiske forhold.

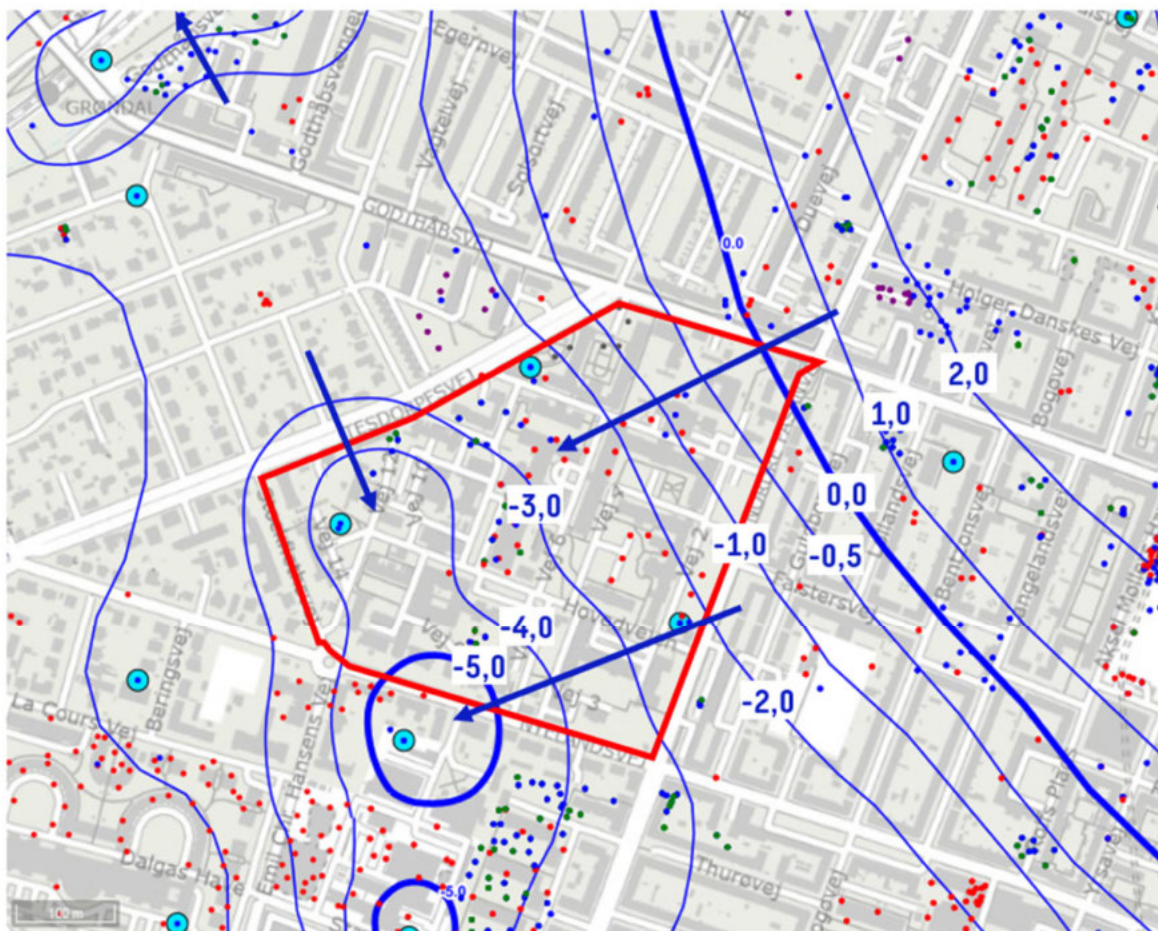
13.2 Eksisterende forhold

Terrænet i området er relativt fladt og ligger omkring kote +11 til +13 m DVR90. Den lokale geologi inden for rammelokalområdet udgøres overordnet af fyld i de første 1-3 meter. Herunder træffes en kvartær lagserie, som omfatter moræneler med lokale sandlag ned til 15 meter under terræn (m u.t.). Den kvartære lagserie er aflejret oven på prækvartært Danien kalk.

Vandspejlet i de sekundære øvre sandlag træffes omkring kote +9 til +10 m DVR90. Den underliggende kalk udgør det primære grundvandsmagasin, og vandspejlet her træffes omkring kote -5 til kote 0 m DVR90 ifølge pejlinger og modelleret grundvandsspejl af det primære magasin (København, 2023) [26], som det fremgår af Figur 13-1 og Figur 13-2.

Figur 13-1. Tværnsitsprofil igennem planområdet. Af profilet fremgår boringer inden for 300 meter, samt den nationale geologiske model FOHM Sjælland (maj 2025), 100 m [26], hvor udpegede grundvandsforekomster fremgår jf. vandområdeplanen [29].

Figur 13-2. Potentialekort over det primære grundvandsmagasins strømningsforhold. Blå pile viser grundvandet's strømningsretningen [26]. Rammelokalområdet er markeret med rød.

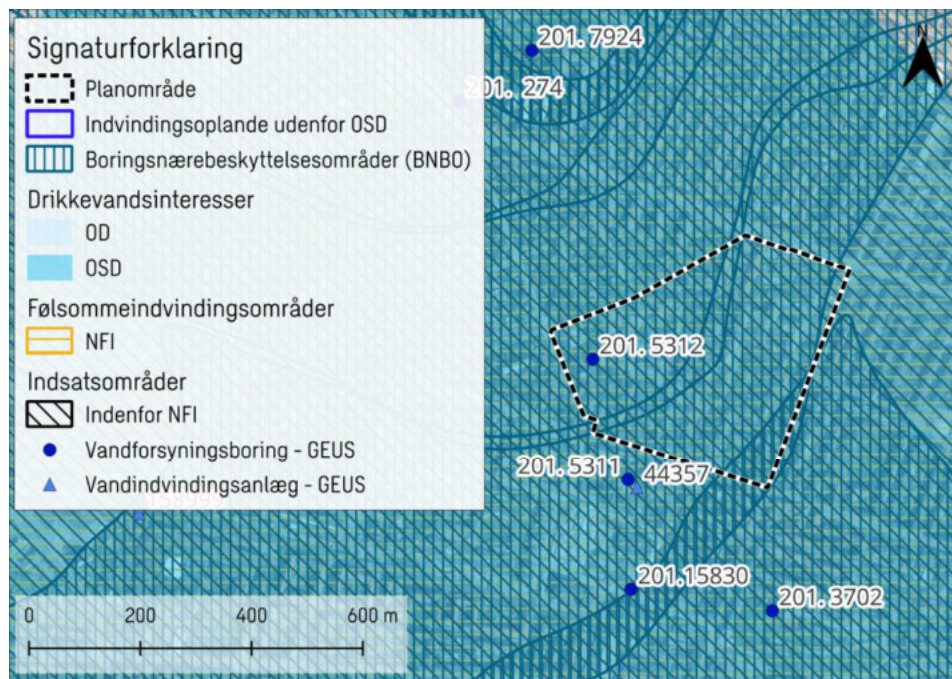
Rammelokalområdet overlapper 2 grundvandsforekomster ifølge vandområdeplanen [29]. Dette omfatter én terrænnær grundvandsforekomst dkms_3645_ks, som udgøres af kvartær sand, og én regional dkms_3627_kalk, som udgøres af kalk. Begge forekomster fremgår af tværsnitsprofilen på Figur 13-1.

Den terrænnære forekomst har jf. genbesøget af vandområdeplan 2021 – 27 ringe samlet kemisk tilstand grundet overskridelser af chlorid, pesticider og chlorerede opløsningsmidler. Den regionale grundvandsforekomst har også ringe samlet kemisk tilstand. Årsag til manglende målopfyldelse skyldes overskridelser af arsen, klorerede opløsningsmidler, klorid, MTBE, nikkel, pesticider via drikkevandstesten.

Rammelokalområdet ligger inden for områder kortlagt som områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), indvindingsoplade til almen vandforsyning (IOL), boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) og følsomme indvindingsområder (FIO) herunder nitratfølsomme indvindingsområder (NF) og indsatsområder jf. statens grundvandskortlægning [27]. Grundvandsbeskyttelsesområder fremgår af Figur 13-3.

Det indvindingsopland som berør rammelokalområdet, er indvindingsopland til Frederiksberg Vandværk. Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) beskytter de tre almene vandforsyningsboringer DGU-nr. 201.5312, 201.5311 og 201.3702, som forsyner Frederiksberg Vandværk. Vandforsyningsboring 201.5312 ligger desuden inden for rammelokalområdets afgrænsning i den vestlige del. Vandforsyningsboringerne indvinder drikkevand fra det underliggende kalkmagasin i dybderne 30-50 meter under terræn.

Ud fra GEUS' boringsdatabase ses det, at der også ligger en anden vandboring inden for rammelokalområdet med DGU-nr. 201.3691. Boringen er også en vandforsyningsboring tilknyttet Frederiksberg Vandværk, men boringen er ikke aktiv ifølge dens borerapport [30].

Figur 13-3. Oversigt over drikkevandsinteresser, følsomme indvindingsområder, boringsnære beskyttelsesområder og indvindingsoplade, samt almene vandforsyningsboringer [27] inden for og nær rammelokalområdet.

13.3 Vurdering af påvirkninger

Rammelokalplanen indebærer ikke andre forhold eller retningslinjer, der kan medføre en negativ påvirkning af grundvandsforholdene end anlæggelse af parkeringskældre.

Der vil ikke blive givet tilladelse til nedsivning inden for området, da området er udpeget som område med særlige drikkevandsinteresse (OSD) og boringsnært-beskyttelsesområde (BNBO). Desuden vurderes ændring af arealanvendelsen at være mindre grundvandsbelastende end hospitalsdrift. Der vil herudover udlægges 10 meters beskyttelseszone fra den almene indvindingsboring, som ligger inden for rammelokalområdet.

I rammelokalplanen fastsættes der bestemmelser i henhold til parkering jf. rammelokalplanens bestemmelser i afsnit 4.4. Her beskrives det, at parkering alt overvejende skal ske under terræn i parkeringskældre i kanten af det nye kvarter.

Den endelige udformning og placering af parkeringskældre, vil fastsættes i de kommende, byggeretsgivende lokalplaner.

Nuværende planlagte placeringer af p-kældre fremgår af Figur 13-4.

Figur 13-4. Oversigt over planlagte placeringer af p-kældre jf. rammelokalplan 245 for Hospitalshaven.

Med udgangspunkt i den nationale geologiske model FOHM (Fælles Offentlig Hydrologisk Model), som grundvandsforekomster er kortlagt ud fra, træffes der forventelig et kvartært sandmagasin (terrænnær grundvandsforekomst dkms_3645_ks) 5-12 meter under terræn. Med den antagelse at et sekundært magasin træffes i disse dybder med et vandspejl målt 3-4 meter under terræn, vurderes det på nuværende grundlag, at der kan udgraves til 3-4 meters dybde uden bundbrudsrisiko. Ved etablering af dybere kældre kan det ikke udelukkes, at der kan blive behov for grundvandssænkning for at undgå grundbrud i forbindelse med etableringen af parkeringskældrene.

Tilgængelige geotekniske boringer fra GeoAtlas og GEUS' boringsdatabase Jupiter inden for rammelokalområdet viser, at der træffes et sandmagasin tættere på terræn, end den geologiske model FOHM har estimeret. På nuværende grundlag er det uvist om det øvre sandlag er vandførende, men hvis det er det, kan der blive behov for en midlertidig grundvandssænkning i forbindelse med udgravning af kældre.

Der er kortlagt 3 jordforureningslokaliteter inden for rammelokalområdet, herunder én V1-kortlagt og 2 områder kortlagt på vidensniveau 2 (V2).

Få boringer viser, at det terrænnære sandlag er aflejret direkte oven på kalken, hvorfor der kan forventes en hydrauliske forbindelse mellem de to magasiner.

I den videre planlægning skal det derfor sikres at evt. grundvandssænkninger ikke medfører en mobilisering af forurening der kan medføre en påvirkning grundvandsforekomsterne.

Da kalkmagasinet anvendes som drikkevandsressource for Frederiksberg vandforsyning, skal det i den videre planlægning sikres, at drikkevandsressourcen beskyttes, hvis det vurderes at der kan blive behov for midlertidig grundvandssænkning.

Hvis det i den videre planlægning sikres, at der ved evt. midlertidige grundvandssænkninger gennemføres de nødvendige afværgetiltag, vurderes det at rammelokalplanforslaget vil have en **ubetydelig** påvirkning på grundvandsforekomsterne og drikkevandsressourcen.

Nødvendige afværgetiltag omfatter at overvåge grundvandsspejlet mellem grundvandssænkningen og de kortlagte jordforureningslokaliteter samt en løbende overvågning af vandkvaliteten under udførsel af den midlertidige grundvandssænkning. Hvis det observeres at vandkvaliteten ændres, skal der iværksættes reinfiltration mellem grundvandssænkningen og jordforureningslokaliteterne, for at undgå at ændre på strømningsforholdene og trække forurening hen mod grundvandssænkningen.

Rammelokalplanforslaget vil derfor ikke føre til en forringelse af grundvandsforekomsterne nuværende tilstand, eller hindre senere målopfyldelse.

13.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Den præcise dybde af p-kældre samt fastlagt placering kendes ikke på nuværende tidspunkt.

Når de konkrete placeringer kendes, kan der gives et bud på max dybder til lokalplanen.

13.5 Afværge og overvågning

Der vil ikke blive etableret afværgeforanstaltninger eller blive udført overvågning relateret til dette kapitel.

Der er på et senere tidspunkt behov for supplerende geotekniske undersøgelser af jordbundsforholdene, bundbrudsrisiko og tilstedeværelse af terrænnært grundvand.

Ved en eventuel midlertidig grundvandssænkning i forbindelse med udgravninger af kældre, kan der blive behov for at iværksætte recirkulering for at hindre mobilisering af jord- og eventuel grundvandsforurening ved sænkninger nær kortlagte jordforureningslokaliteter.

13.6 Sammenfattende vurdering

Det vurderes samlet, at der ved realisering af forslag til rammelokalplan, rummende mulighed for parkeringskældre, ikke vil være nogen påvirkning på grundvandsforhold, herunder grundvandsressourcen og grundvandsforekomster og dermed en **ubetydelig påvirkning**.

14 Luftkvalitet

Dette kapitel vurderer, om de aktiviteter, som plangrundlaget muliggør, vil påvirke den nuværende luftkvalitet i og omkring planområdet. Derudover belyses, om trafik og nærliggende eksisterende virksomheder kan have indflydelse på luftkvaliteten i planområdet, herunder bidrag af lugt- og luftforurenende stoffer.

14.1 Metode og afgrænsning

Vurderingen af luftkvalitet i forbindelse med rammelokalplanen tager udgangspunkt i både baggrundsforurening og lokale kilder i området. Formålet er at belyse, om planens realisering kan medføre væsentlige ændringer i luftkvaliteten, eller om gældende grænseværdier forventes overholdt.

14.1.1 Trafik og baggrundsforurening

Luftforurening stammer bl.a. fra vejtrafik, skibe, brændeovne, industri og energiproduktion. Hertil kommer langtransporterede bidrag, ligesom en del danske udslip spredes til andre lande. Niveaue af luftforureningen er afhængig af hvor den opføres. I byområder som Frederiksberg opfører man forureningen i byens baggrund og i gadeniveau, hvor koncentrationerne er højest.

Målestationer placeret i byen registrerer den generelle forurening i byområdet fra fx trafik og boligopvarmning. Stationerne er placeret på stærkt trafikerede gader og afspejler forureningsniveauer, hvor kvælstofoxider (NO_x), kulmonoxid (CO) og partikler (PM2.5 og PM10) er mest fremtrædende.

I det følgende fokuseres på partikler, samt kvælstofoxider, hvor NO₂ er den sundhedsskadelige komponent. NO₂ dannes ved forbrændingsprocesser. Partikler opstår både ved forbrænding og mekanisk nedbrydning, f.eks. ved slid fra dæk og bremses.

Baggrundskoncentrationer for NO_x og partikler er baseret på DCE's landsdækkende luftkvalitetsmodeller, som er tilgængelige via Danmarks Arealinformation.

14.1.2 Industri

Luft/lugtemissioner fra nærliggende virksomheder er kortlagt inden for ca. 500 m fra planområdet. Relevante virksomheder er udvalgt til nærmere gennemgang og eventuelle orienterende spredningsberegninger udføres via OML-modellen.

Beregninger udføres ved brug af programmet OML-Multi 7.1. Beregningsresultaterne vurderes i forhold til om gældende lovkrav for luft/lugtemissioner kan forventes at være overholdt i planområdet. For luftforurenende stoffer er det B-værdier, der skal overholdes.

14.1.3 Datagrundlag

Til vurdering af baggrundskoncentrationer for NO_x og partikler er DCE's landsdækkende luftkvalitetsmodeller, som er tilgængelige via Danmarks Arealinformation, anvendt. Suppleret med Frederiksberg Kommunes "Strategi for Ren Luft 2030". Samme datagrundlag anvendes til vurdering af påvirkning fra trafikken.

Datagrundlaget vurderes som værende **tilstrækkeligt**.

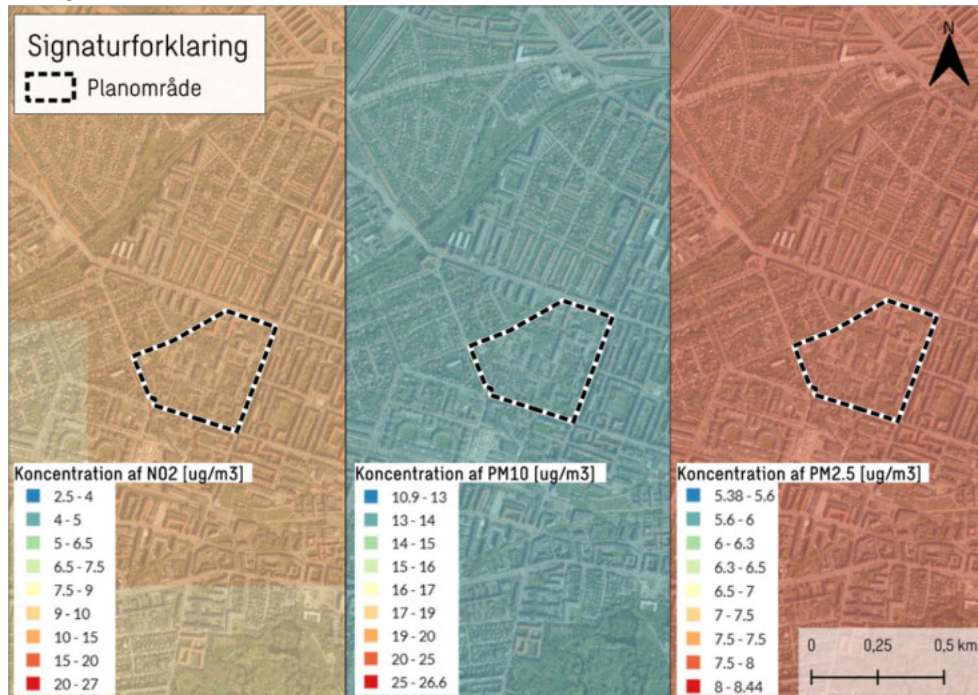
Til virksomhedskortlægningen tages udgangspunkt i den Digitale MiljøAdministration (DMA) [31], som er Miljøstyrelsens database over virksomheder, der er omfattet af bl.a. miljøtilsynspligten. Derudover suppleres med indhentede akter og andre offentlige tilgængelige oplysninger, såsom luftfoto fra Danmarks Arealinformation [32], Google samt Swecos GIS-redskaber.

Datagrundlaget vurderes som værende **godt**.

14.2 Eksisterende forhold

14.2.1 Baggrundskoncentration

I Figur 14-1 fremgår den beregnede baggrundskoncentration for NO_x og partikler i planområdet i 2023 fra DCE.

Figur 14-1 Nuværende luftkvalitet ved planområdet (DCE, 2023)

Koncentrationen af NO₂ er 10-15 µg/m³, koncentrationen af PM₁₀ er 13-14 µg/m³, og koncentrationen af PM_{2.5} er 7,5-8 µg/m³. [33]EU's nuværende grænseværdier og WHO's anbefalede retningslinjer er præsenteret i Tabel 14.1.

Tabel 14.1 Grænseværdier for NO₂, PM_{2.5} og PM₁₀ iht. EU Direktiv 2008/50/EC [34] og WHO 'Air Quality Guidelines' [35].

Parameter	Middlingsperiode	Gældende EU grænseværdi (µg/m ³)	EU grænseværdi (µg/m ³) fra 2030	WHO AQG-niveau (µg/m ³)
PM _{2.5}	Årsmiddel	25	10	5
PM ₁₀	Årsmiddel	40	20	15
NO ₂	Årsmiddel	40	20	10

Alle EU's nuværende grænseværdier overholdes, mens WHO's retningslinjer kun er overholdt ved PM₁₀ niveauet, hvilket generelt er gældende for størstedelen af Danmark.

Ifølge en kildekortlægning i Frederiksberg Kommunes "Strategi for ren luft 2030", står vejtransport for det langt den største lokale emission af NO_x, svarende til knap 82 %. Brændeovne står for ca. 46 % af den lokale emission af små partikler, mens vejtransporten bidrager med ca. 24 % af den større partikeludledning.

14.2.2 Nærliggende industri

Ved kortlægningen af de virksomheder, der ligger inden for en radius på ca. 500 meter omkring planområdet er der udvalgt én virksomhed af interesse til videre undersøgelse.

Virksomheden CTR I/S beliggende på Stæhr Johansens Vej 38, leverer varme i form af fjernvarmeforsyning til hovedstadsområdet. Virksomheden har en skorsten på 135 m, hvori de luftforurenende stoffer NO_x, CO, SO₂ og støv emitterer. Det er derfor vurderet relevant at foretage en orienterende spredningsberegning. Beregningerne udføres i tre forskellige højder: 1,5 m, 6,0 m og 10,5 meter over terræn, svarende til gadeplan samt midt og øverste etagehøjde i det planlagte byggeri.

Beregningsresultaterne vurderes i forhold til gældende lovkrav til luftforurening (B-værdier).

Relevante akter er fremsendt af Frederiksberg Kommune, som er miljømyndighed for virksomheden.

Terrændata fra dataforsyningen er indtastet i modellen. Anvendte meteorologiske data er fra Aalborg 1974-83, og ved vurdering af overholdelse af B-værdi benyttes den beregnede 4. største månedlige 99 % fraktil, jf. Luftvejledningen.

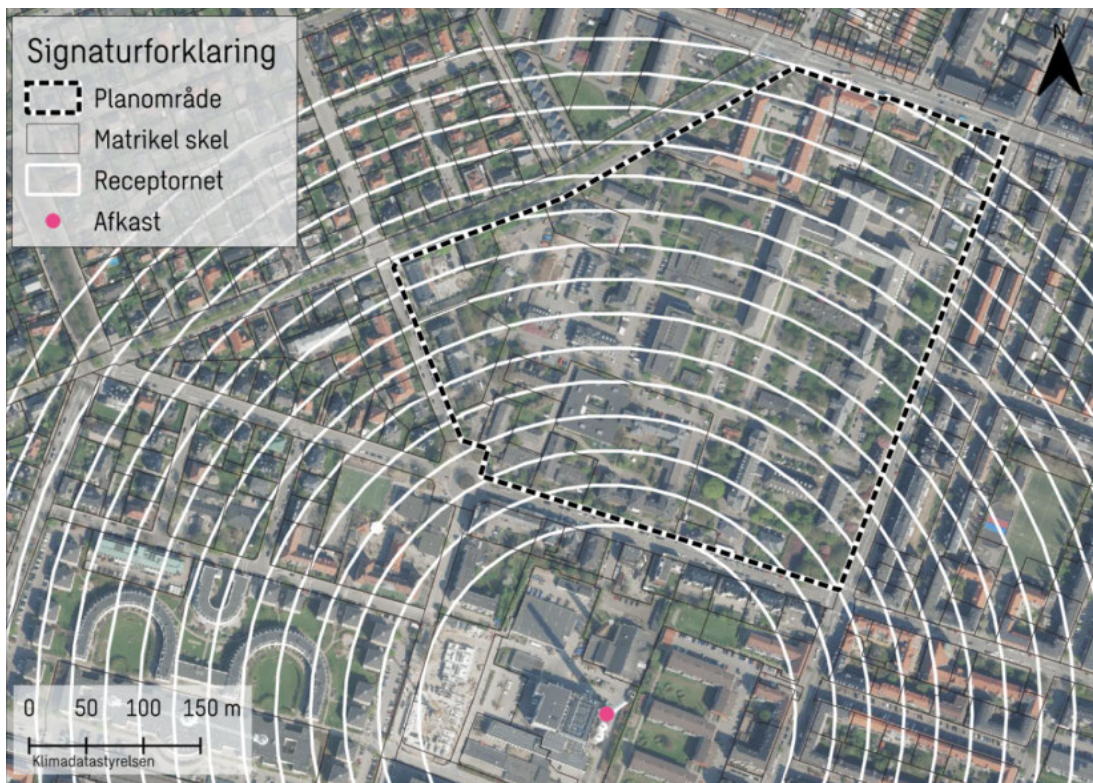
Placering af virksomhedens afkast i forhold til planområdet fremgår af Figur 14-2.

Figur 14-2 Placering af CTR I/S's afkast ift. planområdet

Receptornettet er lagt med beregningscentrum placeret ved virksomhedens afkast. Den første receptorring er korteste afstand til planområdets skel. Herefter ligger ringene med 30 meters afstand, så hele planområdet er dækket repræsentativt.

En skitse af receptornet fremgår af Figur 14-3:

Figur 14-3 Skitse af receptornet anvendt i OML beregning.

Data om emissioner og indfyret effekt er hentet fra virksomhedens miljøgodkendelse fra 2022. Højde på skorsten samt ind- og udvendig diameter af målt ud fra luftfotos. Temperaturen er antaget baseret på erfaring fra lignende virksomheder. Volumenstrømmen er beregnet ud fra Luftvejledningens anvisninger.

Alle inputdata anvendt i OML-beregningerne fremgår af Tabel 14.2.

Tabel 14.2 Inputdata anvendt i OML-beregninger under maksimale tilladte forhold.

Stof	Emission		Volumenstrøm		Temperatur [°C]	DSI [m]	DSO [m]	HS [m]	HB [m]
NOx	200	Nm ³ /s	84	Nm ³ /s	125*	3,0	5,0	135	0
SO ₂	85	Nm ³ /s							
Støv	25	Nm ³ /s							
CO	20	Nm ³ /s							

Det beregnede scenarie repræsenterer et "worst case", i det emissionerne er sat til netop emissionsgrænseværdierne. Der er desuden regnet på en samlet indfyret effekt på 220 MW, som er det absolut maksimale anlægget kan køre ved.

Resultaterne viser, at B-værdien for alle stoffer er overholdt med god margin i samtlige receptorringe og -højder. Detaljerede resultater fra OML-beregningen fremgår af Bilag 3.

På baggrund af de gennemførte spredningsberegninger vurderes emissionerne fra CTR ikke at medføre overskridelser af gældende grænseværdier, og der forventes derfor ingen væsentlig påvirkning af luftkvaliteten eller lugtgener fra den nærliggende industri.

14.3 Vurdering af påvirkninger

14.3.1 Trafik og baggrundsforurening

Gennemførelsen af rammelokalplanen, ud fra efterfølgende byggeretsgivende lokalplaner, vil medføre begrænsede ændringer i det trafikalemiljø i forhold til referencescenariet og trafikændringen vurderes samlet set at have en **ubetydelig** påvirkning (se afsnit 11.6). Trafikkens påvirkning på luftkvaliteten, som følge af en gennemførelse af lokalplanen, ligeledes som **ubetydelig**, når den generelle forventede vækst i kommunen tages i betragtning.

Frederiksberg Kommune har i ”Strategi for Ren Luft 2030” fastlagt fem indsatsområder, som skal sikre en varig forbedring af luftkvaliteten. Et hovedfokus er transport, hvor kommunen har som mål at blive Danmarks mest cyklende by og samtidig landets førende elbil-kommune. Busdriften skal være fuldt elektrificeret i 2025, og den kollektive mobilitet skal styrkes gennem metro, delebiler og en forbedret grøn infrastruktur. Frederiksberg Elbilby nr. 1 har som mål, at i 2030 skal 60% af personbilerne være eldrevne. Dertil kommer bedre muligheder for opladning af elbiler samt miljøzone - tiltag der skal reducere luftforurening fra fossile køretøjer. Strategien omfatter desuden reduktion af emissioner fra brændeovne, anvendelse af nye teknologier til rensning af luften i byrummene, øget overvågning og samarbejde samt information og værktøjer, der kan understøtte borgernes egen indsats.

Det overordnede mål er, at luftkvaliteten i 2030 overholder WHO’s grænseværdier for både partikler (PM_{2.5}) og NO₂. Dermed skal luftkvaliteten i planområdet forbedres uanset, om lokalplanen gennemføres eller ej. På den baggrund vurderes planens påvirkninger at være **ubetydelig**.

14.3.2 Nærliggende industri

For de omkringliggende virksomheder blev kun én identificeret med et muligt indflydelsesområde i planområdet. Orienterende spredningsberegninger viser, at virksomheden CTR ikke vil give anledning til væsentlig luftforurening i planområdet - hverken nu eller fremtidigt. Da planområdet i forvejen er omgivet af boliger, forventes gennemførelsen af lokalplanen heller ikke at begrænse øvrige eksisterende virksomheders muligheder for vækst eller udvidelse. Påvirkningen vurderes derfor at være **ubetydelig**.

14.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Der er ikke konstateret manglende viden, for at kunne vurdere om vedtagelsen af planerne, vil have en påvirkning ift. luft inden for området på dette detaljeringsniveau.

14.5 Afværge og overvågning

Der foreslås ikke særskilte afværge- eller overvågningstiltag i forbindelse med miljøvurderingen.

14.6 Sammenfattende vurdering

En stor del af luftforureningen på Frederiksberg stammer fra langtransporterede bidrag fra øvrige dele af Europa, særligt når det gælder partikelforurening. De væsentligste lokale kilder til luftforurening er vejtrafik og brændeovne. Baggrundskoncentrationerne ligger under EU’s gældende grænseværdier, men overskrider delvist WHO’s mere skærpede anbefalinger samt EU’s grænseværdier for 2030. Indledende undersøgelse af nærområdet nuværende virksomheder viser kun én virksomhed til nærmere undersøgelse for eventuelle væsentlige lugtgener i planområdet. Orienterende beregninger viser, at den nærliggende virksomhed CTR I/S ved Frederiksberg Forsyning ikke bidrager væsentligt til luftforureningen i området, og planens gennemførelse vurderes ikke at påvirke virksomhedens driftsmuligheder.

Der er ingen virksomheder eller andre aktiviteter i nærområdet, der giver anledning til lugtgener.

Gennemførelsen af lokalplanen vil medføre en vis øget trafik sammenlignet med referencescenariet, men når den generelle forventede vækst i kommunen inddrages, vurderes denne påvirkning som **ubetydelig**.

Frederiksberg Kommune har i ”*Strategi for Ren Luft 2030*” forpligtet sig til markante reduktioner i luftforureningen, særligt fra transport. Dette indebærer bl.a. fuld elektrificering af busdriften i 2025, øget andel af el- og hybridbiler, styrket cykel- og kollektivtrafik samt miljøzone. Dermed skal luftkvaliteten i 2030 overholde WHO’s grænseværdier for PM_{2.5} og NO₂ – uanset om lokalplanen gennemføres eller ej.

På den baggrund vurderes lokalplanens samlede påvirkninger af luftkvaliteten som **ubetydelige**

15 Støj og vibration

I dette kapitel vurderes de sandsynlige påvirkninger af befolkningens levevilkår på baggrund af påvirkninger fra støj og vibrationer i forbindelse med særligt rammelokalplanens driftsfase. Der er dog, som med trafik, foretaget vurderinger af anlægsfasen ud fra forventninger til anlægsarbejdet og erfaringer med sådanne.

15.1 Metode og afgrænsning

15.1.1 Datagrundlag

Forslag til rammelokalplan 245 lægger op til, at der etableres både boliger, erhverv og kultur- og fritidsaktiviteter blandet i samme minikvarterer og potentielt set i samme bygninger. Det kan derfor ikke udelukkes, at der vil blive udfordringer med støj fra erhverv/virksomheder og kulturelle begivenheder i rammelokalplan-området.

Der planlægges tre underjordiske parkeringsanlæg med samlet ca. 700 parkeringspladser, som vil være placeret i områdets ydre periferier, samt ca. 50-75 parkeringspladser i terræn. Den interne trafik i området vil primært tilgodese de bløde trafikanter. Der forventes et minimum af tung trafik, der primært vil være vareleveringer, renovationsafhentning etc.

Det forventes, at virkeliggørelsen af planerne vil medføre en minimalt øget trafik på de omkringliggende veje, Nordre Fasanvej, Nylandsvej, Tesdorpsvej og Godthåbsvej.

Der vil i anlægsfasen være anledning til støj og vibrationer ifm. anlægskørsel og -operationer i og omkring planområdet, som vurderes at kunne have en negativ indvirkning på naboer til planområdet. Ligeledes foregår anlægsarbejdet over mange år og i flere etaper, og nytilflyttede boliger og erhverv vil også kunne opleve gener ifm. anlægskørsel og -operationer ifm. senere faser, som byggeriet skrider frem.

Der er foretaget kvalitative vurderinger af støj og vibrationsforholdene under anlægs- og driftsfasen blandt andet baseret på tilgængelige trafikstøjkort fra den nationale trafikstøjkortlægning og trafiktællinger fra Mastra. Vurderingen læner sig op ad beskrivelserne i kapitel 11 Trafik og parkeringsforhold.

Datagrundlaget vurderes at være **tilstrækkeligt**.

15.2 Eksisterende forhold

Planområdet, der i dag primært huser Frederiksberg Hospital, påvirkes i dag i et begrænset omfang af trafikstøj fra de omkringliggende veje, Nordre Fasanvej, Nylandsvej, Tesdorpsvej og Godthåbsvej. Den eksisterende bebyggelse langs områdets periferi fungerer afskærmende for trafikstøjen, sådan at det primært er de ydre facader som vender ud mod de omkringliggende veje, som oplever trafikstøjsbelastninger i noget nævneværdigt omfang. Der er meget begrænset intern kørsel på området, som primært består af besøgende samt kørsel ifm. med drift af hospitalet.

Figur 15-1 – Vejstøj (L_{den}) fra de omkringliggende veje. Fra den nationale støj kortlægning (2022).

Vurderingen af den eksisterende trafikstøjsbelastning er baseret på støjniveauerne angivet i Figur 15-1 fra den nationale støj kortlægning foretaget i 2022.

Det fremgår heraf, at langt størstedelen af rammelokalplansområdet oplever trafikstøjsniveauer under 53 dB (ingen farve), hvilket sker som følge af bygningernes afskærmning i områdets periferi. Ude langs ved de omkringliggende veje forekommer der dog støjniveauer på mellem 53-73 dB, med især høje niveauer langs Tesdorpsvej, Godthåbsvej og Nordre Fasanvej.

Planområdet er i Frederiksberg Kommunes Kommuneplan 2025 i sin helhed udlagt som område til blandede byfunktioner. I de omkringliggende kvarterer findes både områder til blandet bolig- og erhvervsbebyggelse og etageboligområder samt områder udlagt til offentlige formål.

Figur 15-2 – Eksisterende udlægning af de omkringliggende områdetyper.

Af virksomheder i umiddelbar nærhed af planområdet fremhæves en større dagligvarebutik nord for Godthåbsvej samt CTR I/S, som ligger syd for Nyelandsvej. Dertil ligger der en større transformatorstation ud mod Nordre Fasanvej inden for planområdet. Denne transformatorstation er placeret i en lukket bygning.

15.2.1 Miljømål – støj

Nærværende afsnit beskriver de relevante støjgrænseværdier for de forskellige støjtyper, som følge af de ovenfor beskrevne eksterne faktorer.

Trafikstøj

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 4/2007 "Støj fra veje" angives de vejledende grænseværdier for vejtrafikstøj som anført i Tabel 15.1.

Tabel 15.1 – Vejledende støjgrænser for vejstøj udendørs jf. Miljøstyrelsens vejledning 4/2007 "Støj fra veje".

Område	Udendørs grænseværdi for støj fra veje
Boligområder, børnehaver, vuggestuer, skoler og undervisningsbygninger, plejehjem, hospitaler o.l. Desuden kolonihaver, udendørs opholdsarealer og parker.	$L_{den} \leq 58$ dB
Hoteller, kontorer mv.	$L_{den} \leq 63$ dB

Ved byfornyelse, huludfyldning o.l. i eksisterende boligområder samt områder for blandede byfunktioner i bymæssig bebyggelse anvendes ofte en grænseværdi for det indendørs støjniveau med delvist åbne vinduer på $L_{den} = 46$ dB for vejtrafikstøj i boliger o.l. hvis den udendørs støjbelastning er større end 58 dB. Det er dog op til den respektive kommune at fastsætte de gældende grænseværdier for det aktuelle projekt.

Foruden de ovenstående grænseværdier for det udendørs støjniveau, gælder Bygningsreglementets grænseværdier angivet i Tabel 15.2 for støjniveauet indendørs med lukkede vinduer og døre.

Tabel 15.2 – Grænseværdier for vejstøj indendørs jf. BR18.

Rumtype	Lukkede vinduer
Opholds- eller soverum i en bolig, fælles opholdsrum samt andre rum til overnatning.	$L_{den} \leq 33$ dB ¹⁾
Hoteller, kontorer mv.	$L_{den} \leq 38$ dB ²⁾

1) Grænseværdi iht. BR18

2) Forslag til projekteringsværdi iht. BR18

Virksomhedsstøj

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder" angives de vejledende grænseværdier for virksomhedsstøj som anført i Tabel 15.3 og Tabel 15.4.

Tabel 15.3 – Vejledende grænseværdier for støjbelastningen fra virksomheder målt udendørs. Jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern Støj". Tallene er angivet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A), som funktion af tidsrum og områdetype. Maksimalstøjsværdier er angivet i parentes.

Tidsrum / Områdetype (faktisk anv.)	Mandag-fredag kl. 07.00-18.00 lørdag kl. 07.00-14.00	Mandag-fredag kl. 18.00-22.00 lørdag kl. 14.00-22.00 søn- og helligdag kl. 07.00-22.00	Alle dage kl. 22.00-07.00
3. Områder for blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder (bykerne)	55	45	40 (55)
4. Etageboligområder	50	45	40 (55)

Tabel 15.4 – Vejledende grænseværdier for støjbelastningen fra virksomheder ved bygningstransmitteret støj målt indendørs. Jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern Støj". Tallene er angivet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A), som funktion af tidsrum og anvendelse. Maksimalstøjsværdier er angivet i parentes.

Tidsrum / Anvendelse	Dag og aften kl. 07.00-22.00	Nat kl. 22.00-07.00
1. Virksomheder (bortset fra kontorer)	50	50
2. Kontorer	40	40
3. Beboelsesrum	30	25 (40)

Støj og vibrationer ved bygge- og anlægsarbejde

I Frederiksberg Kommune er regler for støj ved bygge- og anlægsarbejde beskrevet i Frederiksberg Kommunes "Vejledning om miljøforhold ved bygge- og anlægsarbejder" samt "Forskrift for begrænsning af støjende og støvende bygge- og anlægsarbejder". Støjgrænser, tidsrum og særlige forhold gengives herunder i Tabel 15.5 og i den efterfølgende tekst.

Heri beskrives følgende støjgrænser og tidsrum:

Tabel 15.5 – Støjgrænser for bygge- og anlægsstøj jf. Frederiksberg Kommunes "Vejledning om miljøforhold ved bygge- og anlægsarbejder".

Art og tidspunkt	Støjgrænse Ækvivalente korrigerede (gennemsnitlige) støjniveau
Støjende* arbejde på hverdage i perioden fra kl. 7-18	70 dB(A)
Særligt støjende** arbejde på hverdage i perioden fra kl. 8-16	70 dB(A)
Alle arbejder på hverdage fra kl. 18-7	40 dB(A)
Lørdage, hele døgnet	40 dB(A)
Søn- og helligdage, hele døgnet	40 dB(A)

Om natten (mellem kl. 22-7) alle ugedage, må det maksimale støjniveau desuden ikke overstige 60 dB(A).

Støjgrænserne gælder ved de omkringliggende boliger og andre støjfølsomme områder.

Støjende og særligt støjende arbejde uden for de nævnte tidsrum må kun foretages undtagelsesvis, og kun efter forudgående dispensation fra kommunen.

* Følgende arbejder betragtes som *støjende* og må udføres på hverdage fra 7-18:

- Anvendelse af elektriske bore- og skæremaskiner eller lignende.
- Anvendelse af tårnkran eller lignende
- Anvendelse af elektriske lifte eller lignende
- Anvendelse af trykluftværktøj
- Opstilling og nedtagning af stillads
- Af- og pålæsning af byggematerialer og affald
- Tilsvarende støjende aktiviteter

** Følgende arbejder betragtes som *særligt støjende* og må derfor kun udføres på hverdage fra kl. 8-16:

- Etablering af spunsvægge
- Etablering af jordankre
- Betonnedbrydning og betonskæring
- Tilsvarende støjende aktiviteter.

Mht. vibrationer bør de målte maksimalværdier for mærkbare vibrationer ved de omkringliggende boligbebyggelser ikke overstige 75 dB(A) (KB-vægtet accelerationsniveau). Samtidig skal bygningsskadelige vibrationer helt undgås. Dette sikres almindeligvis ved at etablere vibrationsovervågning af de nærmeste bygninger i de relevante anlægsperioder. For øvrige forhold vedrørende støj fra bygge- og anlægsarbejde henvises til vejledningen og forskriften.

15.3 Vurdering af påvirkninger

I det følgende vurderes miljøpåvirkningen i driftsfasen hvad angår støj fra trafik og virksomheder. Til sidst i afsnit 15.3.3 vurderes påvirkninger i anlægsfasen for såvel støj som vibration.

15.3.1 Støj fra trafik

Den forventede trafikafvikling og -udvikling i forbindelse med realisering af rammelokalplanforslaget, som beskrevet i kapitel 11 Trafik og parkeringsforhold forventes ikke at have en nævneværdig effekt på mængden af trafik på de omkringliggende veje, og derved ikke på de trafikstøjniveauer som er præsenteret i Figur 15-1. Derudover forventes den interne trafik at være så minimal, at trafikstøjniveauer internt i rammelokalplansområdet på udendørs opholdsarealer og bygningsfacader, ved en realisering af rammelokalplanforslaget, fortsat vil ligge under den vejledende grænseværdi på $L_{den} \leq 58$ dB.

Det vurderes, at der er flere bygninger og udendørs opholdsarealer langs de omkringliggende trafikveje i rammelokalplansområdets periferi, hvor det vil være nødvendigt at indføre afskærmning for udearealer som tænkes anvendt som opholdsarealer, samt facade- og vinduesløsninger der tillader overholdelse af de indendørs trafikstøjniveauer i boliger, med både lukkede og delvist åbne vinduer – hvis der planlægges boliger i disse områder. Dette kan ske med særlig afskærmning uden for vinduer, eller særligt isolerende konstruktioner herunder for eksempel "russervinduer". Enkelte steder kan eksisterende mure benyttes til støjafskærmning, men med meget lokale effekter på udearealer, kan det kræve forlængelse og forhøjning af eksisterende mure. Hvis sådanne løsninger bliver nødvendige, vil

det skulle afvejes med hensyn til ønsket om bevaring af visse eksisterende bygninger, og deres arkitektur, bevaringsværdier og kulturhistoriske betydninger, i hospitalsområdet.

Der bør kun planlægges etablering af altaner på facader med en støjbelastning på $L_{den} \leq 58$ dB, hvilket vil udelukke størstedelen af facaderne ud mod trafikvejene. Alternativt skal der indtænkes glasafskærmning på altanerne, som kan sikre, at kravet til trafikstøj på udendørs opholdsarealer stadig kan overholdes.

Øvrige internt liggende udendørs opholdsarealer og facader forventes belastet af trafikstøjsniveauer under 58 dB, og dermed forventes Miljøstyrelsens grænseværdier for trafikstøj overholdt.

Ved at sikre, at de vejledende grænseværdier kan overholdes, vurderes det, at trafikstøj vil have en **neutral påvirkning** på planområdet.

15.3.2 Støj fra virksomheder

CTR I/S er omfattet af en miljøgodkendelse, hvori støjgrænser er defineret for plejehjem og etageboliger, som ligger nærmere virksomheden end planområdet gør. Dertil er planområdet støjskærmet i forhold til virksomheden af netop plejehjemmet og etageboligerne. De samme støjgrænser vil være gældende ved boliger inden for planområdet, og det forudsættes derfor, at CTR I/S ikke vil give anledning til støjgener i rammelokalplansområdet. Det er tidligere i forbindelse med udarbejdelse af lokalplan for et område på Nylandsvej/Ndr. Fasanvej (forslag til lokalplan 240) overfor hospitalet, vurderet at der ikke er støj fra Frederiksberg Forsyning over de vejledende støjgrænser. Området vil således heller ikke være udsat for støj fra Frederiksberg Forsyning.

Transformerstationen indenfor planområdet bibeholdes. Transformatorer er placeret i en aflukket bygning, og den vurderes derfor ikke at give anledning til støjgener. Dette foreslås undersøgt i en senere fase.

Under antagelse af, at dagligvarebutikken nord for Godthåbsvej overholder deres støjgrænser for virksomhedsdrift til nærmere beliggende naboer, vurderes driften af denne ikke at give anledning til støjgener i rammelokalplansområdet.

Rammelokalplanen giver mulighed for etablering af spisesteder, liberale erhverv og detailhandel og mindre hotel, alle i virksomhedsklasse 1. Varelevering der foregår via private veje/privat område, hvorfor kørsel herpå er omfattet af støjgrænser til ekstern støj fra virksomheder. Ligeledes vil aflæsning og håndtering af varer samt støj fra ventilations- og køleanlæg være omfattet af støjgrænserne, og med mulige korte afstande til boliger i rammelokalplansområdet er der risiko for overskridelse af støjgrænserne, særligt i aften- og natperioderne samt på lørdage og søndage. Det vil være muligt at begrænse støjpåvirkningen ved at placere støjklenderne hensigtsmæssigt, afskærmet fra boliger. Det kan også minimere påvirkningen, at vareleverancer begrænses til dagperioden på hverdage. Ovenstående vil være meget afhængigt af hvilke typer butikker og erhverv der etableres, og hvor de etableres.

Det antages således, at typen, mængden og placeringen af erhverv fastsættes nærmere på en sådan måde, at boliger og erhverv kan sameksistere inden for planområdet. Alle fremtidige virksomheder vil være underlagt at overholde grænseværdierne for ekstern støj fra virksomheder målt udendørs fremlagt i Tabel 15.3 og yderligere også grænseværdier for bygningstransmitteret støj fremlagt i Tabel 15.4.

Samlet set vurderes virksomhedsstøj fra omkringliggende virksomheder at have en **neutral påvirkning** på planområdet.

Planlægning og udlægning af erhverv og virksomheder internt på planområdet bør udføres således, at disse ikke giver anledning til mindre negative påvirkninger for områdets nye beboere.

15.3.3 Støj og vibrationer fra bygge- og anlægsarbejder

Det antages, at de tidsbegrænsede anlægsarbejder der er nødvendige for realiseringen af rammelokalplanen kan planlægges og udføres sådan, at det sker i overensstemmelse med

grænseværdier for støj og vibrationer fra bygge- og anlægsarbejde, som tidligere beskrevet. Sikres dette, vil der ikke, i lovgivningsmæssig henseende, være væsentlig påvirkning af støj og vibrationer fra bygge- og anlægsarbejde ifm. med realisering af rammelokalplanen.

I begrænsede perioder kan der om dagen forventes betydelig støj fra anlægsarbejder selv om støjbelastningen er indenfor rammerne af støjkravene. Dvs., at når anlægsarbejderne er i gang, så kan naboer blive udsat for en negativ påvirkning, selv om arbejdet overholder støjkravene.

Alt i alt vurderes påvirkningen at være **neutral**, hvis de præsenterede støjregler for bygge- og anlægsarbejder på Frederiksberg Kommune overholdes. Kan dette ikke sikres vurderes påvirkningen at være **moderat**.

15.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Der er ikke endnu foretaget målinger eller beregninger af trafikstøj og virksomhedsstøj, som kan kvantificere de antagelser der er gjort i denne miljøvurdering af støj og vibrationer. Det vil i planlægnings- og projekteringsfasen være nødvendigt at udføre faktiske beregninger og/eller målinger, for retvisende at kunne planlægge de nødvendige afværgeforanstaltninger forbundet med dette.

15.5 Afværge og overvågning

Som det er beskrevet i foregående afsnit 15.3.1 skal der, efter udførelse af trafikstøjsberegninger, tages beslutninger om afværgeforanstaltninger for håndtering af trafikstøjsniveauer på udendørs opholdsarealer og indvendigt i boliger og erhverv. Dette er især relevant for bebyggelsen som ligger i planområdets periferi ud mod de omkringliggende veje. Men det kan også være relevant internt i planområdet når trafikmængder og trafikveje er nærmere defineret.

Ifm. støj fra bygge- og anlægsarbejde, så vil det være pålagt enten entreprenøren eller kommunen at facilitere støj- og vibrationsovervågning af dette, for at sikre at de beskrevne grænseværdier overholdes i processen.

15.6 Sammenfattende vurdering

Planområdet påvirkes ikke af virksomhedsstøj fra eksisterende virksomheder i nærområdet. Rammelokalplanen giver mulighed for etablering af spisesteder, liberale erhverv og detailhandel i planområdet, hvilket skal håndteres således, at støj fra varelevering, virksomhedsdrift etc. ikke bliver til gene for planområdets fremtidige beboere. Det vil være meget afhængigt af hvilken type erhverv, der etableres i planområdet, der dog vides at være i erhvervsklasse 1 jf. Miljøstyrelsens Håndbog om Miljø og planlægning. Uanset hvilke typer virksomheder, der etableres, vil de dog som minimum være pålagt af overholde grænseværdierne for ekstern støj fra virksomheder målt udendørs fremlagt i Tabel 15.3 og yderligere også grænseværdier for bygningstransmitteret støj fremlagt i Tabel 15.4. Det vurderes, at påvirkningen af støj fra virksomheder på planområdet vil være neutral.

Langt størstedelen af planområdet vil ikke være påvirket af trafikstøj fra de omkringliggende eksisterende veje. Dog vil der langs planområdets periferi være udfordringer med at overholde den vejledende grænseværdi på udendørs opholdsarealer, på facader og potentielt set indvendigt i boliger eller erhverv. Dette skal der tages hensyn til i form af afværgeforanstaltninger og stillingtagen til placering af støjfølsom anvendelse. Den interne kørsel forventes ikke at blive i et sådant omfang, at det vil give anledning til gener fra trafikstøj.

Det vurderes overordnet set, at påvirkningen af trafikstøj på størstedelen af planområdet vil være neutral. Dog kan der i planområdets periferi være en mindre negativ påvirkning, som kan reduceres til en neutral påvirkning ved de angivne afværgeforanstaltninger.

Påvirkningen af støj og vibrationer fra bygge- og anlægsarbejder vurderes at være neutral, hvis Frederiksberg Kommunes grænseværdier for disse overholdes.

Det vurderes, at støj og vibrationer fra virksomhedsstøj, trafikstøj og bygge- og anlægsarbejde samlet set vil have en **ubetydelig påvirkning** på planområdet.

16 Jordforurening

Dette kapitel vurderer, om de aktiviteter, plangrundlaget muliggør, vil påvirke den nuværende jordforureningsstatus i og omkring planområdet. I planområdet vil der være mulighed for nybyggeri samt renovering og vedligeholdelse af eksisterende, bevaringsværdige bygninger. Formålet med området er at skabe et nyt byområde med blandede byfunktioner.

16.1 Metode og afgrænsning

Der er foretaget en systematisk gennemgang af lokaliteterne inden for planområdet, hvor der enten er konstateret forurening (kortlagt på vidensniveau 2), hvor der er potentiel risiko for forurening (kortlagt på vidensniveau 1), eller hvor arealet er områdeklassificeret efter Jordforureningslovens §42 [7].

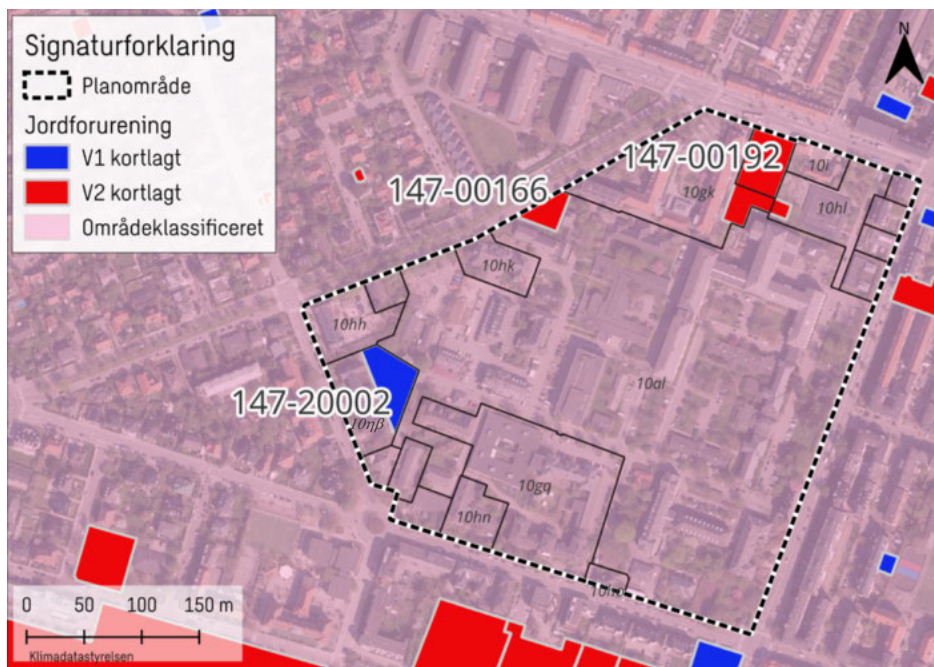
Alle V1- og V2-kortlagte arealer er nærmere beskrevet, og for de V2-kortlagte er det desuden angivet, hvilke forureningskomponenter der er påvist ved undersøgelser.

16.1.1 Datagrundlag

Informationer om kortlagte ejendomme og områdeklassificerede områder er indhentet via Danmarks Miljøportal [32]. Det vurderes, at data- og vidensgrundlaget er **tilstrækkeligt**.

16.2 Eksisterende forhold

På Figur 16-1 ses planområdet og den forureningsmæssige status af arealerne i og umiddelbart omkring planområdet for Hospitalshaven.

Figur 16-1 Jordforureningsstatus ved Hospitalshaven.

Inden for planområdet er tre lokaliteter kortlagt: to på vidensniveau 2 (V2) og én på vidensniveau 1 (V1). Hele området er områdeklassificeret, og jordflytning fra både kortlagte og ikke-kortlagte arealer kræver anmeldelse til kommunen og er underlagt analysepligt. Jord fra V1- og V2-arealer må ikke flyttes eller

genanvendes uden § 8-tilladelse. Lettere forurenede jord kan genanvendes til terrænbearbejdning, som dog kun kan gennemføres med kommunalbestyrelsens særskilte tilladelse, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 19 [6].

Lokalitetsnummer 147-20002, beliggende på matriklen Frederiksberg, 10hb, er kortlagt på vidensniveau 1 efter Jordforureningsloven og indgår i områdeklassificeringen. Der er en formodning om jordforurening grundet en tidligere jordflytning. Området har tidligere været anvendt til institution. Jordflytning fra matriklen kræver en § 8-anmeldelse til kommunen og er pålagt analysepligt.

Lokalitetsnummer 147-00166, beliggende på matriklen Frederiksberg, 10al, er kortlagt på vidensniveau 2 efter Jordforureningsloven og indgår i områdeklassificeringen. Størstedelen af matriklen er udgået før kortlægning, dele er udgået efter kortlægning, og det nuværende V2-areal udgør kun et mindre hjørne. Der er konstateret jordforurening med bl.a. indholdsstofferne PAH, olie-benzin, bly og flere tungmetaller, dog uden fund i grundvand eller indeklima. Området har tidligere været anvendt til oplagsplads, elforsyning og lægelaboratorier. Jordflytning fra matriklen kræver en § 8-anmeldelse til kommunen og er pålagt analysepligt.

Lokalitetsnummer 147-00192 omfatter matriklerne Frederiksberg 10gv, 10gk og 10hl, som alle er kortlagt på vidensniveau 2 efter jordforureningsloven og indgår i områdeklassificeringen. Der er konstateret jordforurening med bl.a. indholdsstofferne PAH'er, olie-benzin, bly og cadmium, dog uden fund i grundvand eller indeklima. Tidligere erhverv på lokaliteten inkluderer autoreparationsværksteder og autolakererier. Jordflytning fra matriklen kræver en § 8-anmeldelse til kommunen og er pålagt analysepligt.

Referencescenariet vurderes at være det samme som de eksisterende forhold.

16.3 Vurdering af påvirkninger

Overlappet mellem udviklingsplanen og de kortlagte arealer fremgår af Figur 16-2.

Figur 16-2 Jordforurening ift. illustration af udviklingsplanen

Hvis planen gennemføres, ændres arealanvendelsen til følsom anvendelse, hvor der stilles særlige krav til beskyttelse mod jordforurening. Da de kortlagte arealer forventes inddraget i byggeriet, skal både kendt og potentiel forurening håndteres i anlægsfasen.

Forurenet jord fra V1 og V2-arealer må ikke flyttes eller genanvendes uden § 8-tilladelse fra kommunen, og al jordflytning i planområdet er pålagt analysepligt som følge af områdeklassificeringen. Inden for rammelokalplanområdet tilstræbes størst mulig jordbalance, og en del af den lettere forurenede jord vil derfor blive anvendt til terrænbearbejdning. Denne terrænbearbejdning må dog ikke gennemføres uden kommunalbestyrelsens særskilte tilladelse, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 19. Planens påvirkning vurderes derfor som **positiv** under forudsætning af, at jordhåndteringen sker i overensstemmelse med gældende regler og de nødvendige tilladelser indhentes. Dermed bidrager projektet til oprydning af kendt forurening og reducerer risikoen fra u-undersøgte arealer.

Jf. afgrænsningsnotatet vurderes der ikke på de midlertidige påvirkninger fra selve jordhåndtering og -flytning (se Bilag 1).

16.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Planområdet omfatter tre kortlagte lokaliteter:

- Én lokalitet på V1 (matr. 10hb), hvor forureningsomfanget endnu ikke er undersøgt.
- To lokaliteter på V2 (matr. 10al og matr. 10gv/10gk/10hl), hvor der er konstateret jordforurening med bl.a. PAH, olie-benzin, bly og andre tungmetaller.

For matrikel 10al er størstedelen af arealet udgået før kortlægning, og disse arealer er aldrig undersøgt. Det giver usikkerhed om det samlede forureningsbillede.

Der kan generelt være risiko for rester af kviksløv rundt omkring i kloakkerne på den gamle hospitalsgrund, men der er ikke konstateret fund eller er viden om datte på nuværende tidspunkt.

Der kan derfor blive behov for yderligere undersøgelser i forbindelse med detailplanlægning og anlægsarbejde. Miljøvurderingen omfatter desuden ikke midlertidige gener i anlægsfasen, fx støv, transport eller oplag af jord. Disse forhold vil blive reguleret gennem vilkår i de efterfølgende § 8-tilladelser, fx med krav om overdækning af jord.

16.5 Afværgelse og overvågning

Der foreslås ikke særskilte afværge- eller overvågningstiltag i forbindelse med miljøvurderingen.

For matrikel 10hb (V1) er forureningsstatus ukendt, og der kan derfor blive behov for supplerende undersøgelser eller afværgetiltag. For matrikel 10al (V2) er kun et mindre hjørne fortsat registreret, men forurening er påvist, og derfor er der krav om §8-tilladelse og analysepligt. For matriklerne 10gv, 10gk og 10hl er forureningen veldokumenteret og vil ligeledes kræve § 8-tilladelse.

Det anbefales, at jordflytninger planlægges i tæt dialog med Frederiksberg Kommune og Region Hovedstaden, og at jordens forureningsgrad dokumenteres løbende under anlægsarbejdet. Herved sikres korrekt håndtering og bortskaffelse af al forurenet jord, så der ikke efterlades restforurening med sundheds- eller miljømæssige konsekvenser. Inden for rammelokalplanområdet tilstræbes størst mulig jordbalance, hvorfor en del af den lettere forurenede jord ønskes genanvendt til terrænbearbejdning. Denne terrænbearbejdning må dog ikke gennemføres uden kommunalbestyrelsens særskilte tilladelse, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 19.

16.6 Sammenfattende vurdering

Planområdet rummer tre kortlagte lokaliteter med både kendt og potentiel jordforurening. Der er påvist forurening med olieprodukter, PAH og tungmetaller. Samtidig er der usikkerheder knyttet til de arealer, der er udgået før kortlægning og aldrig er undersøgt.

Planens gennemførelse vil kræve § 8-tilladelser og analysepligt ved jordflytning af bygherre, hvilket sikrer, at forureningen håndteres efter gældende regler. Desuden vil terrænbearbejdning og genanvendelse af lettere forurenede jord kun kunne ske med kommunalbestyrelsens særskilte tilladelse, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 19. Under denne forudsætning vurderes planen at have en **positiv påvirkning**, da den bidrager til fjernelse af eksisterende forurening og reducerer potentielle sundhedsrisici i området.

17 Affaldsproduktion og håndtering

Dette kapitel indeholder en vurdering af lokalplanens forventede påvirkning i relation til affaldsproduktion og håndtering. Der fokuseres udelukkende på husholdningsaffald fra de planlagte boliger.

17.1 Metode og afgrænsning

Vurderingen af affaldshåndtering i forbindelse med lokalplanen for Frederiksberg Hospital er gennemført som en kvalitativ vurdering. Der er taget udgangspunkt i rammelokalplanens principper for affaldshåndtering samt Frederiksberg Kommunes gældende affaldsregulativer.

Da lokalplanen fastlægger de overordnede rammer for fremtidig anvendelse af området, men ikke præcise løsninger for affaldssystemernes indretning, vurderes potentielle miljøpåvirkninger ud fra generelle forudsætninger for boligområder med mange boligenheder. Der lægges vægt på forhold som samlet affaldsgenerering, adgangsforhold for renovatører og afhentningens hyppighed.

Afgrænsningen omfatter således de forhold, som kan udledes af lokalplanens rammer og kommunens regulativer, men ikke detaljerede tekniske løsninger eller dimensioneringer, som først vil blive fastlagt i senere projektering.

17.1.1 Datagrundlag

Datagrundlaget for vurderingen består primært af:

- Rammelokalplan for Frederiksberg Hospital-området (overordnede principper for affaldshåndtering).
- Frederiksberg Kommunes *Regulativ for husholdningsaffald* og sorteringsvejledninger (rammer for fraktionsopdeling og indsamlingsordninger).
- Generel praksis for affaldshåndtering på hospitaler i Region Hovedstaden, herunder Regionens affaldsstrategi.

Datagrundlaget vurderes at være **tilstrækkeligt** til en kvalitativ vurdering af de eksisterende forhold samt potentielle påvirkninger i forbindelse med overgangen til boligområde.

17.2 Eksisterende forhold

Affaldshåndteringen på Frederiksberg Hospital tager udgangspunkt i Region Hovedstadens krav til affaldssortering fra 2018. Hospitalet genererer i dag en blanding af husholdningslignende affald, klinisk risikoaffald samt forskellige typer af specialaffald, der håndteres efter særlige procedurer. Det gør det mere udfordrende at opnå en høj genanvendelsesprocent på hospitaler end i almindelige husholdninger. Region Hovedstaden har imidlertid en bunden opgave med at flytte affald fra forbrænding til genanvendelse, og målsætningen er en genanvendelsesandel på 40 % i 2025 [36].

På hospitalsområdet er affaldsløsningerne i dag typisk indrettet med interne opsamlingspunkter, der samles i større containere eller affaldsrum centralt placeret på området. Herfra afhentes affaldet af eksterne renovatører. Der er en overordnet struktur for affaldsopsamling og -transport på tværs af området, tilpasset den hospitalsdrift, der fortsat er i funktion.

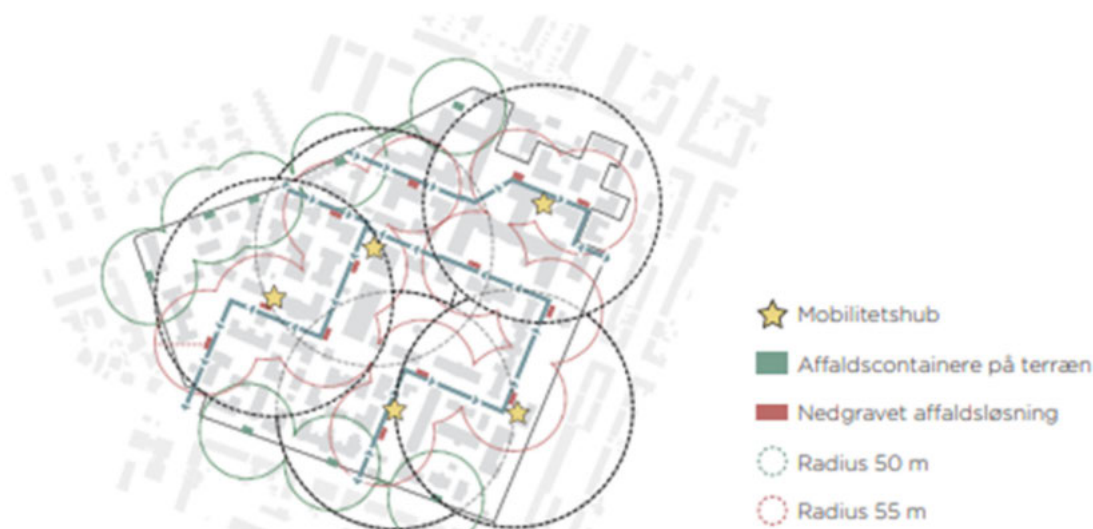
Som en parallel til husholdningsaffald reguleres affaldshåndteringen i hospitalsregi også af Frederiksberg Kommunes sorteringsregler og affaldsregulativ. Kommunen har detaljerede retningslinjer for sortering af fraktioner som plast, papir, metal, glas, restaffald og farligt affald.

Affaldsordningerne på Frederiksberg Hospital afspejler dermed den eksisterende institutionsdrift, hvor affaldshåndtering er organiseret til større enheder og institutionel brug snarere end til individuel

husholdningssortering. Hvis rammelokalplanen, via kommende byggeretsgivende lokalplaner, ikke realiseres, må det forventes, at affaldshåndteringen fortsætter som hidtil, ind til hospitalet lukker i forbindelse med sammenlægningen med Bispebjerg Hospital.

17.3 Vurdering af påvirkninger

Lokalplanen foreskriver etablering af affaldsløsninger baseret på affaldsskure på terræn, som betjenes af elektriske renovationsbiler. Servicekørslen skal foregå på ensrettede veje med lav hastighed for at minimere trafikstøj og -forurening. Affaldsstationerne placeres centralt i bykvarteret, med mobilitets-hubs som supplement. De skal ikke alene fungerer som affaldsstationer, men også som mødesteder og fordelingspunkter for bykvarterets øvrige funktioner. Her kan der etableres byttestationer, cykelservice og -udlejning samt supplerende affaldsfraktioner, hvilket fremmer både aktiv mobilitet og cirkulær økonomi i bydelen. Afstanden fra boligerne til affaldsløsningerne skal maksimalt være 50 meter for at sikre nem adgang - se Figur 17-1.

Figur 17-1 Illustration af affaldsløsninger (store cirkelslag har radius 125 m)

Frederiksberg Kommune anvender i dag primært elektriske renovationsbiler til tømning af affald. Dette reducerer både CO₂-udledning og støjforurening i bymiljøet. De elektriske renovationsbiler betjener de eksisterende affaldsordninger. Fra 2030 skal alle Frederiksberg Kommunes køretøjer køre på el eller andre klimavenlige drivmidler [37].

Implementeringen af rammelokalplanens affaldssystem vurderes at have en **positiv påvirkning**, da de centrale affaldsstationer samt mobilitets-hubs fremmer kildesortering, tilgængelighed og integration med bydelens øvrige funktioner. Serviceruterne og den ensrettede kørsel forventes kun at medføre mindre, kortvarige og lokaliserede trafikforstyrrelser under affaldsafhentning. Frederiksberg, Tårnby og København Kommune er desuden i gang med at etablere et centralt sorteringsanlæg ved Amager Bakke, som forventes at kunne håndtere gevinster fra husholdningsaffaldssortering og øge genanvendelsen af restaffald, indsamlet via den kommunale ordning, med ca. 6,5 % svarende til omkring 8.000 tons årligt [38].

Samtidig har de eksisterende elektriske renovationsbiler en **positiv påvirkning** på klimatiske og bymiljømæssige faktorer gennem reduceret CO₂-udledning og lavere støjniveau, selvom denne er uafhængig af lokalplanens realisering.

17.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Miljøvurderingen er baseret på rammelokalplanens principper, Frederiksberg Kommunes affaldsregulativer og eksisterende praksis, herunder brug af elektriske renovationsbiler.

Der er dog visse begrænsninger:

- Manglende præcise data om affaldsmængder, afhentningsfrekvens og stationernes kapacitet.
- Endelig teknisk indretning af affaldsstationer, serviceveje og bytte-stationer fastlægges først i byggeretsgivende lokalplaner.
- Effektiviteten af kildesortering og mobilitets-hubs afhænger af beboernes og brugernes adfærd.
- Langtidseffekter af ændret affaldsgenerering eller ny teknologi kan ikke fuldt ud vurderes.

Samlet vurderes datagrundlaget at være tilstrækkeligt til at identificere overordnede miljøpåvirkninger, men mere detaljerede kvantitative data vil være nødvendige i de næste planlægningsfaser.

17.5 Afværge og overvågning

Der foreslås ikke særskilte afværge- eller overvågningstiltag i forbindelse med miljøvurderingen.

17.6 Sammenfattende vurdering

Realiseringen af lokalplanen for Hospitalshaven vurderes samlet set at have en overvejende **positiv påvirkning**. Planens affaldsløsninger styrker kildesortering, tilgængelighed og integration med affaldsstationer, mobilitetshubs og byttestationer, mens den eksisterende flåde af elektriske renovationsbiler allerede bidrager til reduceret CO₂-udledning og lavere støj. Eventuelle mindre, midlertidige gener fra servicekørsel vurderes at være lokale og uden langsigtede effekter

18 Detailhandel

Dette kapitel indeholder en vurdering af hvad etableringen af et "lokalcenter" midt i Hospitalshaven vil have af miljøpåvirkninger på flere forhold, som detailhandel erfaringsvist påvirker.

Det vurderes dels hvad etableringen vil have af påvirkning på den resterende detailhandelsstruktur på Frederiksberg, men også hvad placeringen af detailhandel vil have af trafikale, parkerings- og støjmessige konsekvenser samt funktion som mødested.

18.1 Metode og afgrænsning

Der er indsamlet data omkring detailhandlen på Frederiksberg fra Bylivs- og detailhandelsanalyse for Frederiksberg Kommune 2024 samt fra flere andre relevante kapitler i denne rapport, bl.a. Rekreation, ophold og mødesteder, Trafik og parkeringsforhold samt Støj og vibration.

18.1.1 Datagrundlag

- Kommuneplan 2025 for Frederiksberg Kommune
- Bylivs- og detailhandelsanalyse for Frederiksberg Kommune 2024 [39]
- Andre relevante kapitler i nærværende rapport.

Datagrundlaget vurderes at være **tilstrækkeligt**.

18.2 Eksisterende forhold

Detailhandelsplanlægningen er reguleret gennem kommuneplanlægningen og skal sikre en hensigtsmæssig placering af detailhandel, så bymidter og lokale centre styrkes, frem for spredt placering af store butikker uden for byerne. Planlægningen skal desuden balancere forbrugernes behov, erhvervslivets udvikling og hensyn til miljø, trafik og byliv.

Detailhandelsplanlægningen skal forholdes hensynet til miljø, trafik og byliv da nye butikker dels vil medføre øget persontrafik til og fra indkøbsmulighederne – interne og ude fra - men også forhold omkring varelevering, affaldsgenerering mm. er relevante. Trafik og af- og pålæsning gør, at også særligt støjforhold er relevante at skulle forholde sig til.

18.2.1 Eksisterende detailhandel

Der er ikke eksisterende detailhandel, der orienterer sig eller funktionsbetjenes inde fra selve planområdet.

En mindre del af planområdet mod nord er omfattet af eksisterende "lokalcenteret Godthåbsvej Vest" jf. Figur 18-1. Der er i dag ikke egentlig detailhandel inden for planområdet ud over gartneriet St. Godthåb, som er en blomsterbutik. Gartneriet og lokalcenteret vejbetjenes fra Godthåbsvej hhv. Nordre Fasanvej. Cafe Paraplyen ligger ligeledes inden for området og er et socialt mødested der har genbrugssalg, cafe mm. og ligger mod Nylandsvej, mod syd.

Der vil med de eksisterende planer kunne etableres yderligere detailhandel inden for området da bydelscenter Godthåbsvej Vest i Kommuneplan 2025 har udlagt 5.400 m² til detailhandel, hvoraf 3.100 m² er eksisterende butikker. Der er således en restrummelighed på 2.300 m², som (også) kan placeres inden for "lokalcenter Godthåbsvej Vest", og dermed en del af planområdet.

Figur 18-1 Bydelscenter Godthåbsvej Vest jf. Kommuneplan 2025, markeret med blå. Rød markering angiver eneste eksisterende publikumsorienterede detailbutik Gartneriet St. Godthåb.

18.2.2 Vejbetjening og parkering

De eksisterende vej- og adgangsforhold til planområdet fremgår af kapitel 11 Trafik og parkeringsforhold.

18.2.3 Støj

De eksisterende forhold omkring støjbelastning i området fremgår af kapitel 15 Støj og vibration.

18.2.4 Byliv - opholdsområder og mødesteder

De eksisterende forhold omkring planområdets byliv, opholds- og mødesteder fremgår af kapitel 10 Rekreation, ophold og mødesteder.

18.3 Vurdering af påvirkninger

Planerne udlægger et nyt "lokalcenter" inden for planområdet. Lokalcenteret er det laveste led i detailhandelsstrukturens hierarki, og betjener først og fremmest et mindre lokalområde med dagligvarer f.eks. som her til en begrænset del af en by eller bydel, og kan bestå af en eller flere dagligvarebutikker suppleret med mindre butikker med udvalgsvarer.

Der kan etableres 3.000 m² butiksareal inden for det nye lokalcenter – dagligvarebutikker må være max 600 m² og udvalgsvarebutikker max 500 m². Alle butikker skal have ind- og adgang fra det centrale parkområde.

En mindre del af planområdet mod nord-øst vil fortsat være omfattet Bydelscenteret Godthåbsvej Vest. Det fremgår af planerne at de (fortsat) skal vejbetjenes fra det omgivne vejnet hvorfor miljøpåvirkningen af detailhandlen inden for lokalcenter Godthåbsvej Vest vil være **neutral**.

18.3.1 Plads til nyt lokalcenter og dermed nye butikker

Det vurderes, at udlæg af nyt "lokalcenter" på 3.000 m² i Hospitalshaven har en begrænset udstrækning og vil ikke udgøre en konkurrent til bymidten og bymidtstrøgene og dermed er af underordnet betydning for detailhandelsstrukturen i Frederiksberg Kommune.

Påvirkningen af udlæg af "lokalcenter" i Hospitalshaven vurderes at være **neutral** i forhold til dagligvarestrukturen på Frederiksberg.

18.3.2 Vejbetjening og parkering

Ved etablering af lokalcenter og dermed butikker midt i Hospitalshaven vil det nøje skulle vurderes hvordan der skal ske vejbetjening af dels kunder, men også varelevering.

Der henvises i øvrigt til kapitlet omkring Trafik og parkeringsforhold.

Planerne lægger ikke helt fast hvilke typer butikker og erhverv, der vil blive etableret inden for lokalcenteret, udover at der er tale om ikke forurenede erhverv. Butikker skal være i en tilpasset skala og primært indpasses i den eksisterende bygningsmasse og kobles til kvarterets karakter. Placering og størrelser for de enkelte butikker fastsættes nærmere i byggeretsgivende lokalplaner. Det skal i den forbindelse vurderes hvordan den helt konkrete vejbetjening skal foregå og om parkeringskældrene skal indgå som betjening af butikker.

Det vil på samme måde være nødvendigt med en meget konkret vurdering af hvordan varelevering skal foregå forholdsvis vejprincippet for området.

Det vurderes, at etableringen af specifik detailhandel inden for planområdet vil medføre en **mindre negativ påvirkning** i forhold til trafik og parkering, særligt med fokus på at der skal foretages varelevering til butikkerne.

18.3.3 Støj

Såvel den trafikale betjening af detailhandlen inden for området, herunder varelevering, vil bibringe en vis støj til området. Desuden vil der være krav om udsugning, køleanlæg mm. i forbindelse med såvel dagligvarehandel men også eks. restaurantvirksomhed.

Der henvises i øvrigt til kapitlet omkring Støj og vibration.

Det vurderes at etableringen af specifik detailhandel inden for planområdet vil medføre en **mindre negativ påvirkning** i forhold til støj.

18.3.4 Byliv - opholdsområder og mødesteder

Det vurderes at muligheden for butikker i lokalcenteret mod den centrale park vil bidrage til det planlægningsmæssige mål om et blandet og livligt bykvarter med variation og oplevelse. Etablering af butikker inden for "lokalcenteret" vil understøtte bylivet omkring parken i Hospitalshaven.

Der henvises i øvrigt til kapitlet omkring Rekreation, ophold og mødesteder.

Det vurderes at udlæg af lokalcenter i Hospitalshavens vil have en **positiv påvirkning** i forhold til muligheden for at lade beboere og nærområdet mødes omkring parken og de butikker samt faciliteter, der vil have adgang herfra.

18.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Der er ikke konstateret manglende viden, for at kunne vurdere om vedtagelsen af planerne, vil have en påvirkning på detailhandlen. inden for området på dette detaljeringsniveau.

18.5 Afværgelse og overvågning

Der vil ikke blive etableret afværgeforanstaltninger eller blive udført overvågning relateret til dette kapitel.

Det må dog anbefales, at der i de kommende byggeretsgivende lokalplaner tages hensyn til varelevering, særligt hvis området kommer til at indeholde dagligvarebutik. Der bør i den anledning ses på såvel trafiksikkerhed og -fremkommelighed samt støjforholdene, som erfaringsvist udfordres i en tæt by. Der skal oplagt tænkes i design af køreruter og evt. afgrænsede tidsrum for varelevering og hvordan støj kan håndteres.

18.6 Sammenfattende vurdering

Etablering af et nyt lokalcenter inden for Hospitalshaven vil overordnet vurderes at være positiv når man ser på funktionens evne til at tiltrække mennesker både inde og uden fra området. Det vil give liv og handel, ophold og mødested der understøtter livet i Hospitalshaven.

Det vurderes ikke at butikker andre steder i nærområdet eller på Frederiksberg, vil blive udfordret på handelsbalancen ved at etablere lokalcenteret.

Hvis der etableres dagligvarebutik – hvilket planerne giver mulighed for og vurderes at være sandsynligt – inden for lokalcenteret, skal forholdet til trafik og muligheden for støj nøje vurderes og sikres håndteret, så det ikke skaber udfordringer for de omboende. Der skal tænkes i design af varelevering så det sikres at støj minimeres og køreruter, tidsrum mm. skal nøje gennemtænkes i en bydel, hvor princippet i store træk er en bilfri by.

Den samlede vurdering af etablering af et lokalcenter vurderes derfor at være **ubetydelig**.

19 Ressourcer og bæredygtighed

Dette kapitel indeholder en vurdering af planernes forventede påvirkning i relation til ressourceforbrug og bæredygtighed. Fokus er på udledning af drivhusgasser i CO₂ ækvivalenter (CO₂e), da dette er en central indikator for byudviklingens klimaaftryk. Vurderingen er gennemført på et kvalitativt niveau og bygger på eksisterende analyser og kortlægninger udarbejdet i forbindelse med udviklingsplanen for Frederiksberg Hospitalsgrund.

19.1 Metode og afgrænsning

Til vurdering af lokalplanens klimapåvirkning er der taget udgangspunkt i Urban LCA, et værktøj udviklet til at anvende livscyklusvurdering (LCA) på byområdeniveau. Formålet med værktøjet er at give kommuner og planlæggere et enkelt og operationelt redskab, der kan understøtte beslutningsprocesser i de tidlige faser af byudvikling.

Urban LCA bygger på anerkendte LCA-principper, men er tilpasset en urban skala, hvor miljøpåvirkninger fra flere bymæssige kategorier kan medregnes, herunder bygninger, infrastruktur, belægninger, grønne områder, forsyningsystemer og mobilitet. Værktøjet er anvendt til at belyse de forventede CO₂-påvirkninger af lokalplanen ud fra allerede udarbejdet materiale og kortlægning i forbindelse med udviklingsplanen for Frederiksberg Hospitalsgrund.

Vurderingen er således en indledende screening, der har til formål at pege på de væsentlige forhold og sammenhænge. Screeningen kan ikke erstatte mere detaljerede bygnings-LCA'er, som først gennemføres i de senere faser af projektering og realisering.

19.1.1 Datagrundlag

Datagrundlaget for vurderingen er Urban LCA-rapporten udarbejdet i samarbejde mellem Frederiksberg Kommune, EFFEKT arkitekter og Artelia. Rapporten, vedlagt som Bilag 4, indeholder en systematisk gennemgang af byområdets hovedkomponenter samt en metode til at estimere CO₂-påvirkningen ud fra kendte nøgletal og scenarieberegninger [40].

Der er tale om et første generationsværktøj, hvor data bygger på generiske antagelser og standardiserede værdier frem for projektspecifikke opgørelser. Datagrundlaget vurderes derfor som **tilstrækkeligt** til at give et retvisende billede af overordnede tendenser og sammenligninger mellem scenarier, men det rummer samtidig en vis usikkerhed. Denne usikkerhed er accepteret i denne sammenhæng, da formålet er at understøtte en kvalitativ vurdering frem for at fastlægge præcise værdier.

19.2 Eksisterende forhold

Referencescenariet er den nuværende situation, hvor hospitalets bygninger og tilknyttede funktioner bevares uden en større omdannelse af området. Dette scenarie fungerer som sammenligningsgrundlag, når miljøpåvirkningerne af lokalplanen vurderes. De eksisterende bygninger er ældre og præget af et højt energiforbrug, ligesom de materialer og konstruktioner, der er anvendt, ikke lever op til nutidens standarder for bæredygtighed. Dermed er referencescenariet kendetegnet ved et relativt højt driftsrelateret klimaaftryk, men uden yderligere indlejrede emissioner fra nye byggeaktiviteter.

19.3 Vurdering af påvirkninger

Nærværende vurdering tager udgangspunkt i Urban LCA-rapporten. Der er undersøgt og sammenlignet fire forskellige scenarier for planlægningen af Frederiksberg Hospital [40]:

- Scenarie 1A og 1B: Bygger på den nuværende udviklingsplan. 1A overholder BR25, mens 1B overholder Reduction Roadmap 2025.
- Scenarie 2: Fiktivt scenarie, hvor alle eksisterende bygninger rives ned og erstattes af nybyggeri med samme bygningsareal som i scenarie 1. Repræsenterer standard byggepraksis.
- Scenarie 3: Fiktivt scenarie, hvor ingen bygninger rives ned, og alle eksisterende bygninger enten bevares eller renoveres. Repræsenterer en modsat tilgang til scenarie 2.

Alle scenarier tager afsæt i samme antal beboere, hvilket gør dem sammenlignelige. Scenarie 2 og 3 fungerer som benchmarks for scenarie 1.

Den samlede klimapåvirkning er opgjort i miljøpåvirkningskategorien Global Warming Potential (GWP) med en analyseperiode på 50 år med enheden CO₂-ækvivalenter. Resultatet af den samlede potentielle emission fremgår af Tabel 19.1.

Tabel 19.1 Samlet CO₂-udledning over 50 år (GWP):

Scenarie	Beskrivelse	Udledning (kt CO ₂ e)
1A	Nuværende udviklingsplan, BR25	ca. 59
1B	Nuværende udviklingsplan, RR2025	ca. 51
2	Total nedrivning og nybyggeri	ca. 78
3	Bevaring og renovering	ca. 19

Udvalgte nøglefund fra rapporten er listet nedenstående:

- **Bygninger er den dominerende kilde:** Arkitektur udgør > 95 % af klimaaftrykket.
- **Renovering frem for nybyggeri:** Scenarie 3 viser markant lavere udledning end både bevaring (uden renovering) og nybyggeri.
- **Parkeringskældre og jordarbejde:** Underjordiske P-kældre medfører betydelige udledninger pga. omfattende jordarbejder. Parkeringspladser på terræn er derfor en mere CO₂-effektiv løsning. Dette spiller sammen med Frederiksberg Kommuneplan 2025, hvor målsætningen om en CO₂-neutral by understøttes af cirkulær økonomi og genbrug af jord. Kommuneplanen fremhæver en jordhåndteringsstrategi, som også skal anvendes i Hospitalshaven. Frederiksberg Forsyning arbejder parallelt med at minimere ressourceforbrug og har tilsluttet sig COPI's proces "Sammen om mindre råstofforbrug".
- **Mobilitet:** Den tætte beliggenhed ved metrostationerne Fasanvej og Frederiksberg understøtter lavemissions-mobilitet, særligt hvis parkeringsnormer reduceres.
- **Tidlig fastlæggelse af bæredygtighedsklasser:** Klare CO₂-grænser fra start reducerer risiko for "redesigns" og sikrer overholdelse af EU's taksonomi.

Lokalplanens realisering vurderes samlet set at medføre en **moderat negativ påvirkning** i forhold til ressourcer og bæredygtighed.

Scenarie 1A (59 kt CO₂e, BR25): Medfører en **moderat negativ påvirkning**, da udledningen er betydelig og ligger væsentligt over scenarie 3 (bevaring/renovering). Klimaaftrykket vurderes at have et relativt stort omfang og langvarig karakter.

Scenarie 1B (51 kt CO₂e, Reduction Roadmap 2025): Vurderes at medføre en **mindre til moderat negativ påvirkning**, idet udledningen er lavere end i 1A og markant lavere end i scenarie 2. Dog er klimaaftrykket fortsat væsentligt i forhold til referencescenariet.

Scenarie 2 (78 kt CO₂e, total nedrivning/nybyggeri): Repræsenterer en **væsentlig negativ påvirkning**, da total nybyggeri medfører det højeste og mest irreversible klimaaftryk.

Scenarie 3 (19 kt CO₂e, bevaring/renovering): Har den laveste udledning og vurderes at medføre en **mindre negativ påvirkning**, idet der stadig vil være emissioner fra drift og renovering, men i væsentligt lavere omfang end i de øvrige scenarier.

På baggrund af lokalplanens nuværende indhold (scenarie 1A og 1B) vurderes påvirkningsgraden derfor samlet som **moderat negativ**.

19.4 Eventuelle mangler ved miljøvurderingen

Miljøvurderingen bygger på den nuværende version af Urban LCA-værktøjet, som giver et godt overblik over miljøpåvirkninger, men stadig har nogle begrænsninger. Der mangler data for visse elementer, fx forsyningsinfrastruktur som transformerstationer og varmekilder, samt mere detaljeret information om biodiversitet og lokale energikilder. Yderligere undersøgelser og dataindsamling er derfor nødvendige, før fremtidige versioner af værktøjet kan give et mere komplet og præcist billede af miljøpåvirkningen. På nuværende vurderingsniveau vurderes miljøvurderingen dog at være acceptabel.

19.5 Afværge og overvågning

Der foreslås ikke særskilte afværge- eller overvågningstiltag i forbindelse med miljøvurderingen. Det anbefales dog, at Frederiksberg Kommune stiller klare krav i kommende udbuds- og projekteringsfaser, så entreprenører forpligtes til at træffe klimavenlige valg. Dette kan eksempelvis ske gennem krav om anvendelse af lav-emissionsmaterialer, dokumenterede bygnings-LCA'er samt løsninger, der understøtter cirkulær ressourcehåndtering. På denne måde kan udbudsfasen fungere som et aktivt redskab til at reducere lokalplanens samlede klimaaftryk.

19.6 Sammenfattende vurdering

Urban LCA-rapporten viser, at lokalplanens klimaaftryk afhænger af strategier for bygningsmasse, arealudnyttelse og mobilitet. Scenarierne spænder fra ca. 19 kt CO₂e (bevaring og renovering) til ca. 78 kt CO₂e (totalt nybyggeri), mens det nuværende planforslag ligger mellem ca. 51–59 kt CO₂e. Lokalplanen vurderes samlet at medføre en **mindre negativ påvirkning**, især pga. nybyggeri, parkeringskældre og merudledning ift. referencescenariet. Planen rummer dog potentiale for reduktion, hvis renovering prioriteres, arealforbruget begrænses, parkeringsløsninger optimeres, cirkulær jordhåndtering anvendes, og lav-emissionsmobilitet styrkes, hvilket kan understøtte Frederiksberg Kommunes mål om en bæredygtig og CO₂-neutral by.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at Frederiksberg Kommune har tilsluttet sig COPI-samarbejdet "*Sammen om mindre råstofforbrug*", hvilket forpligter kommunen til at undersøge og reducere ressourceforbruget i alle større anlægsprojekter samt Reduction Roadmap. Disse indsatser kan være vigtige redskaber til at realisere lokalplanens potentiale for at mindske klimaaftrykket.

20 Indbyrdes forhold

Miljøvurderingen skal indeholde en beskrivelse af de påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, forebygge, begrænse eller om muligt neutralisere identificerede væsentlige skadelige virkninger på miljøet. I forbindelse med udarbejdelse af planforslagene har der været en løbende dialog om de forhold der er miljøvurderet og hvad de kan have af indvirkninger på miljøet.

Der har ikke været egentlige projektilpasninger eller fundet anledning til at opstille afværge- eller overvågningstiltag, for at sikre der ikke vil ske væsentlige miljøpåvirkninger med realisering af planerne.

Der er således ingen eller **ubetydelig påvirkning** af indbyrdes forhold, på dette planniveau.

Der ses dog at være særligt to problematikker, der bør ses nærmere på i kommende planer og anlægsforløb, hvilket også fremgår af de respektive kapitler:

- I anlægsfasen skal der tages udstrakte hensyn for at passe på områdets grønne struktur, herunder både store træer men også mindre grønne elementer, som hække, mindre beplantning og fredede arter. Store træer er omend meget følsomme overfor kørsel over og på rodnettets, som kan føre til mistrivsel, sygdom og sågar, at træerne går ud. Ligeledes skal der med udlæg af byggefeltet, i byggeretsgivende lokalplaner, være sikring at der ikke skal bygge for tæt på træerne. Træerne rummer ud over herlighedsværdien også levested for mange dyr og insekter, herunder fredede arter som flagermus.
- Der skal ses nærmere på, hvorvidt støjkravene til etablering af følsom anvendelse som boliger, kan overholdes. Da der er mange mere eller mindre bevaringsværdige bygninger og bygninger med høj bevaringsværdi, skal det sikres, at støjskærme og støjreducerende tiltag har et samspil med arkitekturen. Dette gælder såvel sikring af indendørs støjkraav som udendørs på facaderne og ved f.eks. nære opholdsarealer.

21 Opsamling og overblik

I dette kapitel opstilles et overblik over miljøpåvirkningen af miljøemnerne som fremgår af 3.9, i de fremlagte kapitler:

Kapitler	Påvirkning	Usikkerheder og mangler
7. Bymiljø og landskab	Ubetydelig påvirkning	Ingen
8. Kulturarv og kulturhistoriske værdier	Positiv påvirkning	
9. Natur og beskyttede arter	Ubetydelig påvirkning	De er ikke vurderet i fh til flagermus i eksisterende bygninger.
10. Rekreation, ophold og mødesteder	Positiv påvirkning	Ingen
11. Trafik og parkeringsforhold	Ubetydelig påvirkning	
12. Skybrud	Positiv påvirkning	
13. Grundvand	Ubetydelig påvirkning	
14. Luftkvalitet	Ubetydelig påvirkning	
15. Støj og vibration	Ubetydelig påvirkning	
16. Jordforurening	Positiv påvirkning	
17. Affaldsproduktion og håndtering	Positiv påvirkning	
18. Detailhandel	Ubetydelig påvirkning	
19. Ressourcer og bæredygtighed	Mindre negativ påvirkning	
20. Indbyrdes forhold	Ubetydelig påvirkning	

Der er ikke fundet anledning til at opstille hverken afværgetiltag eller overvågning på baggrund af miljøvurderingen af planerne.

22 Sammenfattende redegørelse

Her indsættes efter den offentlige høring sammenfattende redegørelse, som indgår i de endeligt vedtagne planer.

23 Referencer

- [1 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Miljøvurderingsloven, Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) LBK nr 4 af 03/01/2023,« [Online]. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/4>.
- [2 By-, Land- og Kirkeministeriet, »Planloven, Bekendtgørelse af lov om planlægning, LBK nr 572 af 29/05/2024,« 2024. [Online]. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/572>.
- [3 By-, Land- og Kirkeministeriet, »Bekendtgørelsen om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, BEK nr. 1156 af 1. september 2016.,« 2016. [Online]. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/1156>.
- [4 By-, Land- og Kirkeministeriet, »Bekendtgørelse af lov om planlægning, Planloven, LBK nr 572 af 29/05/2024,« 2024. [Online].
- [5 »Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), Miljøbeskyttelsesloven, LBK nr 4 af 03/01/2023,« 2023. [Online].
- [6 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Miljøbeskyttelsesloven, Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse, LBK nr 1093 af 11/10/2024,« 2024. [Online]. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1093>.
- [7 Fødevarerministeriet, »Jordforureningsloven, Bekendtgørelse nr. 282 af 27/03/2017 af lov om forurenede jord,« 2017. [Online]. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2017/282>.
- [8 Kulturministeriet, »Bekendtgørelse af lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer,« 2024.
- [9 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Bekendtgørelse om affald, Affaldsbekendtgørelsen, BEK nr 1749 af 30/12/2024,« 2024. [Online].
- [1 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Bekendtgørelse om anmeldelse og dokumentation i forbindelse med flytning af jord, Jordflytningsbekendtgørelsen, BEK nr 1452 af 07/12/2015,« 2015. [Online].
- [1 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Bekendtgørelse om spildevandsplanen og spildevandstilladelser m.v.,« 20 06 2025. [Online]. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2025/866>.
- [1 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Luftkvalitetsbekendtgørelsen, Bekendtgørelse om vurdering og styring af luftkvaliteten, BEK nr 1472 af 12/12/2017,« 2017. [Online].
- [1 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter,« 2017. 3] [Online]. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2017/844>.
- [1 By-, Land- og Kirkeministeriet, »Bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, BEK nr 1383 af 26/11/2016,« 2016. [Online].
- [1 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt, Artsfredningsbekendtgørelsen, BEK nr 521 af 25/03/2021,« 2021. [Online].
- [1 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Jagt- og vildtforvaltningsloven, Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning, LBK nr. 639 af 23. maj 2023,« 2023. [Online]. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/639>.
- [1 »Vandforsyningsloven, Bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v., LBK nr. 1149 af 11. juni 2024,« 2024. [Online]. Available: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1149>.
- [1 Frederiksberg Kommune, »Frederiksberg Kommuneplan 2025 - rammer og retningslinjer,« 2025. 8] [Online]. Available: <https://dagsordener.frederiksberg.dk/vis/pdf/bilag/cf7adffb-8622-49d1-a079-6f9d7b92d618/?redirectDirectlyToPdf=false>.
- [1 FEKH, »Frederiksberg Hospital, Besigtigelsesnotat,« Rambøll, 2021. 9]

- [2 Rådet for Bæredygtigt Byggeri, »DGNB-System Denmark - Certificering af Byområder,« Rådet for 0] Bæredygtigt Byggeri / DGNB e.V., Tübinger Straße 43, 70178 Stuttgart, 2020.
- [2 Aarhus Universitet, »Opdatering af: Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV,« DCE, 1] 2024.
- [2 M. Toftager og O.E.-J., »Distance to Green Space and Physical Activity: A DANish National 2] Representative Survey,« *Journal of physical activity & health*, 2011.
- [2 S. S. R Mushtaq, »Relationship between loneliness, psychiatric disorders and physical health? A 3] review on the psychological aspects of loneliness,« 2014.
- [2 Miljø- og Fødevareministeriet, »Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Sjælland,« 4] Styrelsen for Vand-og Naturforvaltning, 2016.
- [2 GEUS, »Jupiter database,« 2025. [Online]. Available:
- 5] <https://data.geus.dk/geusmap/?mapname=jupiter#baslay=baseMapDa&optlay=&extent=139054.8765432099,6007667.566358024,935388.1234567901,6446650.433641976>.
- [2 GEO, »GeoAtlas,« 2025. [Online]. Available: <https://data.geo.dk/geoatlas-live>. 6]
- [2 Miljø- og Ligestillingsministeriet, »Statslig grundvandskortlægning,« 2025. [Online]. Available: 7] <https://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=grundvand>.
- [2 Danmarks Miljøportal, »Arealinformation,« 2025. [Online]. Available: 8] <https://danmarksarealinformation.miljoportal.dk/?viewer=distribution>.
- [2 Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, »MiljøGIS for høring af genbesøg af 9] vandområdeplaner 2021-2027,« 2025. [Online]. Available: <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3genbesoeg2024>.
- [3 GEUS, »Borerapport DGUnr 201. 3691,« 2025. [Online]. Available: 0] <https://data.geus.dk/JupiterWWW/borerapport.jsp?dgunr=201.3691>.
- [3 Miljøstyrelsen, »Digital MiljøAdministration (DMA),« [Online]. Available: <https://dma.mst.dk>. 1]
- [3 Danmarks miljøportal, »Danmarks Arealinformation,« [Online]. Available: 2] <https://arealinformation.miljoportal.dk/>.
- [3 Frederiksberg Kommune, »Strategi for ren luft 2030,« 2021. 3]
- [3 EU, »EU air quality standards,« [Online]. Available: [https://environment.ec.europa.eu/topics/air/air-4\] quality/eu-air-quality-standards_en?utm_source=chatgpt.com](https://environment.ec.europa.eu/topics/air/air-4] quality/eu-air-quality-standards_en?utm_source=chatgpt.com).
- [3 WHO, »Global air quality guidelines,« [Online]. Available: [https://www.who.int/news-room/questions-5\] and-answers/item/who-global-air-quality-guidelines](https://www.who.int/news-room/questions-5] and-answers/item/who-global-air-quality-guidelines).
- [3 Region Hovedstaden, »Affald - Sådan håndterer vi det,« [Online]. Available: 6] <https://www.regionh.dk/til-fagfolk/Klima-og-miljoe/groen-omstilling-af-hospitalerne/Miljoeindsatser/Sider/Affald-saadan-haandterer-vi-det.aspx>.
- [3 Frederiksberg Kommune, »Frederiksberg køber den største el-drevne lastbil i Danmark,« 2024. 7] [Online]. Available: https://www.frederiksberg.dk/kommunen/nyheder/frederiksberg-koeber-den-stoerste-el-drevne-lastbil-i-danmark?utm_source=chatgpt.com.
- [3 ARC (Amager Ressource Center), »Nyt sorteringsanlæg til restaffald skal sikre mere 8] genanvendelse i hovedstadsområdet,« [Online]. Available: <https://a-r-c.dk/foerste-spadestik-nyt-sorteringsanlaeg-til-restaffald-skal-sikre-mere-genanvendelse-i-hovedstadsomraadet/?utm>.
- [3 COWI for Frederiksberg Kommune, »Bylivs- og detailhandedlsanalyse,« 2024. 9]
- [4 Artelie, Frederiksberg Kommune, »Urban LCA,« 2025. 0]

- [4 Kulturministeriet, »Fund og fortidsminder - kort,« 2022. [Online]. Available:
1] <https://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/>.
- [4 Vejdirektoratet, »Miljøkonsekvensrapport Del 1, Ny Midtjysk Motorvej, Give-Billund-E20-Haderslev,«
2] 2020.
- [4 Miljøstyrelsen, »GIS til Natura 2000,« [Online]. Available: mim.dk.
3]
- [4 Miljøministeriet, », Miljøstyrelsen - Natura 2000 Natura 2000,« [Online]. Available: mst.dk.
4]
- [4 Miljøministeriet, »Natura 2000 område N93 Lindet skov, Hønning Mose, Hønning Plantage og
5] Lovrup Skov Natura 2000-område nr. 93, Habitatområde H82, Fuglebeskyttelsesområde F66,«
Tønder Kommune, Haderslev Kommune og Naturstyrelsen, 2012.
- [4 Miljøstyrelsen, »Natura 2000-basisanalyse (planperiode 2022-2027) Vadehavet Natura 2000-
6] område nr. 89,« 2021.
- [4 Fødevareministeriet, »Affaldsbekendtgørelsen, Bekendtgørelse BEK nr 1749 af 30/12/2024 om
7] affald,« 2020.
- [4 Fødevarestyrelsen, »Jordflytningsbekendtgørelsen, Bekendtgørelse nr 1452 af 07/12/2025 om
8] anmeldelse og dokumentation i forbindelse med flytning af jord,« 2015. [Online].
- [4 Den Europæiske Union (EU), »Direktiv (EU) 2024/2881 af 23. oktober 2024 om luftkvalitet og renere
9] luft i Europa,« Den Europæiske Union / EUR-Lex, Bruxelles, 2024.
- [5 M. o. Ligestillingsministeriet, »Bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter
0] miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4,« [Online].
- [5 Aarhus Universitet, »Opdatering af: Håndbog om,« DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 271
1] s. - Videnskabelig rapport nr. 520, 2023.

24 Bilag

Bilag 1: Afgrænsningsnotat

Bilag 2: Besigtigelsesnotat - Rambøll

Bilag 3: Detaljerede OML-beregninger for Frederiksberg Forsyning

Bilag 4: Urban LCA Rapport